

ürün

SOSYALİST DERGI

temmuz
1975 13

yıl: 2 cilt: 3

demokratik devrim ve

TÜRKİYE SOSYALİST
HAREKETİNDE İKİ SAPMA

- ▶ Maocular ve ulusal kurtuluş hareketinin leninist teorisinin bozulması
- ▶ Büyük güç şovenizmini leninist ulusal sorun öğretisi yerine koyma
- ▶ Çin yöneticileri ve leninist savaş—barış öğretisinin yozlaştırılması

TÜRK-İŞ
ve
GENEL GREV

İÇİNDEKİLER

HABER — YORUM — İNCELEME

Demokratik devrim ve Türkiye Sosyalist Hareketinde İki Sapma Ali SAĞLAM	4
Cumhuriyet İdeolojisi Üzerine Bir Okuyucu Mektubu	28
Türk-İş ve Genel Grev Yada reformist elde anarko - Sendikalist Silah Mehmet ÇALIŞKAN	40
İlerici Kadınlar Derneği Basın bülteni	45

ÇEVİRİLER

Maocular ve Ulusal Kurtuluş Hareketinin leninist teorisinin bozulması G. ASTAFİEV, N. FOMİTCHEVA	49
Büyük güç sovenizmini ulusal sorunun leninist öğretisi yerine koyma T. RAKHIMOV	66
Çinli yöneticiler ve savaşın ve barışın leninist öğretisinin yozlaştırılması A. DOUBİNSKİ	82

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü : Selçuk UZUN ● Yönetim Yeri :
Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 38/2, İSTANBUL ● Yazışma ve Havale Adresi:
P.K. 41 Sirkeci/İSTANBUL ● Genel Dağıtım : DER-DA, Cağaloğlu Yokuşu,
Kemaliye Han, No: 4/14, İSTANBUL ● Ankara Dağıtımı : ANKARA DAĞITIM,
Bayındır Sokak 38/3 Kızılay/ANKARA ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Ay-
lık 50 Lira. Dış Ülkeler için iki katıdır ● Dizgi - Tertip : BAŞARAN MATBAASI
● Baskı : DİNER MATBAASI ● Kapak Baskı : EVREN OFSET

Kamuoyuna Duyuru

Biz, aşağıda isimleri olan yayın organları ve dergiler olarak; ülkemizde her türlü demokratik girişime karşı kurumlaşan baskının, giderek yeni boyutlara ulaşması karşısında; aşağıdaki noktaları, tüm demokratik güçlere ve kuruluşlara açıkça duyuruyoruz :

1 — İşçi sınıfının siyasal örgütlenmesine ve her türlü demokratik girişime; 141, 142 ve Ceza Kanunu'nun diğer maddeleriyle uygulanan «yasal» baskının yanında; son aylarda, resmi devlet görevlilerinin örtülü veya açıkça desteğinde; faşist gruplarca yürütülen ve özellikle sosyalist ve demokratik yayınlara, bu yayınları satan yer ve kişilere yönelik yıldırma-terör uygulamaları yoğunluk kazanmaktadır.

2 — Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yayınlarımızı satan bayi ve kitapçılara yapılan baskıların yüzlerce örneği göstermektedir ki; PTT kanalıyla gönderdiğimiz dağıtım paketlerinin, bayi-kitapçıya iletilen PTT ihbarnamesinin üzerine bile tehditler yazılıp, bayi-kitapçının, yayınları PTT den çekmesi engellenmektedir.

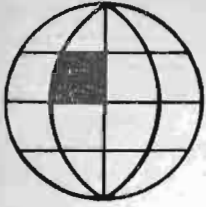
3 — Yayınlarımızdan dolayı yürütülen davaların ve kovuşturmaların ceza tutarı yüzlerce seneyi geçmektedir; ve şu an düşünce ve yayın «suçlusu» olarak hapis hane olan insanlar vardır. Bunlara rağmen biz, görev ve fonksiyonumuzu yerine getirmeye devam edeceğiz.

4 — Bütün bu baskılar karşısında; düşüncenin oluşturulması, bilimin araştırılıp aktarılması, sanat ve kültürün özgürce yayılması yolunda; zor koşullar altında yayına devam eden yayın organlarının güvenesi, baskıyı uygulayan aygıt değil, tüm demokratik güçler ve kuruluşlardır.

5 — Ülkemizdeki koordineli baskı uygulaması karşısında; dayanışma ve ortak hareket, karşılıklı ve çok yönlü destek, genel demokratik görevlere özel bir boyutun eklenmesini gerektirmektedir. Bunun için, sosyalist-demokratik yayınların kitlelere ulaşması amacıyla; demokratik güçlerin ve kuruluşların, kendi yapıları içinde tedbirler almaları günün koşulları içinde zorunlu hale gelmiştir.

TÜM DEMOKRATİK GÜÇ VE KURULUŞLARI: DÜŞÜNCENİN OLUŞTURULMASI BİLİMİN ARAŞTIRILIP AKTARILMASI, SAN'AT VE KÜLTÜRÜN ÖZGÜRCE YAYILMASI YOLUNDA GÖREVE ÇAĞIRIYORUZ.

ÜRÜN MİLİTAN BİRİKİM TÜRKİYE DEFTERİ
İLKE KİTLE YÜRÜYÜŞ ÖZGÜRLÜK YOLU
AŞAMA GERÇEK SİNEMA YEDİNCİ SANAT YANSIMA
TİYATRO 75 EMEKÇİ YENİ DÜNYA

FAŞİST KOMANDOLAR, VEKİLLİKTEN ASİL KADROYA ATANIYORLAR

Milliyetçi Cephe diye adlandırılan faşist cephe, bu günlerde büyük uğraşlar içinde: «komünist tehlikeye karşı»(!) devleti korumakla görevli polis teşkilatını SS'leştirme gayretinde. Ve bunun için de, başta komandolar olmak üzere, ümmetçiler polis kadrolarına yerleştiriliyorlar.

Şimdiye dek açıklanmış olan gerçek şu değilmiydi zaten :

1 — Ülkücülerden(!) söz ederken, «onlar yurtsever(!) gençlerdir, devletin güvenlik kuvvetlerine yardımcı olmaktadır» denilmemişmiydi?; sonra,

2 — Bu SS kıtalarının başkanı bizzat: «bizim istihbaratımız, devletin istihbaratından kat kat güçlüdür» dememişmiydi? Şu halde bu uygulama uzun zamandır sürdürülmekteydi.

Şu anda yapılmakta olan: yasa dışı bir durumun yasallaştırılmasından ve SS'lerin böylece kurumlaştırılmasından başka nedir ki? Şimdiye dek gizlilikle yapılan bu girişimler hükümetin bir takım sözcülerince yalanlanmasına karşın, bazı polis teşkilatlarının açıklamaları ile basında yansımıştır.

Bu girişimin amacı tektir: sosyalist hareketi ezmek! Bu da başta işçi sınıfı ve doğal müttefiki köylülük ve sosyalistlerin gelişen demokratik, ekonomik ve siyasal mücadelelerini bastırmak ve yok etmektir.

Bu yöndeki baskının yakın tarihimizde örnekleri sayısızdır. Hakim sınıflar «millet» «yurt bütünlüğü» gibi yuvarlak sözler arkasına saklanarak, Türkiye işçi sınıfının her hareketini «yurdun bütünlüğüne», «milletin bölünmezliğine» yönelik yıkıcı faaliyetler sayarak yasaklamıştır, sınıf gerçeğini yasalarda kabul etmelerine karşın, sözleriyle büyük bir özen içinde gizlemeye çalışmışlardır. Ama bu taktik, Türkiye işçi sınıfı hareketinin ekonomik, politik, ideolojik ve örgütsel alanlardaki kazanımları karşısında, tüm üstü kapalılığını yitirmiş, Türkiye Ticaret odaları, sanayi odaları ve ticaret borsaları birliğinin 30. genel kurul toplantısında söz alan üyelerin tümü bu sınıfsal gerçeği ve verdikleri sınıf kararını açığa vurmaya durumuna düşmüşlerdir.

Geçmişte grevleri, toprak işgallerini ve boykotları kırmak için devlet kuvvetlerine yardımcı olanlar, bu gün görülmemiş bir yasa tanımazlıkla işi bireysel teröre adam öldürmeye, adam dövmeye, silah kullanmaya ve baskınlar düzenlemeye vardır. Sorumlu bir yerlerden büyük destek görenler, hemen polis kadrolarına yerleştirilmeye başlandı.

Son açıklamada, devlet kuvvetlerine (işçi sınıfının ve müttefiklerinin gelişen demokratik, ekonomik ve siyasal mücadelesini bastırmak için) şimdiye dek yardımcı olan kuvvetlere bundan böyle resmen, eğitilmiş zinde güçler katmak, sermaye ve sermayenin sınıfsal çıkarı için zorunlu olmaktadır.

Burjuvazinin ekonomik ve siyasal örgütlerini yeterince korumaları için bu unsurları belli merkezlerde toplayarak, kendilerine daha bilinçli, daha örgütlü ve daha bilimsel(!) olarak koruma görevi veriliyor.

Almanya'nın Hitler döneminin simgesi olan GESTAPO ve SS kıtalarına taş çıkartan bu çabalar; Türkiye'de «sol» tarafından «önemsenmeyen» ama giderek güçlenen ve militaristleşen faşist bir partinin vurucu gücü konusunda yeterli verilerden biridir kanımızca. Ayrıca yedeğine dinci unsurları katmaktan geri kalmamaktadırlar.

Burjuvazinin bu tür girişimlerine karşın; işçi sınıfı ve onun Partisi ve doğal müttefiki köylüler, tüm sosyalistler, ilericiler ve aydınlar örgütlü mücadele vermek zorundadır.

ürün

haber yorum inceleme

demokratik devrim ve türkiye sosyalist hareketinde iki sapma

Ali SAĞLAM

«Anarşistler ve küçük-burjuva demokratlar (yani bu uluslararası sosyal tipin Rus temsilcileri olarak Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler) burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrim (yani proletarya devrimi) arasındaki ilişki sorununu içinden çıkılmaz bir karmakarışıklık haline getirdiler ve getirmeye devam etmektedirler...

(V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 33, s. 43-52)

ÜRÜN; bir «sosyalist kitle yayın organı» olarak, elbette ki, işçi sınıfı hareketinin stratejisini öneremez. Bu, **ÜRÜN**'ün ne görevi, ne de haddidir. Bunu yapacak olan Türkiye işçi sınıfının «particik» leri de değil; **Parti**'sidir. Ancak, bu demek değildir ki, **ÜRÜN** gibi yayın organları, Türkiye işçi sınıfı **Parti**'sinin inşa edeceği devrim stratejisinin, üzerinde oturacağı toplumsal yapı analiz platformunun hazırlanmasında yararlı olacak yazılara, sayfalarında yer vermesin, bu yolda çaba göstermesin. Bu çaba ne olabilir? **ÜRÜN**; bu çabayı, birinci sayısındaki yorumunda şöyle belirlemişti :

«ÜRÜN, işçi sınıfı biliminin aktarılması ve Türkiye toplumunun araştırılması çabasını bilimsel teorinin kılavuzluğunda yürütmektedir...

Türkiye toplumunu araştırma çalışmalarımızı yürütürken; işçi sınıfı hareketinin, **tarihi femele** dayanma zorunluluğundan hareketle; bazılarının ülkemiz adına yeni olduğunu sandığımız, bazılarının **bilinen ve ileriye sürülmeyen** olduğunu düşündüğümüz görüşlerimizi getirme durumundayız».

İşte, bu yazımızda da, bu çabaya uygun olarak, **bilinen ve ileriye sürülmeyen** olduğunu düşündüğümüz bir görüşümüzü işleme-ye elimizden geldiğince çalışacağız.

Bu yazımızda Burjuva Demokratik Devrim konusu üzerinde durmamızın nedeni ise; yazımızın başlangıcında Lenin'den yaptığımız alıntının, günümüz Türkiye'si için çok önemli bir güncelliği olduğuna inanmamızdır.

Çünkü, Lenin'in işaret ettiği bu alandaki sapmaların Türkiye sosyalist kitlesi içinde de geçerli olduğunu, hatta giderek bu iki sapmanın, Türkiye sosyalist kitlesini iki ana kampa ayırdığını gözlemlemekteyiz. Ve bu iki ana kampın sözcüleri, burjuva demokratik devrim ve sosyalist devrim ilişkisi sorununu bizde de içinden çıkılmaz karmakarışıklık haline getirmektedirler. Oysa, Lenin, bu sorunu gayet açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Lenin'in bu konuda ne söylediğini kısaca görmeye çalışırsak, konumuzun daha bir aydınlık kazanacağı kanısındayız.

LENİN VE

B. DEMOKRATİK DEVRİM — SOSYALİST DEVRİM İLİŞKİSİ

«Sosyalist devrimin, burjuva demokratik devrimden bir Çin Seddi ile ayrılmadığını bilerek, kazanacağımız ilerlemeyi (en sonunda), yerine getireceğimiz sonsuz derecede büyük görevin bölümünü, sağlamaştıracağımız zaferlerin boyutunu **sadece mücadelenin fa-
yin edeceğini** bilerek, tam bilinçle, sapmaksızın ve kararlı bir adımla ileriye doğru, sosyalist devrime doğru yürüyoruz...

..... Devrimin, burjuva demokratik içeriği; orta çağ adetlerinin, serflikin, feodalizmin, sosyal ilişkilerde (rejim, kurumlar,) **tas-
fiye** edilmesi demektir.

1917 öncesinde Rusya'da serflikin kalıntılarının belli başlı belirtileri nelerdi? Bunlar monarşi, kastlar (sosyal tabakalar sistemi), büyük toprak sahipliği, kadının durumu, dinsel ve ulusal baskı idi...

..... Dünyanın en ileri ülkeleri arasında, bu sorunların, **burju-
va demokratik anlamında sonuna kadar** çözümlendiği tek bir ülke

yoktur. Bizde, bunlar, Devrim yasaları ile sonuna kadar çözümlenmiştir... Biz, burjuva demokratik devrimin sorunlarını, temel ve gerçek **proletarya**, sosyalist devrimimiz için yol alırken, yol boyunca bir 'yan ürün' gibi çözümledik. Her zaman demişizdir: reformlar, devrimci sınıf mücadelesinin bir yan ürünüdür. Burjuva demokratik reformlar, proletarya devrimimizin, yani sosyalist devrimin bir yan ürünüdür. Bunu söyledik ve eylemlerimizle doğruladık. Geri kalan bütün Kautsky'ler, Hilferding'ler, Martov'lar, Çernov'lar, Hilguit'ler, Lonquet'ler, Mac Donald'lar, Turati'ler ve İki Buçuguncu Enternasyonalin Marksizm sahipleri, burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki ilişkiyi anlamadılar. **Burjuva demokratik devrim, sosyalist devrimde dönüşür.** Birinci, ikinciye dönüşür. İkinci, birincinin sorunları arasından geçerken çözümlenir. İkinci, birincinin eserini kuvvetlendirir. İkincinin, birinciyi hangi ölçüde aşacağını, mücadele, sadece mücadele tayin eder.»

(V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 33, s. 43-52)

Ve Lenin, burjuva demokratik devrimde, burjuvazinin neden **sonuna kadar** gitmeyeceğini, gidemeyeceğini; ve neden işçi sınıfının **sonuna kadar** gideceğini ve gitmek zorunda olduğunu şöyle belirlemektedir :

«Burjuva devriminin, geçmişin kalıntılarını tamamen ortadan kaldırmaması, bunların bazılarını yerinde bırakması, yani işini tamamen sona erdirici olmaması, hedefinin sonuna kadar varmaması, tutarlı ve amansız davranmaması burjuvazinin yararınadır... Burjuva demokrasisi yönünde zorunlu olan değişikliklerin, devrim yoluyla değil, yavaş yavaş, azar azar, sakına sakına, yumuşakça yapılması burjuvazinin daha da yararınadır... Öyle ki, bu değişiklikler, halkın, yani köylülerin ve özellikle işçilerin bağımsız devrimci eylemini, girişkenliğini ve enerjisini mümkün olduğu kadar az geliştirsün vb.; aksi taktirde, Fransızların dediği gibi, 'tüfeği bir omuzdan ötekine geçirmek' yani burjuva devriminin vereceği silahları, burjuva devriminin sağlayacağı özgürlüğü, toprak köleliğinden temizlenen temel üzerinde yüksülecek demokratik kurumları burjuvaziye karşı çevirmek, işçiler için o derece kolay olur. Bunun tam tersine, burjuva demokrasisi yönünde zorunlu olan değişikliklerin reform yoluyla değil, özellikle devrim yoluyla yapılması işçi sınıfının daha yararınadır. Çünkü, reform yolu işi sürünmede bırakma, oyalama, ulusal organizmanın çürüyüp kokuşmuş parçalarının açık bir şekilde yavaş yavaş çözülmesi yoludur. Bu uzuvların kokuşmasından, en başta ve herkesten çok proletarya ve köylü işkence ve acı çekmektedir. Devrimci yol, en hızlı ve proletarya için en az acılı bir ameliyat yoludur, çürümekte olan kısımların doğrudan doğruya kesilip atılması yoludur...»

(V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 8, s. 57-58)

Burjuva demokratik devrimi böyle tanımlayan Lenin, bu konudaki iki sapmadan, birincisine, yani, **sol** sapmaya şöyle karşı çıkmaktadır :

«Bizi, sosyalist devrimi geciktirmekle suçlayan anarşistlere cevabımız şudur: biz sosyalist devrimi geciktirmiyoruz, biz, biricik güvenilir ve doğru yoldan, demokratik devrim yolundan sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. **Kim, sosyalizme, siyasi demok-rasi dışında başka bir yoldan varmak istiyorsa, iktisadi olduğu gi-bi, siyasi bakımdan da saçma ve gerici sonuçlara varması kaçınıl-maz bir şeydir.** Eğer, işçiler gelip te bize niçin azami programımı-zı (sosyalist devrim programımızı) uygulamıyoruz diye sorarlarsa : kendilerine, halk yığınlarının demokrasiye bağlı olduklarını, henüz sosyalizme yabancı olduklarını, proleterlerin henüz örgütlenmemiş olduklarını göstereceğiz. Öyleyse gidin, Rusya'da bir boydan bir bo-ya, yüzbinlerce işçiyi örgütlendirin, milyonlarca emekçiye progra-mımızı kabul ettirin! Deneyin bunu. Ve sosyalizm hakkında, anar-şizm kokan cafaflı sözlerle yetinmeyerek deneyin! Hemen göre-ceksiniz ki, bu örgütlendirme ve bilinçlendirme işi, bu sosyalist eğitim işi, demokratik devrimin eksiksiz tamamlanmasına bağlıdır.»

(V.İ. Lenin, İki Taktik, Sol Yayınları, s. 20-21)

Lenin'in diğer sapmaya, sağ sapmaya karşı tavrı ise, şöyle ol-maktadır :

«Devrimin geleceği, işçi sınıfının, burjuvazinin bir yamağı, ya-ni otokrasi üzerine yapacağı saldırı ve baskı yönünden güçlü, ama politik yönden yetersiz bir yamağı rolünü mü oynayacağına bağ-lıdır... Bunun içindir ki, **proletarya, burjuvazinin ürküp ürkmeye-ceğini gözönüne almak gibi kendisine yaraşmayan budalaca düşün-celeri ve örgütleri nefretle reddederek, cumhuriyet uğrunda mü-cadelenin ön saflarında savaşmaktadır.**»

(V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 8, s. 32-94)

Ve yine Lenin; Bolşeviklerin burjuva demokratik devrimde kayıtsız-şartsız öncü rolünü ileri sürmenin, burjuva demokratik devrim saflarında bölünmeye yol açacağını, burjuvaların «devrim-den ürküp yüz çevireceğini» ileri süren Menşeviklere karşı şunları söylemektedir :

«Zafere giden Rus devriminde, köylülüğün rolünü gerçekten anlayan kişi, burjuvazi yüz çevirirse devrimin mevzilerinin darala-cağını aklından bile geçirmez. Çünkü, gerçekte, burjuvazi yüz çevirdiği ve köylü yığınları etkin devrimciler olarak proletarya ile omuz omuza öne atıldığı zamandır ki, Rus devrimi gerçek men-ziline girer ve burjuva demokratik devrim döneminde mümkün olan en güçlü devrimci atılımına kavuşur. Bizim demokratik devrimimiz, sonuna kadar sürdürülmesi için, burjuvazinin kaçınılmaz olan yarı yolda kalıcılığını felce uğratma yeteneğindeki kuvvetle-re, yani, özellikle 'burjuvaziye devrimden ürkütüp yana çekilmek zorunda bırakabilecek kuvvetlere dayanmalıdır.'»

(V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 8, s. 95-96)

Ve Lenin bu konuda şunları ekliyordu :

«Bütün halkın başında ve özellikle köylünün başında, tam bir özgürlüğe doğru, sonuna kadar vardırılabacak demokratik devrime ve cumhuriyete doğru yürümek! Ve, ardından, bütün emekçilerin ve sömürülenlerin başında sosyalizme doğru yürümek! İşte, devrimci proletaryanın politikası gerçekte böyle olmalıdır; devrim sırasında işçi partisinin her taktik sorununu çözecek, pratikte her adımını belirleyecek ve bunlara hakim olacak sınıf sloganı işte böyledir.»

(V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 8, s. 105)

Türkiye sosyalist hareketinde, bu alandaki iki sapmaya geçmeden önce, Lenin'in, burjuva demokratik devrimle sosyalist devrim ilişkisi üzerindeki düşüncelerini kısaca özetleyelim :

- a) Burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki ilişki, diyalektik bağlantısı içinde, hem **ayrılık** ve hem de **birlik** ilişkisidir.
- b) Burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki **ayrılık**; birincinin içeriğinin tayin edici özelliğinin burjuva demokrasisi olması; her iki devrim arasındaki **birlik**'in ise, her iki devrimde de proletaryanın hegemonyası, yöneticiliği, öncülüğü altında gerçekleşmesi, bu nedenle de, burjuva demokratik devrimin doğrudan doğruya sosyalist devrimi hedeflemesidir.
- c) Burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrimin sadece **ayrılık**'ına dikkat etmek; yani, her iki devrimde de proletaryanın kayıtsız şartsız öncü rolünü, birincinin ikinciyeye dönüştüğünü, birinci ile ikinci arasında Çin Seddi olmadığını görmemek, sağ **sapmaya**; burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrimin hem birlik ve hem de ayrılık ilişkisini görmemek, burjuvazi burjuva devrimini, sosyalist devrimini yapar, o halde ben doğrudan doğruya sosyalist devrimi yapacağım demek, son tahlilde sağ sapma olan **sol sapmaya** yol açar.
- d) İşçi sınıfı ve **Partisinin**, burjuva demokratik devrimin kayıtsız şartsız yöneticisi, öncüsü olması zorunludur. Çünkü; «burjuva demokratik devriminin geçmişin kalıntılarını tamamen ortadan kaldırmaması, bunların bazılarını yerinde bırakması, yani işini tamamen sona erdirici olmaması, tutarlı ve amansız davranmaması burjuvazinin yararınadır». Bunun tam aksine, burjuva demokratik devrimin **sonuna kadar** vardırılması, işçi sınıfının yararınadır. Çünkü, burjuva demokratik devrim ne kadar eksiksiz ve tam olarak tamamlanrsa, sosyalist devrime geçiş o kadar kolay, o kadar çabuk olacaktır.

- e) O halde, işçi sınıfı ve **Partisinin**, «sosyalist devrimin burjuva demokratik devriminden bir Çin Seldi ile ayrılmadığını» bilerek, burjuva demokratik devrimini, burjuvazinin koyduğu sınırlara kadar değil, tam aksine sosyalist devrimin sınırlarına kadar götürmektir.
- f) Bu nedenle, işçi sınıfı, burjuva demokratik devrimde, «burjuvazinin ürküp ürkmeyeceğini gözönüne almak gibi kendisine yaraşmayan budalaca düşünceleri ve öğütleri nefretle reddeder» ve özellikle «burjuvaziyi devrimden ürkütüp yana çekilmek zorunda bırakabilecek kuvvetlere dayanır» ki, bu «kuvvetler» köylülüktür.

TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİNDE BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİM KONUSUNDA İKİ GÖRÜŞ

Birinci görüş — TİP görüşü :

«Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemleri, kapitalistleşme sürecinin sürdüğü, geliştiği ve bir anlam ve ölçüde tamamlandığı dönemlerdir. Cumhuriyet döneminde feodalizm-kapitalizm gelişkisi kapitalizm lehine kesin çözümlenmiştir. Feodal kalıntıların günümüze kadar sürüp gelmesi çözümün kesinliğine hanel getirmez. Kalıntılar zamanla zayıflayıp eriyerek süregeldi ve toplum düzenine damgasını basan, artık feodal değil, kapitalist ilişkilerdir. Saltanat ve hilafetin kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı, hukuk, yargı sistemi, eğitim, laik devlet alanlarındaki dönüşümler, tek dereceli genel seçimler, sendikal örgütlenmeler, çok partili parlamenter rejim, vb. bu kesin çözümün sosyal kurumlar, üst-yapı düzeyinde göze çarpan belirtileri ve perçinlenmesi olmuştur. İzlener ekonomik politikada da —devletçilik dahil— genellikle kapitalist gelişmeyi, özellikle sanayileşmeyi teşvik politikası olmuştur. 1948'den itibaren tarımda kapitalist gelişme özellikle genişlemiş ve hızlanmıştır.

Bu tahlillere dayanarak ki, TİP, Türkiye'de burjuva demokratik devrimin esas itibariyle yapılmış olduğunu kabul etmiş ve bundan sonraki devrim aşamasının sosyalist devrim olacağını ileri sürmüştür.»

(İki Açılan Türkiye İşçi Partisi Davası, Behice Boran, s. 80)

İkinci görüş — MDD görüşü :

«Türkiye toplumunun hangi gelişme aşamasında bulunduğunu ve bu toplumun önündeki devrimci adımın hangisi olduğunu bilmek için, birbirine bağlı olan şu iki soruyu cevaplandırmamız yeter :

1 — Türkiye halkı kendi ulusal kaderini tayinde tam olarak özgür müdür? Yani bugün, Türkiye tam anlamıyla bağımsız bir ülke midir?

2 — Türkiye halkının birlik içinde bir tüm olarak açılıp gelişmesini engelleyen feodal kalıntılar tam olarak temizlenmiş, etkisiz hale getirilmiş midir?

Her iki sorunun da karşılığı olumsuzdur. Türkiye bugün emperyalist sistem içindedir ve bu sistem yeraltı kaynaklarından dış ticaretine, politikasından kültürüne kadar Türkiye toplumunu baskı altında tutmaktadır. Türkiye'de feodal güçler ülkenin bir çok bölgelerinde ekonomiye hükmetmekle kalmamakta, ideolojisi ile feodalizm, toplumsal hayatımızı her yönden etkileyebilmekte, gerçek ulusal birliği engellemektedir.

Durum bu olduğuna göre, besbelli ki, Türkiye toplumunun önündeki devrimci görev, Türkiye'nin bağımsızlığını gerçekleştirerek, feodalizmi tüm izleriyle ortadan kaldırarak, birlik içinde, özgür Türkiye halkının engelsiz gelişmesi şartlarını sağlamaktan başka birşey olamaz.

Buna kısaca demokratik devrim diyoruz. Çünkü milli bağımsızlığın gerçekleştirilmesi ve feodalizmin ortadan kaldırılması, demokratik devrimin iki ana görevidir. Demokratik devrim, gelişme halinde Türkiye toplumunun önünde zorunlu bir aşamadır, ama yalnızca bir aşamadır. Bizi sosyalist Türkiye'ye götüren, geçilmesi zorunlu bir aşama.....

... Bugün artık dünya yüzünde, demokratik devrimini yapmamış olan ülkelerde, devrimde önderlik edecek kadar devrimci nitelik taşıyan bir burjuva sınıfı yoktur ve olamaz. Onun için klasik sosyalist literatürde çoğunlukla kullanılan 'burjuva demokratik devrim' deyimi bugünün şartlarına pek uymamaktadır. Anti-emperyalist, anti-feodal devrim için '**milli demokratik devrim**' daha uygun bir terimdir. Çünkü, emperyalizm çağında demokratik devrimi gerçekleştirememiş olan bütün ülkeler, (istisnasız) emperyalizmin boyunduruğu altındadırlar.....

... Çağımızda her **anti-feodal demokratik devrim** aynı zamanda emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı bir milli kurtuluş devrimi olmak, ülkeyi ulusal bağımsızlığa kavuşturmayı hedef edinen bir **milli devrim** olmak zorundadır. Nasıl ki her **milli devrim** de mutlaka **demokratik devrim** olmak zorundaydısa Çağımızın demokratik devrimlerini, **milli demokratik devrim** diye adlandırmamız bundan ötürüdür.....

... Milli demokratik devrim, ancak Türkiye proletaryası ve yoksul köylülüğün, gerçek öncü müfrezesi payesine ulaşabilmiş proleter devrimci hareketin, küçük-burjuvazinin öteki katlarının ve asker-sivil aydın zümrenin devrimci öncüsü ötekine göre yükselmiş Kemalist akımla güçbirliği kurmasıyla gerçekleşecektir. Bu güçbirliği, proletarya, köylülük ve küçük-burjuvazinin öteki katları asker-sivil aydın zümre ittifakını temsil eder.....

... Yani devrimci güçbirliği... Burada, kim öncü, kim artçı pazarlığı da yok! Kim en iyi savaşırsa o öncü! Öncünün kim olacağını mücadele gösterecektir. Ben kendi hesabıma eminim ki, sosyalistlerin önderliğinde olacaktır bu mücadele. Ama pazarlık yok. Pazarlık bölücülüktür! Kardeşçe, omuz omuza, bilinçli olarak; ve

temel devrimci şiar 'Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye' şiarıdır...»

(Yazılar - 1965-1970, Mihri Belli, s. 10-11-212-197-107)

Görüldüğü gibi, burjuva demokratik devrim ve sosyalist devrim ilişkisi konusunda, iki ana görüş özetle bunlar olmaktadır. Lenin'in bu konudaki görüşlerini kıstas olarak ele aldığımızda; her iki görüş te biçimde ayrılarak fakat özde birleşerek sanki «zıtların birliği yasası»nın geçerliliğini ispat etmek için çaba göstermektedirler. Şöyle ki :

- a) TİP, burjuvazinin —hem de Türkiye'deki gibi tarihsel gelişim içinde hiçbir zaman devrimci olmamış, dönüşümcü bir burjuvazinin— burjuva demokratik devrimini «esas itibariyle» tamamladığını, ciddi ciddi! öne sürmekte; bu nedenle önümüzdeki devrim aşamasının sosyalist devrim aşaması olduğunu söylemektedir. Buna karşı çıkacak her görüş te, TİP görüşüne göre, kaçınılmaz olarak «sosyalist devrimi» geciktirecektir. Bu: burjuvazi, burjuva demokratik devrimini, proletarya, sosyalist devrimini yapar, diyen görüş olup; asalak, yoz, karşı-devrimci bir burjuvazinin «devrim yapabileceğini» iddia eden bir saçmalaktır, güldürüdür. Bu, burjuva demokratik devriminde, işçi sınıfı ve Partisinin öncülüğünü, hegemonyasını inkar etmektedir. Bu, her iki devrimin hem birlik ve hem de ayrılık ilişkisini tek taraflı ele almaktır.
- b) MDD görüşü ise, başlangıçta doğru olan bir noktadan; yani her iki devrimin hem birlik hem de ayrılık ilişkisini kabul eder görünen bir noktadan hareket etmekle beraber, giderek, burjuva demokratik devriminde işçi sınıfının öncülüğünü bir «temenni» derecesine indirgemekte ve demokratik devrimde, sivil-asker ara tabakaların rolünü, bazen gizli bazen açık, öncülüğe kadar yükseltmekte; sonuçta, işçi sınıfının ve Partisinin tek başına kayıtsız şartsız öncülüğü değil, ama sivil-asker tabakaların temsilcisi Kemalist hareketle beraber öncülüğünü ilan etmektedir. Bu : «burjuva demokratik devrimi, işçi sınıfı ve Partisi —temenni olarak— ve sivil-asker ara tabakaların temsilcisi Kemalistlerin —pratikte— öncülüğünde yürütülecektir» diyen bir görüş olup; bu görüşüne dayanak bulmak için her iki devrimin hem birlik hem ayrılık ilişkisinden sadece ayrılık ilişkisine ağırlık vermekte, iki devrim arasına kesin sınır çekmeye çalışmakta; işçi sınıfının güçsüzlüğünü, sivil-asker tabakaların güçlülüğünü abartarak, ken-

dini hareketin kendiliğindenliğine terketmekte, böylece de sınırsız oportünizme düşmektedir. Bu, tam bir sağ sapmadır. Bu, demokratik devrimde, «burjuvazinin ürkmemesi adına» ilkelerin çiğnenmesidir.

Bu konudaki iki sapmanın temel ve kabataslak özelliklerini belirttikten sonra, şimdi bunların ayrıntılı eleştirilerine geçelim.

TİP GÖRÜŞÜ VE ELEŞTİRİSİ

TİP'in bu konudaki görüşlerinin eleştirisine geçmeden önce, Lenin'in burjuva demokratik devrimin içeriğini tanımlarken izlediği yöntemi, yine O'nun sözlerinden izleyelim :

Lenin, burjuva demokratik devrimin içeriğini iki ana kümede toparlamaktadır :

- a) «Devrimin, burjuva demokratik içeriği; orta çağ adetlerinin, serfliğin feodalizmin sosyal ilişkilerde (rejim, kurumlar) tasfiye edilmesi demektir».

Yani, burjuva demokratik devrimin içeriğini belirleyen ilk kıstas; feodal kalıntıların sosyal ilişkilerde tasfiyesi olmaktadır.

- b) «Burjuva devriminin, geçmişin kalıntılarını tamamen ortadan kaldırmaması, bunların bazılarını yerinde bırakması, yani işin tamamen sona erdirici olmaması, hedefinin sonuna kadar varmaması, tutarlı ve amansız davranmaması burjuvazinin yararınadır... Bunun tam tersine, burjuva demokrasisi yönünde zorunlu olan değişikliklerin reform yoluyla değil, özellikle devrim yoluyla yapılması için sınıfının daha yararınadır... Çünkü, böylece burjuva devriminin vereceği silahları, burjuva devriminin sağlayacağı özgürlüğü... vd., burjuvaziye karşı çevirmek işçiler için o derece kolay olur».

Yani, burjuva demokratik devrimin içeriğini belirlerken Lenin'in kullandığı ikinci kıstas; işçi sınıfı ve **Partisinin** görevinin, burjuva demokratik devrimini, burjuvazinin istediği sınırlara kadar götürmek değil, tam aksine, sosyalist devrimin sınırlarına kadar götürmek olmaktadır.

Lenin, bu iki kıstasın yanında, demokratik devrimin çok önemli bir diğer noktasını da şöyle belirlemektedir: «1917 öncesi Rusya'da» başka türlü söylersek; **farklı** ülkelerde, **farklı** tarihsel zaman-

larda, burjuva demokratik devrimin içeriğinin özde aynı kalmakla beraber biçimde farklı olabileceğini göstermektedir. Örneğin, 1917 öncesi Rusya'da Çarlığa karşı mücadele edildiği halde, 1970'li yıllarda başka bir ülkede bir askeri faşist diktatörlüğe karşı mücadele edilebilir.

O halde, Leninist yöntemle, burjuva demokratik devrimin içeriğini şöyle belirlemek mümkün olmaktadır: her ülkenin özde aynı, biçimde değişik kendi özelliklerine ve farklı tarihsel durumlarına göre işçi sınıfının ve **Partisinin** hegemonyası altındaki Burjuva demokratik devrim,

- a) Geçmişin kalıntılarını kazımak ve
- b) Geleceğin (sosyalist devrimin) yolunu açmak

gibi, birbirine hem **bağlı** ve hem de birbirinden **ayrı**, ikili bir görevi yerine getirmektedir. İlk kümede toplanan,

— Toprak ve köylü sorunu

— Ulusal sorun

— kadın sorunu vd.

gibi sorunların, çözümünü tüm feodal kalıntıların kökünü kazımakta ve kapitalizmin engelsiz gelişmesine yol açmakta, ulusa tam bir «burjuva» bütünlüğü vermeyi amaçlamaktadır; fakat, devrim, işçi sınıfının öncülüğünde olup ve sosyalist devrime ulaşmayı amaçladığından, bu ilk kümedeki sorunların çözümü ile ortaya çıkacak olan durumun —yani engelsiz kapitalist gelişmenin— niteliksel olarak yeni bir olumsuzlaması, ikinci kümede yer almaktadır. Bunlar, burjuva demokratik devrimin, sosyalist devrime doğru hızla yol almasını sağlayacak;

— İşçilerin durumlarını ciddi bir iyileştirmeye, yaşam düzeylerini yükseltmeye doğru kesin adımların atılması sorunu

— Burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin hiç eksiksiz ve en geniş anlamıyla yerleştirilmesi sorunu

— Ekonomik planda, bankalar, sigortalar, dış ticaret, kilit ağır sanayinin devletleştirilmesi sorunları

olmaktadır. Ve tüm bunların —birinci ve ikinci kümede— Türkiye gibi emperyalist sistemin üyesi bir ülkede gerçekleştirilmesinin baş ve temel şartı: Türkiye'nin emperyalizmin tahakkümünden, boyunduruğundan —askeri, ekonomik, siyasal, kültürel, vd.— kesinlikle kurtulması olmaktadır. Yani, ulusal bağımsızlık, bütün diğerlerinin yerine getirilmesinin, olmazsa olmaz koşuludur.

Kısacası, işçi sınıfının ve Partisinin kayıtsız şartsız öncülüğünde ve temel müttefiki köylülük olan ancak ulusal bağımsızlık gerçeği içinde çözümlenebilecek bir demokratik devrimi yok sayarak; doğrudan doğruya «sosyalist devrim» amaçlamak, Lenin'in deyimleriyle :

«Kim, sosyalizme siyasi demokrasi dışında başka bir yoldan varmak istiyorsa, iktisadi olduğu gibi siyasi bakımdan da saçma ve gerici sonuçlara varması kaçınılmaz bir şeydir.»

Şimdi bu gerçekler ışığında TİP görüşünü ele almaya çalışalım.

Daha önce de söylediğimiz gibi, TİP sözcüleri, «saltanat ve hilafetin kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı, hukuk, yargı sistemi, eğitim, laik devlet alanlarındaki dönüşümler, tek dereceli genel seçimler, sendikal örgütlenmeler, çok partili parlamenter rejim, vb.'nin feodalizm-kapitalizm çelişkisinin kapitalizm lehine sosyal kurumlar, üst-yapı düzeyinde perçinlenmesi olmuştur» demekte ve bunları eklemektedir : «bu tahlillere dayanaraktır ki, Türkiye'de burjuva demokratik devrimin esas itibariyle yapılmış olduğunu kabul etmiş ve bundan sonraki devrim aşamasının sosyalist devrim olduğunu ileri sürmüştür.»

Burada, «esas itibariyle» sözünün altını biz çizdik, çünkü, kanımızca bu söz, TİP görüşündeki tutarsızlığın, bizzat kendi sözcülerinin sözleriyle ortaya konulmasından başka birşey değildir. Şöyle ki;

Öyle bir burjuvazi düşünün ki, bu burjuvazi,

— hem, tüm devrimci niteliğini yitirmiş, asalaklaşmış bir dünya burjuvazisinin genel özelliklerini taşısın; ve

— hem de, emperyalist-kapitalist sistemin uydusu az-gelişmiş bir ülkenin, yoz, kısır, dönüşümcü, güçsüz, kendi başına ayakta duramıyan, tüm varlığını emperyalist Batı ile işbirliğine borçlu bir Türkiye burjuvazisinin özelliklerini taşısın.

Ve işte, bu burjuvazi öncülüğünde, TİP'in görüşüne göre, burjuva demokratik devrim «esas itibariyle» yapılmış olsun.

Elbette ki, bu, burjuvazi açısından, «saltanat ve hilafetin kaldırılması, cumhuriyetin ilanı, hukuk, yargı sistemi, eğitim, laik devlet alanlarındaki dönüşümler, tek dereceli seçimler, sendikal örgütlenmeler, çok partili parlamenter rejim vb.» burjuva demokratik devrimin «esas itibariyle» yapılmasıdır. Ama bu öyle bir «esas itibariyle» yapılmasıdır ki, bu değişikliklerin temel amacı :

«Halkın, yani köylülerin ve özellikle işçilerin bağımsız devrimci eylemini, inisiyatifini ve enerjisini mümkün olduğu kadar

az geliştirmektir; aksi taktirde, Fransızların dediği gibi, 'tüfeği bir omuzdan diğerine geçirmek' yani, burjuva devriminin vereceği silahları, burjuvaziye karşı kullanmak işçiler için o derece kolay olur.»

Kısacası, burjuva demokratik devriminde öncülük, hegemonya burjuvazide olursa, elbette ki, burjuva demokratik devrim, TİP'in sözleriyle «**esas itibariyle**» yapılmış olur; ama **tam yapılmış** olmaz, olamaz.

Burada şu soruyu sormak gerekir :

TİP'liler, burjuva demokratik devrime, burjuvazinin dönüşüm-cü, reformcu, tutarsız, kaypak, iki yüzlü bakışıyla mı bakmaktadır-lar? Yoksa, burjuva demokratik devrimin sosyalist devrime geçişi en fazla kolaylaştıracak kadar **tam** ve **tutarlı** olmasını isteyen işçi sınıfının bakışıyla mı? Söylediklerinin tutarsızlıklarından anlaşıldığına göre, burjuvazinin bakışıyla...

Sayın Behice Boran ne kadar haklıdır, «her sol sapmanın son çözümlemede bir sağ sapma» olduğunu söylemekle!

Biz yine, TİP'in «**esas itibariyle**» sözüne dönelim. Bu söz, TİP'lilerin de burjuva demokratik devrimin **tam** anlamıyla yapılmadığını en azından **sezdiklerini** düşündürmektedir. Bu kanımızı destekleyen, yine TİP sözcülerinin bazı konularda söyledikleri olmaktadır. Biz, bu konulardan özellikle iki çarpıcı örnek üzerinde durmak istiyoruz: birincisi toprak-köylü sorunu. Bu örnek, kanımızca TİP görüşünün yanlışlığını göstermeye yeterlidir.

Örneğin, Behice Boran,

«Batı kapitalist toplumlarında Türkiye'dekine benzer bir toprak ve tarım reformu sorunu da yoktur. Bu sorun, burjuva demokratik devrimler sırasında ve sonunda çözümlenmiştir.»

(İki Açıdan Türkiye İşçi Partisi Davası, Behice Boran, s. 104)

Burjuva demokratik devrimin en önemli iki temel fonksiyonundan birinin, yani geçmişin kalıntılarını temizleme fonksiyonunu en hayati sorununu, toprak sorununu çözemediğini, çözümlenemediğini göstermiyor mu bu sözler? Ama yine de onlara göre, «Türkiye'de burjuva demokratik devrim, **esas itibariyle yapılmıştır**» (!)

O vakit, TİP sözcülerine sormak gerekir: Peki ama, Anadolu yoksul köylüsünün çok güçlü toprak açlığını, toprağın özel mülkiyetine sahip olma özlemlerini, biz sosyalist devrim yapıyoruz diyerekten, çiğneyecekmişiniz? Bu çiğneme, hem iktisadi ve hem de siyasi bakımlardan saçma ve gerici sonuçlara götürmez mi sizi?

Başka türlü sormak gerekirse, toprak-köylü sorununu, burjuva demokratik devrim anlamında çözmeksizin, sosyalist devrim anlamında nasıl çözeceksiniz?

Canınız sosyalist devrim istiyor diye, bu sorunun burjuva demokratik devrim anlamındaki çözümünü görmemezlikten mi geleceksiniz?

Oysa, Türkiye'nin bugünkü ve bu koşullar devam ettiği için gelecekteki durumunda toprak-köylü sorunu burjuva demokratik devrim aşaması atlanarak çözümlenemez. Tam aksine, ancak radikal bir toprak reformu ile bu sorun çözümlenebilir. Elbette ki, bu toprak reformu burjuvazinin anladığı anlamda ve istediği sınırlarda olmayacaktır. İşçi sınıfının ve **Partisinin** önderliğindeki, hegemonyasındaki bir burjuva demokratik devrimi, elbette ki, sadece anti-feodal bir toprak-köylü programı öngöremez. Çünkü, işçi sınıfının öncülüğündeki burjuva demokratik devrim, sadece geçmişin kalıntılarını kaldırmaya yönelik değil, fakat, aynı zamanda geleceği de, sosyalist devrimi de hazırlayan bir mücadele olduğuna göre, programı da, buna uygun olacaktır. Yani, bir yandan radikal bir toprak reformuyla köylünün toprak özlemini yerine getirirken, diğer yandan da kırsal alanlarda anti-kapitalist bir temel üzerinde dereceli bir kollektivizasyonun genel perspektifini çizecektir. Birinci görev yerine getirilmeden, ikincisi olamayacağı gibi; sadece birinci görev üzerinde durmak ta, işçi sınıfının burjuvaziye bir hediyesi olmaktan öte bir anlam taşımayacaktır.

Görüldüğü gibi, burjuva demokratik devrimine işçi sınıfının bakışıyla bakmak başka birşey; burjuvazinin bakışıyla bakmak başka şey olmaktadır. Birinci de, «esas itibariyle» bitmiş bir burjuva demokratik devrim yoktur; çünkü, burjuvazinin devrimci barutunu tükettiği çağımızda, öncüsü işçi sınıfı olmayan bir burjuva demokratik devrim, «esas itibariyle» tamamlanmaz, yarı yolda kalır.

TİP'in toprak-köylü sorununa böyle bir göz attuktan sonra, burjuva demokratik devrimin **olmazsa olmaz koşullarından** bir diğerine de, Lenin'in ne dediğine bakalım :

«Rus olmanın milliyetlere yapılan baskıyı ve eşitsizliği ele alınız. Bütün bu sorunlar, burjuva demokratik devrim ile ilgilidir... (V.İ. Lenin, Oeuvres, Paris-Moscou, c. 33, s. 43-52) (altını biz çizdik.)

TİP'in de belirttiği gibi, burjuvazinin önderliğindeki burjuva demokratik devrim o kadar «esas itibariyle» yapılmıştır ve dolayısıyla sosyalist devrime geçişi **en fazla** kolaylaştıracak burjuva demokratik hak ve özgürlükler o kadar geniştir ki; Lenin'in işaret ettiği «bu konuyu» sosyalist devrimin gerekleri açısından kendi ka-

rar metnine geçiren bir parti, «bölücülük» iddiasıyla kapatılabilmiştir!... Yani, «her kim ki, genel sorunları çözümlenmeden, özel sorunları çözümlenmeye yönelirse, ayağı her adımda bu genel sorunlara çarpacak ve tökezleyecektir» diyen Leninizm'i, bizzat hayat doğrulamıştır. Çünkü, unutulmaması gerekir ki; burjuva demokratik devrim, işçisinin bütün halkın —marksist anlamda halk— başında verdiği bir mücadeledir, öncelikle. Yani, bu anlamda, işçi sınıfının **genel** sorunlarını çözümlemesidir. Oysa, sosyalist devrim, **özellikle** işçi sınıfının **kendi** sorunudur. Yani bu anlamda, işçi sınıfının **özel** sorunudur. Yani bu anlamda, işçi sınıfının özel sorunlarını çözümlemesidir.

Görüldüğü gibi, burjuva demokratik devrimine, işçi sınıfı ve **Partisi** gözüyle bakıldığında, «esas itibariyle» tamamlanmış diye söz etmek, en azından —eğer burjuvazinin önderliğine bel bağlamak söz konusu değilse— kadercilik olmaktadır, pasifizm olmaktadır.

Bu konuda, örnekler çoğaltılabilir; örneğin yine TİP sözcülerinin o kadar sözünü ettikleri; «çok partili parlamenter rejim», «laik devlet», vd., TİP sözcülerinin Türkiye'de burjuva demokratik devrimin «esas itibariyle» yapılmış olduğuna örnek olarak gösterdikleri bu yukarıda adı geçen dönüşümler öyle tamdır ki, öyle eksiksizdir ki, sosyalist devrime geçişi öyle kolaylaştıracaktır ki, örneğin;

— öyle bir Türkiye düşünün ki, bu Türkiye'de, «sol»un, ancak «sosyalist» parti kurabilmesine ve bu partinin de parlamentoda sadece bir dönem grup kurabilecek kadar «geniş» demokratik hak ve özgürlüklü çok partili bir parlamenter rejimi olabilsin!... Ve işçi sınıfı **Partisi**, 50 seneden beri «yasa dışı» olsun.

— Öyle bir Türkiye düşünün ki, bu Türkiye, anti-laik politika güden bir partinin hükümet ortağı olabildiği «laik bir devlet» olsun...

Görüldüğü gibi, Türkiye burjuvazisi burjuva demokratik devrimini öyle bir «esas itibariyle» yapmıştır ki, Türkiye İşçi Partisi, ben ötesine karışmam, ben sosyalist devrimi amaçlarım, diyebilmektedir!

Bu konuyu kapamadan ve MDD görüşüne geçmeden önce, Lenin'in şu sözlerini bir kez daha hatırlayalım :

«Bizim şiarımız, devrimin tartışma götürmez burjuva karakterini ve bu devrimin sıradan bir demokratik devrim sınırlarını **doğrudan doğruya** aşmasının imkanı dışındayken teslim ederken, bu belli devrimi **aşmakta** ve ona proletarya için elverişli şekilleri

vermeye çalışmaktadır; bunun neticesi olarak şiarımız, proletaryanın daha sonraki sosyalizm uğruna mücadelesinde en yüksek başarıyı sağlayabilmek için demokratik devrimden azami yararı sağlamaya çalışmaktadır.»

(V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 100)

MDD GÖRÜŞÜ VE ELEŞTİRİSİ

MDD görüşünün eleştirisine geçmeden önce, bu akımın sözcüsü Mihri Belli'nin çok önemli bir konuda söylediği şu sözlere bütünüyle katıldığımızı belirtmek isteriz :

«Geçmişte, Batı'da burjuvazi henüz devrimci bir sınıf iken, demokratik devrim, burjuvalar sınıfının toplumdaki feodal düzene karşı bütün güçlerin başına geçmesiyle ve bu güçleri devrim yoluna yöneltmesiyle gerçekleştirildi. Bugün artık, dünya yüzünde demokratik devrimini yapmamış olan ülkelerde, devrimde önderlik edecek kadar devrimci nitelik taşıyan bir burjuva sınıfı yoktur ve olamaz. Onun için klasik sosyalist literatürde çoğunlukla kullanılan 'burjuva demokratik devrim' deyimi bugünün şartlarına pek uymamaktadır. Anti-emperyalist, anti-feodal devrim için, 'milli demokratik devrim' daha uygun bir terimdir. Çünkü, emperyalizm çağında demokratik devrimi gerçekleştirmemiş olan bütün ülkeler, (istisnasız) emperyalizmin boyunduruğu altındadırlar... Çağımızda her **anti-feodal, demokratik devrim** aynı zamanda emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı bir milli kurtuluş devrimi olmak, ülkeyi ulusal bağımsızlığa kavuşturmaya hedef edinen bir **milli devrim** olmak zorundadır. Nasıl ki, her **milli devrim** de mutlaka **demokratik devrim** olmak zorundaysa... Çağımızın demokratik devrimlerini, **milli demokratik devrim** diye adlandırmamız bundandır.»

(M. Belli, Yazılar, s. 212-213)

Gerçekten de, daha önce de belirttiğimiz gibi, işçi sınıfının öncülüğünde burjuva demokratik devrimin, Türkiye gibi emperyalist-kapitalist sistemin üyesi geri-kalmış bir ülkede gerçekleştirilmesinin temel şartı, olmazsa olmaz koşulu: Türkiye'nin emperyalizmin tahakkümünden, boyunduruğundan —askeri, ekonomik, siyasal, kültürel vd.— kesinlikle kurtulması olmaktadır. Yani, ulusal bağımsızlık, burjuva demokratik devrimin diğer bütün koşullarının yerine getirilmesinde baş ve temel koşul olmaktadır. O halde, **ulusal demokratik devrim** terimi, gerçekten de, bugünün koşullarında klasik «burjuva demokratik devrimi» teriminden daha uygundur. Bu terimin, uluslararası marksist-leninist literatürdeki karşılığı: **kapitalist-olmayan gelişme yolundaki ulusal kurtuluş devrimi**, yada **burjuva demokratik devrimlerinden sosyalist devrimlere geçiş yolunda olan ulusal kurtuluş devrimleri** olmaktadır.

Bu çok önemli noktayı belirttikten sonra, Türkiye'de MDD gö-

rüşü olarak tanımlanan görüşün «içeriğini» hiç bir biçimde kabul etmediğimizi belirtelim. Çünkü, bu görüş, bir sağ sapmadır. Çünkü;

— demokratik devrimde işçi sınıfının ve **Partisinin** öncülüğünü, hegemonyasını bir «temenni» derecesine indirgemek ve sivil-asker ara tabakaların rolünü «öncülüğe» kadar çıkarmak için, demokratik devrimle sosyalist devrimin **birlik** ilişkisini inkar etmekte; her iki devrimin **ayrılık** ilişkisini abartmaktadır;

— Ayrıca, bu sağ sapmaya gerekçe hazırlamak için, sivil-asker tabakaların açıkca anti-marksist Kemalist ideolojisini ve hareketini «marksistleştirme» çabasına girmektedir.

Görüldüğü gibi, MDD eleştirisini iki temel grupta toplamak mümkün. Birinci grup, demokratik devrimde öncülük ve sağ sapma olarak MDD görüşü; ikinci grup ise; Kemalist hareketin ve ideolojisinin «marksistleştirilmesi» çabası.

Bu yazımızda, birinci grup eleştiriye konu edinmekteyiz. İkinci gruptaki —yani Kemalist ideolojinin 'marksistleştirilmesi' çabası— başlı başına bir yazı konusu olduğundan, bu konuyu şimdilik bir başka yazımıza bırakmayı uygun görmekteyiz.

DEMOKRATİK DEVRİMDE ÖNCÜLÜK VE MDD

MDD akımının sözcüsü, M. Belli, bu konudaki saptırmasına, öncelikle her iki devrimin —demokratik ve sosyalist— birbirinden ayrılık ilişkisini abartarak girişmektedir. Bu girişimi kendi Yazılarından izleyelim :

«Demokratik devrimi gerçekleştirmiş bir toplumun, mutlaka, şartlar ne olursa olsun, sosyalizme geçeceği söylenemez. Bunu iddia etmek, bir çeşit kadercilik olur ki, yanlıştır. Toplumların devrim yolunda ilerleyip ilerlemeyeceğini tayin eden güçler dengesi vb. gibi birçok etkenler vardır. Dengenin her zaman her yerde devrim için elverişli olacağını sanmak **gerçekçilikten uzak, aşırı iyimserlik** olur. Dünyada demokratik devrimini yaptığı halde sosyalizme geçmemiş toplum örnekleri vardır.

O halde, strateji bakımından iki ayrı şey olan milli demokratik devrim ile sosyalist devrimi birbirine karıştıranlar ve demokratik devrim uğruna mücadeleyi ileri sürenleri yasa dışı kılmak isteyenler (ki gerekçeli hükümde yapılan budur), **aslında geleceğin meselesi olan sosyalizme** karşı değil, bugünkü meselemiz, bugünkü ulusal görevimiz olan milli demokratik devrime, Türkiye'yi her Türk'ün başı dik yaşayabileceği bağımsız ve demokratik bir

(*) Altlarını biz çizdik.

ülke durumuna yükseltme davasına karşı çıkmaktadırlar.» (*) (Yazılar, M. Belli, s. 174-175. Not: Bu yazı Bugünün Türkiye'sinde Devrimci Eylem Nedir? konulu konuşma hakkında açılan dava dolayısıyla Yargıtay Birinci Ceza Dairesince verilen savunma metnidir.)

MDD akımının sözcüsünün «gerçekçiliğine», «aşırı iyimser» olmamasına! Lenin —herhalde O'nun zamanında da bu tür «gerçekçiler» yaşamış ki— şöyle cevap vermektedir :

«Hiç bir şey, Rusya'da başlamış olan devrimin kesin zaferi kadar dünya proletaryasının devrimci enerjisini, artıramaz, onun kesin zafere giden yolunu kısaltamaz.

Böyle bir zaferin ne ölçüde muhtemel olduğu başka bir meseledir. Bu konuda **düşüncesizce bir iyimserliğe kapılacak değiliz**, görevin son derece çetin bir görev olduğunu unutmuyoruz, ama **savaşa giderken zaferi özlemeliyiz ve zafere giden yolu da göstermesini bilmeliyiz.** (V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 59)

Ve yine Lenin, MDD akımının sözcüsünün «aslında geleceğin meselesi olan sosyalizm» olarak, demokratik devrimle sosyalist devrimin ayrılık ilişkisini abartarak ayırma çabasına şu sözlerle karşı çıkmaktadır :

«... Ama demokratik devrimin sınıf karakteri gözönünde tutulmazsa, geçici devrim hükümetinin rolü ve kapsamının değerlendirilmesi eksik olur. İşte bunun için bizim metnimiz, devrimin, burjuvazinin egemenliğini güçlendireceğini eklemektedir. Bu, içinde bulunduğumuz iktisadi ve toplumsal düzeni içinde kaçınılmaz bir şeydir; bu kapitalist düzende kaçınılmaz bir şeydir. Ve burjuvazinin bazı siyasi özgürlüklere kavuşmuş olan proletarya üzerindeki egemenliğinin perçinlenmesini kaçınılmaz olarak 'devrim döneminde proletaryanın elde etmiş olduğu kazançları onun elinden koparıp almak için' umutsuz bir çaba gösteren burjuvazi ile proletarya arasında iktidar uğruna çetin bir savaş izleyecektir. Demokrasinin öncü savaşçısı ve herkesin başında çarpanan proletarya, burjuva demokrasisinin getirdiği yeni toplumsal çelişikleri ve yeni savaşları bir an bile unutmamalıdır.»

(V.İ. Lenin, İki Taktik.)

Evet, MDD akımının sözcüsünün, demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki ayrılık ilişkisini abartma çabasını, yine bu sözcünün Yazılarından izlemeye devam edelim :

«... MESELEYİ aşırı ölçüde basitleştirmek pahasına da olsa, bağımlı geri bir ülke olarak Türkiye'nin durumunu yabancı bitkilerin sardığı bakır (çalılık) araziye benzetelim. Çalıların köklerinden temizlenmesi ve tarlanın sürülmesi demokratik devrimdir diyelim; sürülen tarlaya bağ fidelerinin ekilmesini, tarlanın gübrelenmesini, sulanmasını da sosyalist kuruluş aşamasına benzetelim.

O halde bu kıyaslamada sosyalizmi, bağ kütüklerinin büyüterek üzüm vermesi, bağ bozumu ve üzüm ürünlerinin imali temsil edecektir.

Bugün Türkiye'de önümüzdeki devrim sosyalist devrimdir diyen kimse; yabancı bitkilerin sardığı araziye temizlemeden hazırlamadan, tarlaya bağ fidelerini dikmeye kalkan adama benzer. Böyle davranıldığı takdirde, o fideler bitmeyecek ve adamımız bağın üzümünü tatmayacaktır.

'Hem milli bağımsızlık mücadelesini, hem sosyalizm mücadelesini birlikte yapacağız' diyen kimse de, 'aynı zamanda hem tarlayı süreceğim, fideleri ekeceğim, hem de tarlayı yabancı bitkilerden temizliyeceğim' diyen adama benzer, çalışmada sıra, aşama hesaba katılmadan böyle çalışıldığı takdirde, öyle bir karışıklık meydana gelir ki gayretli bağcımız bunun içinden çıkamaz.»

(M. Belli, Yazılar, s. 224)

MDD sözcüsünün, bu konudaki yanlışlarını Lenin'in sözleriyle cevaplandırmadan önce, bu sözcünün böyle değişken, dinamik bir konuyu diyalektik mantık çerçevesi dışında sunmak isteğine cevap olarak yine Lenin'e başvuralım :

«Bir bardağın aynı zamanda hem camdan bir silindir ve hem de birşey içilen bir alet olması tartışılmaz. Fakat bir bardağın sadece bu özellikleri, nitelikleri veya görünüşleri yoktur. Bir bardağın başka sonsuz özellikleri, nitelikleri, görünüşleri, karşılıklı ilişkileri ve dünyanın geri kalan kısmıyla «aracıları» vardır. Bir bardak kağıt üstüne konan bir ağırlık olarak, yakalanan bir kelebeğin hapishanesi olarak kullanılabilir; bir bardağın üzerindeki süslemeler ve resimlerle artistik bir değeri olabilir, bu camdan ve silindirik biçimde olabilir, yada olmaz ve bu böyle sonuza dek gider.

Devam edelim. Eğer birşey içmek için hemen bir bardağa ihtiyacım varsa, bunun mükemmel bir silindir biçimi olması veya gerçekten cam olması, birşey içerken dudaklarımı kestirme tehlikesi olmaması, vd. önemlidir. Fakat eğer birşey içmek için değil, başka bir amaç için bardağa ihtiyacım varsa, herhangi bir cam silindir, isterse dibi çatlak olsun, hatta dipsiz de olsa işime yarar, vd.

Okullarda öğretilen formel mantık (ilk sınıflar için düzeltmeler yapılarak bu mantık kullanılmak zorundadır) en çok kullanılan veya en çok göze batan şeyler üzerinde durarak, şekli tanımlamalarla yetinir ve orada durur. Eğer bunu yaparken iki farklı tanım ele alınırsa veya daha da ötesi, eğer bu iki tanım tamamen tesadüfi bir tarzda yanyana konulursa, artık nesnenin farklı yönlerini göstermeyen seçmeci bir tanımlama elde ederiz (camdan silindir ve bir şey içmeye yarayan alet).

Diyalektik mantık daha ileri gitmemizi ister. Bir nesneyi gerçekten tanımak için, bütün yönlerini, bütün ilişkilerini ve çevresi ile bütün 'aracılarını' kavramamız ve incelememiz gerekir. Bu-

na hiçbir zaman bütünüyle varamıyacağız, fakat bütün yönlerini düşünmemiz **gerekliliği**, bizi hatalardan ve gevşeklikten korur. Bu işte, ilk nokta. İkinci olarak; diyalektik mantık, nesneyi gelişimi, kendine 'özgü hareketi' (bazen Hegel'in dediği gibi); değişimi içinde kavramamızı gerektirir. Söz konusu bir bardak olduğunda, bu hemen bir anda açık olarak kavranamaz: bununla beraber, bir bardak bile değişmez olarak kalmaz: özellikle kullanılışı, dış dünya ile ilişkisi değişikliğe uğrar. Üçüncü olarak: insanın bütün pratiği nesnenin eksiksiz 'tanımlanmasına' hem gerçeğin ölçüsü olarak ve hem de insana gerekli olan ile nesnenin ilişkisinin pratik tayin edicisi olarak girmek zorundadır. Dördüncü olarak: diyalektik mantık bize 'soyut gerçek olmadığını' ve 'gerçeğin her zaman somut olduğunu' (Hegel'den sonra Plekhanov'un söylemesini sevdiği gibi) öğretir.» (V.İ. Lenin, *Oeuvres Choisies en Trois Volumes, Paris-Moscou, 1968, c. 3*)

Demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki ilişkiyi diyalektik mantık çerçevesi dışında çözümlenmeye çalışan MDD sözcüsüne, Lenin'in genel anlamdaki cevabı bu olmaktadır.

Şimdi ise, özel anlamdaki cevabını görelim :

«Çiçek saksılarında buğday yetiştirmek bizim işimiz değildir. Yaban otlarını sökerek biz tarlayı ekine hazırlarız. Afanasi İvanoviçler, Pulkerya İvanovna'lar çiçek saksılarındaki ekinlere baka dursunlar; biz sadece bugünün yaban otlarını ayıklamak için değil, yarının ekinini biçmek için de harmancılarımızı hazırlamalıyız.» (V.İ. Lenin, *Que Faire, Edition Sociales*)

Ve Lenin, Partisinin demokratik devrim döneminde, geçici devrim hükümetine katılması yönünde alınan kararı şöyle belirlemektedir :

«... Kongre kararı bunlardan ikisini özellikle belirtmekten : biri sosyal demokrasinin geçici devrim hükümetine katılmasının biçimsel yanı ile ilgilidir (Partinin, temsilcileri üzerinde sıkı kontrolü). Öteki, bu katılmanın karakteriyle ilgilidir: Partimizin hedefi olan tam sosyalist devrimi hiçbir zaman gözden uzak tutmamak.» (V.İ. Lenin, *İki Taktik, s. 25*)

MDD sözcüsünün, iki devrim arasındaki ayrılık ilişkisini göklere çıkarma çabasını, burjuva demokratik devrimin içeriğini de basitleştirme girişiminde görebilmekteyiz :

«Demokratik devrim, seçim mekanizması kurmak filan değildir; Demokratik devrim, bağımsızlıktır, feodalitenin yok edilmesidir, o kadar. Oy sistemi olmuş, olmamış birinci mesele değildir, ikinci meseledir.» (M. Belli, *Yazılar, s. 41*)

Oysa, bu konuda da Lenin başka türlü düşünmektedir :

«Bugünkü devrimin tam zaferi, demokratik devrimin sonu ve sosyalist devrim uğruna kesin mücadelenin başlangıcı olacaktır. Köylülerin bugünkü isteklerinin gerçekleşmesi, irticam tamir kaldırmaz bozgunu, savaşla kurulan demokratik cumhuriyet, burjuvazinin ve belki de küçük-burjuvazinin ihtilalciliğinin sonu ve proletaryanın sosyalizm uğruna gerçek mücadelesinin başlangıcı olacaktır. **Demokratik devrim ne kadar** tam olursa, bu yeni mücadeleye o ölçüde gecikmesiz, geniş çapta, açık seçik ve kararlı olacaktır.»
(V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 153)

Demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki **ayrılık** ilişkisini abartmakla işe girişen MDD sözcüsü, en nihayet varmak istediği noktaya şöylece ulaşmaktadır :

«Söz konusu olan, devrime karşı güçleri iyi tanıma ve bunları tecrit etmek için gerekeni yaparken; devrimden yana güçleri de iyi tanıma ve bunlar arasında güçbirliğini sağlamadır. Devrimci güçler arasında güçbirliği devrimin başarı şartıdır. Emperyalizm bu güçbirliğini baltalamak için elinden geleni yapacaktır. Türkiye sosyalistlerinin tüm çabaları bu devrimci güçbirliğini kurma yolunda olmalıdır. Sosyalistler burada başarılı olduklarını ölçüde. Türkiye’de sosyalizm davasına hizmet etmiş olacaktırlar.»
(M. Belli, Yazılar, s. 21)

dedikten sonra, bu güçbirliğinin kimlerle kurulacağını şöyle belirtmektedir :

«Milli demokratik devrim, ancak Türkiye proletaryası ve yoksul köylülüğün, gerçek öncü müfrezesi payesine ulaşabilmiş proleter devrimci hareketin, küçük-burjuvazinin öteki katlarının ve asker-sivil aydın zümrenin devrimci öncüsü durumuna yükselmiş Kemalist akımla güçbirliği kurmasıyla gerçekleşecektir. Bu güçbirliği, proletarya, köylülük ve küçük-burjuvazinin öteki katları asker-sivil aydın zümre ittifakını temsil eder.»
(M. Belli, Yazılar, s. 197)

MDD sözcüsü, böylece demokratik devrimde, «yeni bir aşamaya» varmaktadır: Bu; demokratik devrimde, işçi sınıfının öncülüğünün, hegemonyasının reddi, fakat işçi sınıfı ile sivil-asker ara tabakaların beraberce öncülüğü, hegemonyası aşamasıdır.

Oysa Lenin, demokratik devrimde proletaryanın öncülüğünü yada hegemonyasını başlıca şu iki temel şarta bağlıyordu :

«Birincisi, proletaryanın burjuva demokratik devriminde kesin zafere ulaşmasında çıkarı olan ve öncülüğünü kabul etme eğiliminde olan bir müttefik ihtiyacının bulunması. Bu, bizzat öncülük düşüncesinin de zorunluluğudur. Çünkü, yönetilecekler olmayınca, yönetici olmaktan; öncülük edilecekler olmayınca, öncü, öncü olmaktan çıkar. Lenin, böyle bir müttefik olarak köylüyü sayıyordu.

İkincisi, devrimin yönetimini ele alma uğrunda proletarya ile savaşı ve devrimin biricik öncüsü olmak isteyen sınıf öncülük anından atılmayı ve tecrit edilmelidir. Bu devrimin iki öncüsü olması ihtimaline imkan tanımayan bizzat öncülük düşüncesinin de zorunluluğudur.» (Histoire du Parti Bolchevique)

MDD sözcüsü, bu «yeni aşamadaki» işçi sınıfının «beraberce öncü» olacağı(!) Kemalistlerle ilişkisini ise şöyle tanımlamaktadır:

«Biz, Kemalist akımın en önemli organında görev alan devrimcilerin, bu söylediklerimizin bilincinde olduklarına ve çeşitli yönlerden gelen olumsuz etkilere karşı uyanık davranacaklarına inanıyoruz. Kemalist ile proleter devrimcisinin arasında uçurum kazılmasına göz yuman kimse, milli demokratik devrimin baltalanmasına göz yummuş olur.

Bizim, küçük-burjuva radikalizmi karşısında tutumumuz; 'sen sensin, ben de benim; sen Türkiye toplumunda bir devrimci gücü temsil ediyorsun, ben de bir başka devrimci gücü. Sen bensiz edemezsin, ben de sensiz; gel milli demokratik devrim yolunda omuz omuza yürüyalim' tutumudur. Bütün devrimcilerden aynı açık ve içten tutumu beklemek hakkımızdır.»

(M. Belli, Yazılar, s. 198-199)

Biz, MDD'ci «proleter devrimcilerin», Kemalist «devrimcilerle» omuz-omuza mı, yoksa kol-kola mı yürüyeceklerini beklerken, Lenin'in bu konuda söylediklerine kulak verelim :

«İşçilerin özgürlük uğruna mücadelesi ile burjuvaların aynı amaçla mücadelesi arasındaki fark, proleter demokrasi ile liberal demokrasi arasındaki fark, aynı şekilde gittikçe daha göze çarpan bir hal almaktadır. İşçi sınıfı ve onun bilinçli temsilcileri, bu mücadeleyi sonuna kadar sürdürmaktan korkmadan ve giderek demokratik devrimin en uzak amaçlarını bile aşmaktan çekinmeden bu mücadeleyi körükleyerek, önde gidiyorlar. Tutarsız ve çıkarıcı burjuvazi ise özgürlük şiarlarını eksik olarak ve ikiyüzlü bir şekilde benimsiyor. Özgürlüğün burjuva dostlarının ikiyüzlülüğünün, yada isterseniz, burjuva dostları tarafından özgürlüğe karşı ihanetin başladığı sınırlı özel bir çizgiyle saptama yolundaki bütün çabalar kaçınılmaz olarak başarısızlığa uğrayacaktır. Çünkü iki ateş arasında kalmış olan burjuvazi, kendisini kimi durumda biraz daha sola, kimi durumda da biraz daha sağa kaydırarak her zaman pazarlıklara, uzlaşmalara girerek tutumlarını ve şiarlarını binbir biçimde ve binbir yolla değiştirebilir. Proleter demokrasinin görevi bu cinsten ölü «hükümler» icat etmek değildir; onun görevi, gelişme süresince, yorulmadan siyasi durumu eleştirmek ve burjuvazinin hergün yenilenen ve önceden kestirilemeyen tutarsızlıklarının ve ihanetlerinin merkezini düşünmektir.»

(V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 146-147)

Ancak, Lenin'in bu sözlerinin, MDD sözcüsü için pek birşey ifade etmediğini şu sözlerinden anlıyoruz :

«Yani devrimci güçbirliği..... burada kim öncü, kim artçı pazarlığı yok! Kim en yi savaşırsa O öncü! Öncünün kim olacağını mücadele gösterecektir. Ben kendi hesabıma eminim ki, sosyalistlerin önderliğinde olacaktır bu mücadele. Ama pazarlık yok. Pazarlık bölücülüktür. Kardeşçe, omuz omuza, bilinçli olarak; ve temel devrimci şiar 'Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye' şiarıdır.'...»
(M. Belli, Yazılar, s. 107)

Ve MDD sözcüsünün şu sözleri ise, kanımızca varabileceği —şimdilik— en son nokta olmaktadır :

«Kim güçlü ise o hegemonyasını kurar. Böyle önderliğe talip olmakla kalmaz bu iş, hepimiz isteriz ki, en devrimci sınıf önder olsun.»
(M. Belli, Yazılar, s. 48)

Lenin'in bu konu ile ilgili sözlerine geçmeden önce, **sınırsız oportünizm** akımı ile, ilgili şu sözlerini bir kez daha hatırlatmanın yararlı olacağı inancındayız :

«Verilmesi istenen mücadele, verilmesi mümkün olan mücadeledir; verilmesi mümkün olan mücadele de belli bir anda verilmekte olan mücadeledir. Bu, kendisini pasif bir biçimde hareketin kendiliğindenliğine kaptıran, sınırsız oportünizm akımının ta kendisidir.»
(V.İ. Lenin, Que Faire, Editions Sociales)

Evet, Lenin'in **sınırsız oportünizm** deyiimi ile neyi ifade etmek istediğini gördükten sonra, yine Lenin'in, MDD sözcüsünün bir işçi sınıfı savaşçısı gözüyle değil de, bir sivil-asker aydın gözüyle gördüğü «pazarlık-bölücülük» konusundaki düşüncelerini öğrenebiliriz :

«Burjuvazi devriminden yüz çevirir korkusuyla yumuşak ve ılımlı davranmasını özlediğimiz proletaryayı, tüm olarak burjuvazinin vesayetine teslim etmiş oluruz...»

Böylelikle, proletarya için gerekli olan demokrasi uğruna, devrimci eylem alanında, burjuvazi ile pazarlık alanına geçmiş oluyoruz ve («yüz çevirmesin diye») burjuvazinin olumlu tutumunun bedelini ilkelerimize ve devrime ihanetle ödemiş oluyoruz.»
(V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 110-111)

Ve, Lenin'in tüm devrimci gururuyla, burjuvaziye ve gizli yada açık yordakçılara şu seslenişine kulak vererek, bu konuyu noktalayalım :

«Devrimden ve doğru yoldan çekinecek, dolambaçlı, eğri büğrü yolları, uzlaşmaları arama işini, Osvojojenye burjuvazisinin oportünistlerine bırakalım. Eğer biz bu yollardan geçmeye zorlarsak, biz, mütevazi günlük çalışmalarda da bize düşen gö-

revleri yerine getirmeyi bileceğiz. Ama, varsın, hangi yolun tutulacağı meselesi amansız savaşta karara bağlansın. Bayrama gider gibi savaşa atılan yığınların bu enerjisini ve onların devrimci şevkini, doğrudan doğruya ve kesin yolu tutmak için kıyasıya bir savaşta kullanmazsak, korkaklar ve devrim hainleri durumuna düşeriz. Gelecekteki gericilerin tepkisini, varsın burjuva oportünistleri endişe ederek düşünsünler. İşçiler, irticam korkunç olabileceği, burjuvazinin geriliyebileceği fikrinden korkmazlar. İşçiler, pazarlıklar yapmak hevesinde değildirler, sadaka dilenmiyorlar; onlar irtica kuvvetlerini amansız bir yenilgiye uğratmak azmindedirler, yani **proletaryanın ve köylülerin demokratik devrimci diktatörlüğünü kurmak azmindedirler.**

(V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 132)

Kısacası, MDD sözcüsünün, bu çabalarıyla şu sözleri hakettiği kanısındayız :

«Bay Struve, 'sınıf mücadelesiyle değil, sınıfların işbirliği ile bir Rus demokrasisi yaratmaya' hazırlanmaktadır; 'sosyal bakımdan imtiyazlı aydınlar' (Bay Struve'nin, bir uşağın gerçekten inceleme ve soyluluk ifade eden bir davranışla yerlere kadar eğilerek selamladığı, örneğin 'kültürlü soylular' cinsinden aydınlar) 'bir sınıf partisi olmıyan' partisine, 'sosyal durumlarının' otoritesini (para cüzdanelerinin otoritesini) getireceklerdir.»

(V.İ. Lenin, İki Taktik, s. 74)

SONUÇ

Türkiye'de hâlâ devam eden MDD ve Sosyalist Devrim tartışmasının, yazımızın bütünlüğü içinde, özde aynı ?sağ sapma— biçimde farklı —sağ ve sol— sapmalar olduğunu göstermeye çalıştık.

Kanımızca her iki sapma da, sonuçta tek bir noktada birleşmektedir : burjuva demokratik devriminde —yada ulusal demokratik devrimde— işçi sınıfının öncülüğünü inkâr etmek.

TİP görüşü, bunu, Türkiye'de «burjuva demokratik devrim esas itibarıyla bitmiştir» diyerek yapmakta; MDD görüşü ise, burjuva demokratik devrimde, işçi sınıfının kayıtsız şartsız öncülüğünü değil, sivil-asker ara tabakaların sözcüsü Kemalist akımla **beraberce** öncülüğünü —güçbirliğinin adı altında— işlemektedir. Her iki görüşün temel özellikleri ise kabaca şöyle özetlenebilir:

— **TİP görüşü**; her iki devrimin ilişkisini **hem birlik-hem ayrılık** diyalektik bağlantısı içinde görmemekte; burjuvaziye, burjuva demokratik devrimini; işçi sınıfı ise sosyalist devrimi yapar gibi, çağımızda ve Türkiye gibi emperyalist-kapitalist sistemin uydusu bir ülkede saçma olan bir noktaya varmaktadır. Bu, son çözümlemede sağ sapma olan, bir sol sapmadır.

— **MDD görüşü** ise; başlangıçta doğru bir noktadan hareket etmekle beraber; yani başlangıçta her iki devrimin **hem birlik-hem ayrılık** ilişkisini kabul eder görünmekle beraber; işçi sınıfının demokratik devrimdeki kayıtsız şartsız hegemonyasını reddeden bir davranışa girmekte, sivil-asker ara tabakaları demokratik devrimin öncüsü durumuna sokmaktadır. Bu çabasını ise; **her iki devrimin ayrılık ilişkisini abartarak, hareketin kendiliğindenliğine kendini bırakıp, sınırsız oportünizme düşerek, demokratik devrimde burjuvazinin «ürkmemesi»** adına, ilkelerin çiğnenmesine razı olarak yürütmektedir.

Bu arada ise, doğal olarak sivil-asker ara tabakaların iki temel özelliğini gözden kaçırmaktadır :

- a) Küçük-burjuva kökenli sivil-asker ara tabakaların sosyal ve sınıfsal farklılaşması ve bu farklılaşmaya paralel olarak tutarsızlığı ve kaypaklığı,
- b) Aydınları ve ülkenin siyasal, hukuksal, askeri, vd. kurumların belli sosyal sınıfların maddi çıkarlarına bağlıyan bağların varlığı.

Bu böyle olduğu halde, MDD sözcüsünün bu tabakalara demokratik devrimde işçi sınıfı ile beraber de olsa öncülük tanınması, en azından işçi sınıfının devrimciliğine inançsızlık olmaktadır. En çoğunu ise, zaman gösterecektir!

Bu iki görüşe karşılık biz şunu söylüyoruz :

— Türkiye'de demokratik devrim «esas itibariyle» bitmemiştir.

— Türkiye toplumunun önündeki aşama; sadece **demokratik** devrim değil, fakat **Ulusal Demokratik Devrimdir**. Çünkü, Türkiye gibi emperyalizmin uydusu az-gelişmiş bir ülkede ulusal bağımsızlık kazanılmaksızın demokratik devrim sonuna kadar vardirolamaz.

— Ulusal demokratik devrimin, kayıtsız şartsız öncüsü olacak işçi sınıfı ve **Partisi**, temel müttefiki köylülüğe ve tüm **anti-emperyalist, anti-feodal ve anti-kapitalist** güçlere dayanarak yürütecektir.

— İşçi sınıfının kayıtsız şartsız öncülüğünde yürütülecek, ulusal demokratik devrim, yarı yolda kalmıyacak, mutlaka ve mutlaka sosyalist devrime dönüşecektir.

«BÖYLE BİR ZAFERİN NE ÖLÇÜDE MUHTEMEL OLDUĞU BAŞKA BİR MESELEDİR. BU KONUDA DÜŞÜNCE SİZCE BİR İYİMSERLİĞE KAPILACAK DEĞİLİZ, GÖREVİN SON DERECE ÇETİN BİR GÖREV OLDUĞUNU UNUTMUYORUZ. AMA SAVAŞA GİDERKEN ZAFERİ ÖZLEMELİYİZ VE ZAFERE GİDEN YOLU DA GÖSTERMESİNİ BİLMELİYİZ.»

V. İ. LENİN

cumhuriyet ideolojisi üzerine bir okuyucu mektubu

Teoman BİLGİ'nin, ÜRÜN'ün 11. sayısında yayımlanan yazısı üzerine, ÜRÜN okuyucularından Arif OKUYAN'ın eleştirisi mektubu ve Teoman BİLGİ'nin eleştiriler konusundaki görüşlerini sunuyoruz.

Sayın Teoman Bilgi,

ÜRÜN'ün Mayıs sayısındaki makalenizden dolayı tebrik ve teşekkürlerimi ileterek başlamak isterim mektubuma. Cumhuriyet ideolojisini aydınlığa çıkarmak, günümüzün pratiği bakımından son derecede mühim ve yapılması gereken bir iştir. Nedense, sosyalist literatürde bu konuya gereken ağırlık verilmez. Çalışmanız, gördüğüm kadarıyla ciddi ilk yaklaşımdır bu meseleye, kutlarım.

Tarihî gerçekliği tesbit etmek, yalnız bir kişinin omuzlarına yüklenemez. Hele, hakim sınıfların ideolojisini açıklığa kavuşturmak için yapılacak çalışmalara, muhakkak surette düşünen bütün kafaların katılması gerekir. Bu bakımdan, konuyu zenginleştirmek için yazınız hakkında bazı tashih ve tenkitlerim olacak, dikkate alırsanız memnun olurum. Şunu bilhassa belirtmek isterim ki, ilmi doğruları tesbit etmek için yapılan tenkidlere, küçük burjuva - yarı aydın tatmin yollarından olan polemik havası verilmemelidir. Sanırım, tenkidlerim de bu çerçeveye içersinde kalacak ve faydalı olacaktır.

İlk değinmek istediğim husus, «Kemalist ideolojinin gelişim çizgisi»ni; doğuşundan 1945'e ve 1945'den günümüze kadar diye iki merhalede ele alınız. Duverger'in birkaç cümlesinden hareketle ileri sürdüğünüz bu iddiayı yazınızda açıklığa kavuşturmadığınız için, tasnifdeki temel kıstası, yine Duverger'in cümlelerinden çıkartmak mümkün: «1945'den bu yana.. Kemalizm, Türkiye tarihinin bir sayfası olmaktan çıkıp, siyasi bir sisteme önderlik etmeye başladı». Bir kişinin belli bir ideoloji tarafından mit haline getirilmesi, o ideolojinin tarihî gelişmesinde ciddi bir geçiş noktası olarak ele alınamaz. Kaldı ki, M. Kemal daha sağlığında mitleştiriliyordu, Duverger'in iddialarının aksine.

Osmanlı toplum yapısıyla ilgili olarak söylenenlerde de ihtiyatsızlık olduğu kanaatindeyim. Bilinen kadarıyla, Osmanlı top-

lum yapısı batıdaki gelişmelerden oldukça farklı bir gelişme çizgisi gösterir. Osmanlıyla ilgili araştırmaların azlığı ve yetersizliği de hesaba katılırsa, rahatlıkla bazı şemalara göre açıklamalarda bulunamayacağımız, Osmanlı toplum yapısına isim koymakta acele etmememiz gerektiği anlaşılır. Mesela, (kapitalist türden) «üretim güçlerinin özgürce gelişimi» diye birşey Ondokuzuncu asra kadar kat'iyen sözkonusu değildi ve olamazdı (kapitalist gelişmenin Ortadoğu ülkelerinde niçin görülmediği hususunda, Maxime Rodinson'un «İslamiyet ve Kapitalizm»i en aydınlık kitaptır sanırım).

«Osmanlı hakim sınıflarının Batı kapitalizmi ile aradığı işbirliği sonucu», diyorsunuz;

a) Batı ile işbirliğine geçmek isteyen —ve geçen—, Osmanlı toplumunun bizzat kendi hakim sınıf ve tabakalarıdır.

b) Batı ile işbirliğine geçişi, yani kapitalist üretim biçimine doğru evrimleşmeyi, engelleyecek bir 'başka hakim sınıf' söz konusu değildir.

c) Kapitalist üretim biçiminin yerleşmesine tek engel, kurum olarak yarı-feodal ve şer'i Osmanlı devlet yapısıdır. Bu durumda da yıkılacak bir hakim sınıf değil, gelişimi engelleyen ve niteliğinin değişmesi gereken, 'Devlet' söz konusudur.

d) 'Devleti kurtarma' eylemleri de, devletin burjuva devlet haline getirilmesi eylemi olarak belirlenmektedir.

e) Osmanlı devletinin şer'i ve yarı-feodal karakterini kaldırarak, burjuva devletine geçmeyi hedefleyen işbirlikçi hakim sınıf ve 'ilerici' adı verilen aydınlarla; devletin şer'i ve feodal karakterini korumada çıkarları olan dini unsurlar arasında, 'ilerici-gerici' çatışması adı verilen sürtüşme, bu çelişkiden kaynaklanmıştır.»

Bu açıklamalar ilk kez okunduğunda doğru gibi gelmekle beraber, dikkat edilirse bazı yanlış ve eksiklikler hemen göze çarpacaktır :

1) «Batı ile işbirliğine geçmek isteyen —ve geçen—, Osmanlı toplumunun bizzat kendi hakim sınıf ve tabakalarıdır.. doğru, fakat bu «hakim sınıf ve tabakaların» bir bütün olarak hareket ettiği söylenemez. Mesela, oldukça hızlı bir batıcı olan II. Mahmud,

emellerini gerçekleştirebilmek —yani rahat rahat batılılaşabilmek— için, devletin yapısında oldukça ehemmiyetli bir yeri olan Yeniçeri ocağını topa tutup, bütünüyle imha edip, yerine Fransa'nın büyük yardımları ve teşvikiyle, «yeni tarz» bir ordu kurmaya teşebbüs etmiştir. 1826'daki bu Yeniçeri kıyımından sonradır ki, Osmanlı toplum yapısının kendi orijinalliği içinde, kendi ihtiyaçlarına göre bir aydın tabaka olan ulema sınıfı da tasfiye edilmiş ve yerini burjuva materyalizmi ile yetişen, bürokrasi ve ticaret burjuvazisi menseli bir aydın sınıf almıştır. Bu yüzden, «kapitalist üretim biçimine doğru evrimleşmeyi engelleyecek bir başka hakim sınıf»ın olmadığı ileri sürülemez. Ancak, Osmanlı toplum yapısının batı burjuvazisininin iktisadî kuvveti ve siyasî kurnazlığı karşısında kendi tarihî gelişmesine uygun, batı burjuvazisiyle rekabet edebilecek bir yapılanmaya geçmediği; yani batı burjuvazisinin oyunlarına mukavemet edebilecek imkânlarla sahip olmadığı için, büyük çalkantılara rağmen batı burjuvazisinin Osmanlı içerisindeki işbirlikçilerine karşı tesirli bir hareket yapılamadığı söylenebilir.

2) İzah etmeğe çalıştığım bu çerçeve içerisinde, Onsekizinci asırdan başlayarak Osmanlı toplum yapısını yıkmak - değiştirmek için gayretler sarfedilmiş, 1923'den itibaren de bu gayretler hedefini bulmuş: kapitalist bir devletin kurulması gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

3) «Devleti kurtarma eylemleri»nin, «devletin burjuva devlet haline getirilmesi eylemi» olduğu da, en azından 1908'de İttihatçıların hakimiyeti ele geçirmelerine kadar rahatlıkla söylenemez. Meselâ, 1876 anayasa hareketi üzerine açılan tartışmalarda işbirlikçi güçlerle, vatanperver olduklarından şüphe edilemeyecek olan diğer güçler açık bir çatışmaya girerler. Neticede, burjuvalaşma yolundaki bir hamle uzun bir süre ertelenmiş olur (bu hususlarda, Ni-yazi Berkes'in «Türkiye'de Çağdaşlaşma» ve Recai G. Okandan'ın «Âmme Hukukumuzun Anahatları» adlı eserleri oldukça bol malzeme veriyor okuyucuya).

4) «Devletin şer'i ve feodal karakterini korumada çıkarları olan dini unsurlar», esasen burjuvalaşmaya karşı çıktıkları için satılmamış, kendisi kalabilmiş, alkışlanmaya değer unsurlardır. Nendendir bilinmez, memleketin batı burjuvazisine satılığa çıkmamış öz aydınları tarafından yeterince değerlendirilmeyen bu kesim, MSP'nin oynadığı oyuna kadar, Cumhuriyet döneminde de korkulu bir muhalefet olarak kendisini hissettirmiştir. MSP ise, bu kesimin burjuvaziye alet olması bakımından oldukça ters bir rol oynamıştır ki, başka türlü olsaydı hakim sınıflar tarafından kısa zamanda tasfiye edilirdi..

Yazınızın daha sonraki bölümlerinde dikkatimi çeken yanlış ve hataları da şöyle hülasa edebilirim sanıyorum :

1) «Yeni Osmanlılar Cemiyeti», «gazeteci ve yayıncı Ebüzziya Tevfik» tarafından kurulmamıştır; Ebüzziya, onyedinci yaşında onların arasına katılmıştır. Yeni Osmanlılar'ın «hemen hemen hepsi Fransa'da eğitim görmüş» de değildir; Türkiye'den kaçtıktan sonra Fransa'yı görürler. Tamamı genç ve maceraperest olan Yeni Osmanlılar içinde, Ziya Paşa ve Ali Suavi gibi namuslarını satılığa çıkarmış tiplerle, Namık Kemal'i ayırmakta da fayda var.

2) Ahmed Rıza ve bilhassa Prens Sabahattin'e, belli bir sınıf temeli ararken de yanlışlıklara düğüldüğü kanaatindeyim. Çünkü, ikisi de 1908'den sonra tesirli olamamışlardır Türkiye üzerinde. Hele hele, (Prens) Sabahattin'in kat'i surette memleketle alakası yoktu; değil belli bir sınıfsal tabanı olması.. Sabahattin hakkında söylenebilecek en doğru söz, Fransa'yı mekan tutmuş bu zatın, bati burjuvazisinin gözde bir ajanı olduğudur.

3) Nitekim, Cumhuriyet ve «türkçülük» üzerinde en fazla etkili olanlar (başta Akçuraoğlu Yusuf olmak üzere), Rusya'dan Türkiye'ye gelmiş, oradaki burjuvalaşma ve «milliyetçilik» hareketlerinden tecrübe sahibi olanlardır. Akçuraoğlu, «reform sorununun, yalnız yönetim biçimini değiştirmek değil, bütün toplumu kapsayacak bir devrim sorunu olduğunu tek gören kişi»dir (N. Berkes, Türkiye'de Çağdaşlaşma, s. 353). Gökalp'den evvel «türkçülük»ün birçok «prensip»lerini ortaya koyan, hatta Gökalp'i yetiştiren de onlardır.

Tenkidlerime burada son verirken, yeni çalışmalarınızı beklemediğimi bildirir, dost selâmlarımın kabulünü saygıyla rica ederim.

Arif Okuyan

★

Sayın Arif Okuyan;

ÜRÜN'ün Mayıs sayısında çıkan, «Kemalist ideoloji» başlıklı yazı ile ilgili olarak gönderdiğiniz mektubu aldım. İki temel neden beni çok, ama gerçekten çok sevindirdi :

— Sizin sözlerinizle; «Cumhuriyet ideolojisini aydınlatılığa çıkarmak, **günümüzün pratiği bakımından** son derecede mühim ve yapılması gereken bir iştir. **Nedense**, sosyalist literatürde bu konuya **gereken ağırlık** verilmez», düşüncesinin sosyalist çevrelerde henüz yeterince olmasa

da üzerinde durulur-düşünülür bir konu kabul edilmeye başlanması,

— Mektubunuzun gerçekten de öğretici, aydınlatıcı ve dostça olması.

Mektubunuzu cevaplandırmaya geçmeden önce şunu dabelirtmeyi bir görev bilmekteyim: tenkitlerinizin, sizin de belirttiğiniz gibi, «küçük-burjuva, yarı-aydın tatmin yollarından olan polemik havası» ile kesinlikle hiç bir ilgisi olmadığı gibi, tenkit yöntemi olarak her zaman kabul edilmesi gereken bir tavır olduğu kanısındayım.

Açıklamamı, tenkidleriniz ışığında, madde madde düştürmanın daha yerinde olacağını sanıyorum :

1 — Yazının başındaki M. Duverger'den alıntı konusunda, şöyle bir düşünceden hareket etmiştim: bir kişinin belli bir ideoloji tarafından mit haline getirilmesinin, o ideolojinin tarihi gelişmesinde ciddi bir geçiş noktası olarak ele alınmayacağı elbette ki doğrudur. Ancak, M. Duverger'nin burada 1945'le vurgulamak istediği şeyi şöyle açıklayabiliriz kanısındayım :

1945 dönemeci, yani İkinci Dünya Savaşının sonrası, artık hem sosyalizmin, kapitalist-emperyalist dünya sistemi karşısında bir dünya sistemi olarak yerini aldığı; ve hem de «üçüncü dünya» ülkeleri topluluğunun, yani siyasal bağımsızlıklarını kazanan eski sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin iki dünya sistemi arasında görece olarak bağımsız bir yer aldıkları dönemdir.

Kapitalist-emperyalist sistem, eski sömürgelerinin ve yarı-sömürgelerinin siyasal bağımsızlık hareketlerine engel olmamakta, fakat bu ülkelere siyasal bağımsızlık sonrası hem kendi emperyalist çıkarlarının korunması için «Truva atı» rolü oynayabilecek ve hem de marksizm-leninizme «alternatif» olarak çıkarılabileceği bir örnek salık vermeye gereksinim duymaktadır.

İşte bu gereksinimdir ki; bu dönemeci kadar —1945'e kadar— pratikteki uygulamaları ile Batı'nın itimadını kazanmış, soyut siyasal bağımsızlıkçı Kemalist Türkiye rejiminin —ve ideolojisinin— Batı tarafından, «daha henüz Moskova ve Pekin tımarına girmemiş olan üçüncü çeşit devletlere» örnek olarak verilebilmesine, diğer bir deyişle, «siyasi bir sisteme önderlik etmesi»ne yol açmıştır. Bu siyasi sistem, bugün «Üçüncü Yol»cu olarak tanımlanan sistemdir.

Buraya kadar yazdıklarımızı toparlarsak;

— 1945'e kadar Batı'ya bağlılığını ve marksizm-leninizme karşıtlığını her vesile ile ispatlamış, soyut siyasal bağımsızlıkçı, bir «Kemalist Türkiye Rejimi» ve ideolojisi vardır.

— «Kemalist Rejim», bu soyut siyasal bağımsızlıkçı tavrı ile, Batı'nın ekonomik çıkarlarını zedelememekte, aksine ülkeyi Batı'ya daha güvenilir bir biçimde bağimli kılmanın örnek bir aleti olmaktadır.

— O halde, biraz revizyona tabi tutularak —yani salık verilecek ülkelerin kendi özellikleri de hesaba katılarak—, bu ideoloji ve rejimi, siyasal bağımsızlıklarını kazanan eski sömürgelere ve yarı-sömürgelere örnek vermek mümkündür.

Böylece, hem bir yandan bu ülkelerin hakim sınıf ve tabakalarına, marksizm-leninizme karşı bir alternatif kazandırılabilmeğe; ve hem de, emperyalist çıkarlar, ister «Truva atı» olarak tanımlansın, ister Batılılar ile bu ülkelerin yerli işbirlikçileri arasındaki niteliksel olarak yeni bir ilişkiler sistemi olarak tanımlansın; yeni bir sistem ile garanti altına alınmış olmaktadır.

İşte;

— Hem Kemalist ideolojinin ve rejimin niteliği, ve

— Hem de bu yeni dünya koşullarıdır ki

bu ideolojinin ve rejimin 1945 sonrası **yeni fonksiyonunu** belirlemiştir.

Öyle sanıyorum ki, bu açıklamam sorunuzu önemli ölçüde cevaplandırmaktadır. Ancak, ÜRÜN'deki yazı ile bu açıklamaların doğrudan bir ilgisi olmadığını düşündüğümden, «Üçüncü Yolcu» görüşlerden kısaca söz ederek, konuyu genişletmemiştim. Çünkü, yine ÜRÜN'deki yazıda, en sağ uçtaki Kaddafi'den en sol uçtaki F. Fanon'a kadar uzanan bu oluşumun başı başına bir inceleme konusu olduğunu kaydetmiş; bu oluşumun incelenmesini bir başka yazıya bıraktığımıza işaret etmiştim. Ancak, getirdiğiniz eleştiriler ışığında bu düşüncem de yanlış olduğumu, kısa da olsa, bu konuda bir açıklama yapmış olmamamın önemli bir eksiklik olduğunu kabul etmek zorundayım.

Öbür maddelere geçmeden önce, bu konu ile ilgili olarak bir kaç şey daha belirtmek istiyorum. Gerçekten de üzerinde önemle durarak, henüz çok yetersiz de olsa bir ön çalışmanın bulunduğu bu konu —Üçüncü Yolcu Görüş— derinliğine ve genişliğine incelen-

mesi gereken önemdedir kanısındayım. Ayrıca global nitelikli —tüm Üçüncü Dünya ülkelerini her iki dünya sistemi ile ilişkilerini de kapsadığı için— olan bu konuya geçmeden önce, Kemalist ideolojinin özellikle «Devletçilik» yıllarından itibaren Türkiye'deki gelişimini de yeterince aydınlatmak gerekliliği açık.

Bu incelemede, Kemalist ideolojinin, Cumhuriyet döneminde «Kadro»cu ve «A.H. Başar»cı farklılaşmasını —tez ve anti-tez olarak ayrışmasını—; Kadroculuğun giderek «Yöncü»lüğe, M.D.D.'ciliğe varan çizgisini; vede A.H. Başarcı'lığın (yada E.T. Eliçin'in deyimiyle «Başarizm»in) kıvrımlı çizgisini dikkatle gözden geçirmenin de zorunlu olduğunu sanıyorum. Ancak, kolaylıkla görülebileceği gibi, bu yüklü ve hacimli araştırma konusu, tek bir kişinin değil, sizin sözleriniz ile, «düşünen bütün kafaların görevi» olmak zorunda.

2 — «Osmanlı toplum yapısının Batı'daki gelişmelerden oldukça farklı bir gelişim çizgisi izlediği» şeklindeki düşüncenize tamamen katılıyorum. Hele, elde yeterli veri de olmadıkça, acele ederek, Osmanlı toplum yapısına bir isim takmanın önemli yanlışlara yol açacağı da kuşkusuz. Ancak, yazıda da görüldüğü gibi, Osmanlı toplum yapısı için bir kavram zorlaması yapmak yerine, Osmanlı toplum yapısında gözlenebilen sınıfsal yapı ve özelliklerini ortaya koyduktan sonra; Ö. Özgür'ün, doğruluğuna katıldığım, teşhisine uygun olarak «gecikmiş feodal» yada Batı feodalitesi ile kıyaslandığımda «yarı - feodal» olarak isimlendirebilecek bir kavramı belirtmekle yetindim. Bu konuya F. Engels'in, 12 Mart 1895'te Conrad Schmidt'e yazdığı mektubunun açıklık getireceği kanısındayım :

«Kavram, gerçekliğin dolaysız, eksiksiz ifadesi olmayıp, gerçekliğin de kendine özgü dolaysız ve eksiksiz kavramı yoktur... bir kavram, bir kavramın temel karakterlerine sahiptir... kavram, önce soyutlanması gereken gerçeklik ile, bir anda, prima facia (ilk göz atışta) çakışmaz...»

Gerçekten de, Engels, kavram ve ifade ettiği gerçeklik arasındaki kısmi aykırılığa örnek olarak şöyle demektedir: «Feodalite, kavramına hiçbir zaman tam tamına uymamıştır.» Yine, Sovyet bilimcisi Bonifati Kedrov, kavram ve olgu (gerçeklik) arasındaki ilişkiyi şöyle tanımlamaktadır :

«Gerçeklikle doğrudan doğruya çakışmamak veya gerçekçiliğe her zaman tamı tamına uymamakla beraber,

kavram bir hayal mahsulü de değildir; kavram olgunun, sürecin, sosyal biçimin, v.d., tayin edici ve temel hatlarını ifade etmek zorundadır. **Kavram ve olgunun birliği, bunların sonsuz bir yaklaşım süreci olarak tamamlanabilir.»**

Bu değerlendirmeler ışığında, Osmanlı toplum yapısı için adı geçen isimler kullanmanın, bir zorlama olmayacağı kanısındayım.

3 — Osmanlı toplum yapısı ile ilgili olarak, 1. nci maddede getirdiğiniz eleştiriye karşılık şunları söyleyebilirim : Osmanlı hakim sınıf ve tabakalarının, kapitalist üretim biçimine doğru evrimleşme süreçlerinde, bir bütün olarak hareket ettikleri değil; aksine, bunlardan kimlerin ve ne için Batılılaşmak isterken —yada objektif olarak Batılılaşmaya dönük bir konumda bulunurken— şer'i devlet yapısının ortadan kalkmasına karşı direnen unsurların —yani ulemanın— bu direncini, hem yazının başlangıç bölümünde belirttiğim gibi, hemde «Kemalist ideoloji» bölümünün, «Laiklik»le ilgili alt bölümünde kısaca değindim.

Fakat, III. Selim döneminde başlayıp ta II. Mahmut döneminde sonuçlanan; Yeni Çeri Ocağı'nın kaldırılması ve önce «Nizam-ı Cedit», daha sonra da «Asakir-i Mansure-i Muhammediye»nin kurulması ile ilgili dönem üzerinde durmayışımın önemli bir eksiklik olduğuna ben de katılıyorum. Oysa, bu değişikliğin Osmanlı toplumunun kapitalist üretim biçimine doğru evrimleşme sürecinin başlangıcında, bu evrime karşı direnen unsurların ezilmesindeki önemi hiç te ihmal edilecek gibi değil. Özellikle de, III. Selim döneminde başlayan «Nizam-ı Cedit» girişiminin, ulemanın desteğiyle yenîçerilerin başlarında Kabakçı Mustafa adlı önderleri yönetiminde ayaklanmalarına yol açması da iki yönden derinleştirilmek zorundadır sanırım.

a — 1808'de Ayan'ın temsilcisi Alemdar Mustafa Paşa'nın —aynı zamanda Sened-i İttifak'ın da kahramanı— başarısızlıkla sonuçlanan; III. Selim'i tekrar tahta çıkarmak ve başlatılan Batılılaşma sürecini devam ettirmek girişimi; ki bu durum, Ayan'ın Batılılaşmak doğrultusunu açıklıkla göstermektedir.

b — Kabakçı Mustafa ayaklanmasının niteliğinin aydınlatılmasının gerektiği —özellikle Osmanlı resmi vaküvislerinin, bu ayaklanma için «bir serserinin önderliğinde artık bir eşkiya güruhu mertebesine düşmüş yeniçerilerin ayaklanması» olarak kinle söz ettikleri— kanısındayım. Çünkü, bilindiği gibi, Osmanlı resmi va-

kanüvislerinin herhangi bir sosyal olgu karşısındaki tavırları, genellikle, o sosyal olgunun, ülke hakim sınıflarının çıkarlarının korunması adına, tersine çevrilmiş gerçekliğini yansıtmaktadır.

Bu maddeye son vermeden önce, bir nokta üzerinde durmak istiyorum: Şer'i devlet yapısının, bizzat Osmanlı hakim sınıf ve tabakaları eliyle burjuva devlet yapısına dönüştürülme çabalarına karşın, dini unsurların —ulemanın— neden tutarlı ve etkili bir mücadele vermediklerinin üzerinde durulurken iki özelliğin gözden kaçırılmaması gerektiği kanısındayım :

a — Farklı iki sosyo-ekonomik oluşumun —Osmanlı toplumu ve kapitalist Batı— ilişkilerindeki dengesizlik, kaçınılmaz olarak güçsüz ve zayıf sosyo-ekonomik oluşumun ve bunun üst-yapı kurumlarının ve dolayısıyla bu güçsüz oluşumu savunanların aleyhine işleyecektir.

b — Osmanlı toplum yapısında dini unsurların —ulemanın— niteliği üzerinde de durmak gerekir, ki bunu, kanımca N. Berkes, gayet doğru teşhis etmektedir:

«Ulema sınıfının, toplumla devlet arasında tam anlamıyla kul olmayan, fakat reaya da olmayan bir tabaka olduğu halde, devlete karşı tam anlamıyla dini, yani müslümanlığı ve Araplığı temsil edememesi, din ve özellikle **kaza işlerinde devletin organı olmalarından** ileri gelmiştir. Onun için bu tabaka, Hristiyanlık dünyasındaki gibi **devlet örgütünün karşısında din otoritesini temsil edemediklerinden**, bağımsız denebilecek bir «ruhban» tabakası da olamadı... Ancak, Osmanlı devletinin düzeninin bozulduğu dönem gelince, ulemanın aşağı tabakası, yani devletten daha uzak, halka daha yakın olan bölümleri göre olarak Osmanlı sistemine değil, eski İslâm sistemine dönme fikrini ileri sürmeye başladılar. Bu fikirleriyle hem devlete, hem de resmi yüksek ulemaya karşı geldiler. **Bu, aynı tabaka içinde çatışma olayının diğer bir örneğidir...** Ulema tabakasının yüksek kademeleri tam anlamıyla oportünist politikacılar, aşağı kademeleri ise, bizim bugün 'gericilik' dediğimiz şeyin kurucuları oldular.»

4 — Mektubunuzdaki 3. ncü maddede, «Devleti kurtarma eylemlerinin, «devletin burjuva devleti haline getirilmesi eylemi» olduğu da, en azından 1908'de İttihatçıların hakimiyeti ele geçirmelerine kadar rahatlıkla söylenemez, diyorsunuz.

Aslında, sanıyorum ki, burada bir yanlış anlaşılma söz konusu. Çünkü, dikkat edilirse, yazıda «Ahmet Rıza ve Pozitivizm» başlıklı bölümde işlenen, «seçkinler» konusu ile; «devlet kurtarma eylemlerinin», «devletin burjuva devleti haline getirilmesi eylemi» olduğu düşüncesi, 1908 öncelerine değil, tam aksine, 1908'le başlayan döneme ve sonrasına aittir. Ancak burada, bu yanlış anlaşılmaya neden olarak ta, benim yazı tekniğimin biraz fazla «şematik» olmasının ve çok uzun dönemle ilgili bir gelişimi açıklarken, bu uzun dönem içinde yer alan, birbirinden niceliksel olarak —ve hatta belirli bir niteliksel farklılığı da olan— ayrılan farklı durak noktalarını gözden kaçırmış olmanın payı büyük olduğu da bir gerçek.

5 — Mektubunuzun 4. ncü maddesinde, «Devletin ser'i ve feodal karakterini korumada çıkarları olan dini unsurlar, esasen burjuvalaşmaya karşı çıktıkları için satılmamış, kendisi kalabilmiş, alkışlanmaya değer unsurlardır» diyorsunuz. Bir yönüyle doğruluğuna katıldığım bu teşhisinizin; gerçekte tek boyutlu, bu nedenle de eksik bir teşhis olduğu kanısındayım, çünkü :

a — Bu dini unsurlar, burjuvalaşmaya karşı çıkarırken, halkın kendisine yabancı ve tepeden inme Batılı değerlere karşı direncini dile getirmektedirler; fakat aynı zamanda da,

b — Halkın bu direncini dile getirirlerken, bu direncin gerçek hedeflere yönelmesini de saptırmaktadır. Çünkü, bu direncin sınıfsal karakterini bozarak çarpıtarak, halkın direncini, bu Batılı değerlerin asıl yaratıcısı olan sömürü sistemine yöneltmemekte; halkı, geçmişe, kaybolmuş bir dünya cenneti gibi gösterdikleri ilk İslam toplulukları döneminin arayışına yöneltmektedirler. Halkın öfkelerini ve kinini, genel olarak sömürü sistemine ve özel olarak kapitalist sömürü sistemine doğru yöneltmemişler, tam tersine, halkın karşısına, hedef olarak, kapitalist üretim biçiminin, sadece üst-yapısal görüntüsünü çıkarılmışlardır.

Kısacası, Osmanlı toplum yapısında yer alan dini unsurların bu «ikili yönü»nü ve bu «ikili yönü»nün, günümüzde MSP gibi burjuva partileri tarafından «var olan sömürü sistemi lehine kullanılır olması»na dikkat etmek zorunda olduğumuz kanısındayım.

6 — Yeni Osmanlılar Cemiyet'inin kurucusu olarak Ebüzziya Tevfik'i vermiş olmanın, bir yanlış —yetersiz kaynaklara dayanan bir yanlış— olduğunda haklısınız.

Yeni Osmanlılar'ın hemen hepsinin Fransa'da eğitim görmüş olduklarını belirtirken, eğitimi, bir «okul eğitim»i olarak ele almadım; burada anlatmak istediğim eğitim, Yeni Osmanlılar'ın «Batı'ya pencerelerinin, Fransız kültürü çerçevesi kanalıyla» olduğudur. Yeni Osmanlılar arasında, sizinde gösterdiğiniz —farklı kıstaslardan hareketle— gibi bir ayırım yapılmasına bende taraftarım. Hatta bunu, yazıda, Ziya Paşa kanadını, ılımlı meşrutiyetçi —sistemle en fazla bütünleşmiş—; Namık Kemal kanadının ise, cumhuriyet düşüncesine kadar varan radikal kanat— sistemle daha az bütünleşmiş— olarak belirlemiştim.

7 — Ahmed Rıza ve Prens Sabahattin'in sınıfsal temelleri üzerinde dururken ise şu kıstaslardan hareket etmiştim :

a — Her ikisi de, Jön Türk hareketinin ideolojik planda ilk ve en sivri prototipleridir.

b — 1908'den sonra ülke içinde **kişiliklerinin** tesirli olması değil, savundukları —henüz sistemsiz de olsa— **çizgilerinin** sürekliliği önemlidir.

Her iki çizginin de karşılıklı etkileşimini ve «hısımlığını» **unutmaksızın**, en önemlisi de, **aşırı şemalaştırmanın tehlikesini gözetecek**; şu farklı iki çizgiyi, Ahmet Rıza ve Prens Sabahattin'den itibaren belirleyebiliriz sanıyorum :

— Ahmed Rıza, İttihat ve Terakki, Birinci Meclisteki Birinci Grup, Cumhuriyet Halk Fırkası (Partisi).

— Prens Sabahattin, Ahrar Fırkası, Hürriyet ve İtilaf Fırkası, Birinci Meclisteki İkinci Grup, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası ve Demokrat Parti.

Birinci çizginin ilk temsilcisi —yada prototipi— Ahmed Rıza'nın, küçük-burjuva bürokrat çizgiye uygun düşen «pozitivist» görüşleri, sınıflar-üstü hakemlik tavrı ve «kadro»cularda iyice billurlaşacak olan, «seçkinler (elitizm) yönetimi» düşüncesi gayet açıktır.

Prens Sabahattin'in ise, «Batı burjuvazisinin gözde bir ajanı» olduğuna diyecek bir sözüm yok; fakat bu Osmanlı Prensini, müridi Ahmed Bedevi Kuran'ın sözleriyle, «Türkiye'de Garp Demokrasilerinin anladığı mahiyette kurulan ilk parti olan Ahrar Fırkasındaki manevi ideoloğu ve hatta bu Fırkanın daha sonra Hürriyet ve İtilaf Fırkasına dönüşümündeki önemli katkısı, bu çizginin Prens

Sabahattin'le yitmediğini, aksine farklı koşullarda ve farklı biçimlerde —nitelik değiştirerek— sürdüğünü kanıtlamaktadır sanırım.

8 — Mektubunuzda en son olarak belirttiğiniz, Akçuraoğlu Yusuf konusunda tamamen haklısınız. Gerçekten de, bu konuda elimde çok az ve çok yetersiz kaynak bulunduğu için; Kemalist İdeolojiye «Türkçülük kanalıyla» kaynaklık eden, bu önemli mihrakı değerlendiremedim. Ancak, N. Berkes'in adını verdiğiniz kitabını ve bu konuyla ilgili diğer kaynakları araştırmaktayım, bulur bulmaz üzerlerinde önemle duracağım.

Sayın Arif Okuyan, mektubunuzu elimden geldiğince cevaplandırmaya çalıştım. Bazı doğruların yanısıra birçok eksiklerimin de olabileceğini kabul eder, gerçekten dostça ve aydınlatıcı mektubunuz için teşekkür ederim. Bu ve bunun gibi daha bir çok konuda eleştirilerinizi, önerilerinizi beklerim.

Teoman Bilgi

DEVİRİNCİ
SANAT VE KÜLTÜR
KAVGASINDA

MILITAN

- Yıllık abonesi yurt içi 90, yurt dışı 150 TL.
- Militan P.K. 893 Sirkeci - İSTANBUL
- Anadolu ve İstanbul dağıtım: DER-DA
Ankara: ANKARA DAĞITIM

türk-iş ve genel grev yada reformist elde anarko-sendikalist silah

Mehmet ÇALIŞKAN

Bilindiği gibi, bu ay içinde gerçekleşen en önemli işçi hareketi, Türk-İş'in İzmir'deki «genel grev»i olmuştur.

İzmir'de yürütülen bu «genel grev»in öncesinde estirilen, toz-koparan fırtınasına rağmen, burjuva yönetim mekanizması, «genel grev»in başarı ile yürütülmesi için elinden geleni yapmıştır!... Örneğin, «genel grev»den hemen önce, THY müdürlüğü, «genel grev»in «başarı» ile yürütülmesi için, İzmir uçak seferlerinin iptal edildiğini bildirmiştir!.

Bu ilginç «genel grev»in bir özelliği de; Halil Tunç'un «genel grev»i, İzmir kentini besliyen elektrik nakil hattının şalterini indirerek başlatacağı haberi idi. Oysa, bilindiği gibi Türkiye'de enerji iş kolunda grev hareketleri yasaklanmıştır. Üstelik, İzmir, Türkiye'nin üçüncü büyük kentidir ve halen «Sıkıyönetim»le yönetilmektedir!... Ve de, bütün bunlara rağmen, Türk-İş'in «genel grev»i durdurulmadı, durdurulamadı.. Üstelik, burjuva yönetim mekanizması, bu ilginç «genel grev»i her türlü şekilde engellemek için gayret gösterirken, «genel grev»i kamuoyuna duyurmayı da ihmal etmedi. Gerçekten de, faşist cephenin TRT'si, «kamuoyunu şartlama» araçlarından yararlanarak, «genel grev»in «bizzat Halil Tunç'un elektrik şalterini indirerek başlatacağına» kadar ayrıntılı programını önceden duyurdu... Sonuç; eğer gerçek anlamda devrimci bir örgütün yönettiği bir genel grev olsaydı, burjuva devlet mekanizmasının bırakın destekleyeceği, her türlü araçtan yararlanarak ezeceği bir «genel grev» olurdu. Tam aksine, «büyük bir düzen ve intizam içinde» yürüyen, kimsenin burnunun kanamadığı bir «genel grev» oldu.

Ve bu ilginç «genel grev», Türkiye'deki sosyalist çevrelerin birçoğu tarafından, «Türk-İş tabanının yöneticileri zorlayarak ortaya çıkan bir kitle hareketi» olarak yorumlandı ve desteklendi. Sadece DİSK; Türk-İş yöneticilerinin bu grevi kendi amaçları için kullandığını öne sürerek «genel grev»i desteklemediğini açıkladı. Bu yorumun, «Türk-İş tabanının yöneticilerini zorlaması» bölümüne, di-

yecek hiçbir şeyimiz yok. Gerçekten de, bu doğru bir teşhistir. Ancak;

— Hem Türk-İş yöneticilerinin niteliği,

— Hem burjuva devlet mekanizmasının aşırı «toleransı» desteği ve,

— Hem de, genel grev gibi, işçi sınıfının devrimci bir örgütü tarafından kullanıldığı zaman, gerçekten de çok önem taşıyan bu kitle hareketinin, Türk-İş gibi bir sendikal örgüt tarafından kullanılması; bu «genel grev»-in üzerinde daha derinliğine durmayı, olayı çok yönlü değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.

Başka türlü söylersek;

— Daha düne kadar, önce Gomperist(*), daha sonra ise, özellikle Türkiye işçi sınıfının niceliksel gelişiminin yol açtığı niteliksel dönüşüme cevap veren DİSK'in kuruluşu ve gelişimi karşısında, Reformist sendikacılığa kayan Türk-İş, bugün nasıl oluyor da «reformist sendikacılığın» taktiklerinden vazgeçiyor;

— Ve düne kadar niteliği bu olan bir sendikal örgüt, **birdenbire** nasıl oluyor da, «fabrikaları işgal edip işletiriz» diyor, «büyük işçi yürüyüşü» düzenliyor «genel grev» yapıyor!

— Ve bütün bu kesin eylem tehditleri yada biçimleri, nasıl oluyor da burjuva yönetim aygıtı tarafından engellenmemektedir?

Bütün bunlar sadece, Türk-İş tabanının, Türk-İş yöneticilerinin zorlaması sonucu, yöneticilerin bir zorlamaya boyun eğmesi olarak tanımlanabilir mi? Bütün bunlar böyle tanımlanırsa, bu;

— Hem Türk-İş yöneticilerinin, tabanın bu bilinç düzeyine uygun bir sendikal mücadele eylemi, —yani devrimci sendikal mücadele— yürüttüğü,

— Ve hem de, burjuva aygıtını, bu hareketleri, bu mücadeleyi engellemeye zorladığı anlamına gelmez mi?

Oysa, kanımızca, bunların hiç biri olmamıştır. Olan, su ile do-

(*) Samuel Gompers : ABD'de «ganster sendikacılığın» kurucusu, ABD kapitalizminin herkesten ve herşeyden çok savunucusu; bütün kapitalist ülkelerde sık sık rastlanan, işçi sınıfı içinden çıktığı halde, işçi sınıfına ihanet eden, yoz, dejenere, satılmış, kapitalizmin uşağı sendikacıların; vede bizdeki Seyfi Demirsoy - Halil Tunç sendikacılığının manevi atası gibi birçok «şerefli ünvanın» sahibi ABD'ii sendika lideri.

lan bir barajın yıkılmasını ve suların barajdan hızla ve istenilmeyen yöne akıp gitmesini engellemek için, suyu istenilen yere akıtacak ve barajın yıkılmasını engelliyecek kanallar açılmasıdır. Yani, barajın kendisinde bir değişiklik olmamıştır. Olan, bir tehlikenin savuşturulmasıdır.

Bu nasıl olmaktadır?

Bunu şöyle açıklayabiliriz kanısındayız :

Olay; sadece bir «genel grev» değil, fakat, «gerekirse fabrikaları işgal eder ve yönetiriz» tehdidi, «büyük işçi yürüyüşü» ve «genel grev»dir. Bu bütünlüğü gözden ırak tutmamalıyız.

Bütün bu olayların ilk çıkış nedeni, saf çıkış nedeni, dejenere edilmemiş nedeni, yada zorlayıcı nedeni; gerçekten de, Türk-İş tabanının, yöneticilerini zorlamasıdır. Yani, Türk-İş tabanı, artık, üstüne gerilen sarı sendikacılığa, reformist sendikacılığa karşı çıkmaktadır.

Bu zorlamaya Türk-İş yöneticilerinin cevabı; nasıl olabilirdi? Bu cevap iki biçimde olabilirdi :

— Birincisi; Türk-İş yöneticileri, tabanın bu zorlamasına boyun eğecek ve artık sarı sendikacılığa, reformist sendikacılığa aykırı bir yol izlemeye başlayacaklardır. Yani, artık Türk-İş yöneticileri, kitlenin taleplerine doğru cevap vereceklerdir. Yani, artık Türk-İş yöneticileri devrimci sendikacılığa yöneleceklerdir(!).

— İkinci yaklaşım ise; Türk-İş yöneticileri tabanın bu zorlamasına boyun eğmeyeceklerdir. Türk-İş yöneticileri sarı sendikacılığa, reformist sendikacılığa devam edeceklerdir. Yani Türk-İş yöneticileri kitlenin taleplerine gerçekte doğru cevap vermeyecekler, sadece tabanın zorlamasını kendi kontrolleri altına alabilecek yeni bir sendikal politika uygulamasına girişeceklerdir. Yani baraj değişmeyecek, sadece barajın yıkılmasını önlemek için, suların istenmiyen yönlere akmasını önlemek için, suları istenilen yöne akıtabilecek yeni kanallar açılacaktır.

Bu yeni kanallar, nedir? Türk-İş, tabandan gelen zorlamayı hangi politikayla kontrol altına almaya çalışmaktadır?

Bunlar; «gerekirse işyerlerini işgal ederiz ve yönetiriz» tehditleri, «işçi yürüyüşleri» ve «genel grev» olmaktadır.

Bu eylem biçimleri, işçi sınıfının gerçek siyasal örgütü yönetiminde ve yönlendirilmesinde olursa, elbette ki, siyasal önemi çok büyüktür. Yani, böyle bir yönlendiriş durumunda, bu eylem biçimleri, işçi sınıfının acil ekonomik taleplerini, işçi sınıfının son hedefi olan siyasal iktidar mücadelesi ile organik biçimde birleştirir.

O halde, bu eylem biçimleri, ancak böyle bir durumda işçi sınıfının sınıf mücadelesinde birer etkili silahtır.

Oysa, Türk-İş yönetimindeki bu eylem biçimleri siyasal içerikten yoksun kılınmıştır. Yani Türk-İş yönetiminde gerçekleşen bu eylem biçimleri, işçi sınıfının **acil ekonomik taleplerini bile**, işçi sınıfının son hedefi olan siyasal iktidar mücadelesi ile organik biçimde birleştirmemektedir. O halde, bu eylem biçimleri, bu durumda işçi sınıfının, sınıf mücadelesi için kullanılmamaktadır, tam tersine, sınıf mücadelesinin saptırılması için kullanılmaktadır.

Peki ama, hem bu kadar keskin eylem biçimleri olsun ve hem de bunlar işçi sınıfının sınıf mücadelesini engellesin, bu bir çelişki değil midir?

Böyle bir sendikal politika olabilir mi?

Bu bir çelişki değildir.

Çünkü; bu keskin eylem biçimleri, ne kadar keskin olurlarsa olsunlar en önemli gerçeği gizlemektedirler: İşçi sınıfının ekonomik talepleri uğrundaki mücadelesini, işçi sınıfının son hedefine bağlamamaktadır.

Böyle bir sendikal politika vardır: bu, **anarko-sendikalizm**'dir.

Anarko-sendikalist politika; «genel grev» gibi keskin eylem biçimlerini en önemli eylem biçimi olarak kabul eder. Ancak, siyasal mücadeleyi, her türlü siyasal eylemi reddeder. İşçi sınıfının siyasal **Partisine** karşı çıkar. Ve «partiler dışı ve tarafsız» bir sendikacılığı önerir.

Anarko-Sendikalizm, başta «genel grev» olmak üzere her türlü keskin eylem biçimini savunur ama devrimci şiddet zorunluluğunu reddeder.

Kısacası, anarko-sendikalizm, üç temel noktada bütün özünü ortaya çıkarır.

— Eylem, sadece eylem var, fakat işçi sınıfının iktidar mücadelesi yok.

— Sadece sendikalar var, siyasal Parti yok.

— Ne anlama geldiği belli olmayan, soyut bir sınıf mücadelesi var, fakat devrimci şiddet yok.

O halde, uygun bir biçimde tanımlamak gerekirse; anarko-sendikalizm, sendikal mücadelede çok fazla ses çıkararak, «havadan su dövmek»; yani, anarko-sendikalizm, işçi sınıfının devrimci potansiyelini en keskin fakat siyasal içerikten yoksun biçimlerde boşuna harcamaktır. Bu da son tahlilde, burjuvazinin kullandığı, yararlandığı ve marksist sendikacılığa «sol»dan yönelttiği bir silahtır. Tıpkı, «sağ»dan yönelttiği «reformist» sarı sendikacılıktaki gibi.

Sonuç olarak, Türk-İş'in son keskin eylem biçimleri hakkında şunları söyleyebiliriz :

— Bu son keskin eylem biçimleri, Türk-İş yöneticilerinin eski niteliklerinde bir değişiklik olduğu anlamına gelmez. Baraj eski barajdır.

— Ancak, Türk-İş tabanının niteliksel gelişimi önemli bir potansiyel birikimine varmıştır. Türk-İş yöneticilerinin uyguladıkları eski reformist sarı sendikacılık kılıpları bu birikime artık dar gelmektedir. Barajı dolduran su birikimi artık barajın duvarlarını tehdit etmekte ve barajı yıkacak, istenmiyen yönlere akma eğilimi göstermiştir.

— Türk-İş yöneticileri de artık, tabanda biriken bu önemli potansiyelin eski reformist sarı sendikacılık kılıplarını zorladığının farkındadırlar. Bu yeni durumun farkına varmalarıdır ki; onları, bu potansiyeli dağıtılabilecek ve kendi istedikleri yöne kanalize edebilecek yeni yollar aramaya yöneltmiştir. Türk-İş yöneticilerinin burjuva yönetim aygıtının da desteği ile uyguladıkları ve anarko-sendikalizmden esinlenen son keskin eylem biçimleri bu yeni yöntemler olmaktadır.

— Bunlar, barajı yıkarak istenmiyen yönleré akan olan suyun, kendi istedikleri yöne akması için uygun kanallar bulma girişimleri olmaktadır. Başka türlü söylemek gerekirse; bu, tıpkı, yanınca odadaki eşyayı aydınlatan bir lamba gibidir. Işık sönünce odada herşey gene eski yerindedir ama esası bir nitelik yok olmuştur.

— Sosyalistlerin görevi, Türk-İş tabanının, Türk-İş yöneticilerini zorlayan her türlü hareketini sonuna kadar desteklemek olmalıdır. Yoksa, Türk-İş yöneticilerinin, tabanın bu zorlamasını anarko-sendikalizmden esinlenen sahte, keskin eylem biçimleri ile saptırmasını değil. Sosyalistler, birikerek barajın duvarlarını yıkmakla tehdit eden bu potansiyeli; barajı yıkması için desteklemelidirler, yoksa; barajın yıkılması tehlikesini önlemek ve suların istenmiyen yöne akmasını engellemek girişimlerini değil.

Yeni kurulan İlerici Kadınlar Birliği, bir basın bülteni yayımlamıştır. Bu bülteni aşağıda sunuyoruz.

basına haber

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu iki yıl önce aldığı bir kararla 1975 Yılı'nı Uluslararası Kadınlar Yılı olarak ilân etmiştir. Uzun çalışmalar sonucunda 1975 yılı Haziran ayında kurulan İlerici Kadınlar Derneği yurdumuzda kadınların gerçek eşitliğinin sosyal yaşamın her alanında hayata geçirilmesi amacına yöneliktir. Ülkemizde 20 den fazla kadın örgütü vardır. Bunların büyük bir kısmının ise kuruluş tarihi çok eski, maddi olanakları da son derece geniştir. Ancak bu örgütlerin büyük bir çoğunluğunun faaliyeti gösterişli bir biçimde yapılan balolar, kermesler ve «hamiyetperver!» yardımlardan öteye gitmemektedir. Oysa yurdumuzda milyonlarca kadın örgütsüzdür. Kadınlarımızın büyük bir çoğunluğunun, yani işçi kadınların, köylü kadınların ve hayat pahalılığının ağır yükü altında ezilen milyonlarca dar gelirlinin anaları, karıları ve kızkardeşlerinin seslerini duyurabilecekleri bir örgüt bugüne kadar yoktu. İşte derneğimiz bu eksikliği giderecektir.

Türkiye'de kadınlar 40 yıl önce politik haklarına ve yasal olarak da oldukça geniş ekonomik ve toplumsal eşitliğe kavuşmuşlardır. Ne var ki söz konusu ekonomik, politik ve toplumsal eşitliğin geniş kadın kitleleri içinde ne ölçüde hayata geçtiğine göz gezdirsek durum hiç de parlak değildir.

— Okuma yazma bilmeyen kadınlarımız, aynı durumdaki erkeklerden iki kat daha fazladır; orta öğrenim yapan kadınların sayısı ise, aynı durumdaki erkeklerin ancak yarısı kadardır. erkeklerin ancak yarısı kadardır.

— Genel mesleki eğitimde, yaşanan olumsuz ve eşitsiz durumdan dolayı, kadınların ücretleri, erkeklerin ücretlerinden % 20 - 30 daha azdır.

— Çalışma ile anahk ve ev işleri gibi ikili yükün altında ezilen ve bu yükü geçim zorluğu ve ağır yaşam koşulları altında omuzlarken bunalan kadınlarımız, yasaların tanıdığı ekonomik ve politik haklarını kullanacak gücü ve zamanı bulamamaktadır. Yurt ve dünya sorunlarına eğilememekte hep geri durumda kalmaktadır. Sendikalarda, mesleki ve politik örgütlerde aktif olarak çalışan kadınlarımızın sayısı son derece düşüktür.

— Kadınlarımız bir yandan çocuk doğurarak, öte yandan mal veya hizmet üreterek topluma iki yönlü katkıda buldukları halde, toplumumuz kadınlara emekçi olarak borcunu tam ve eşit olarak ödemediği gibi ana olarak ta hiç ödememektedir. Ana ve ço-

cuk sağlığı hizmetleri, yuva ve kreş gibi toplumsal hizmet kurumlarının sayısı, yapısı ve dağılımı utanç verici düzeylerde-dir.

Ülke nüfusumuzun yarısını kadınlar oluşturuyor. Onlar da erkeklerle birlikte fabrikada, tarlada, büroda eşit şartlarla çalışıyor; ancak kadının hem aile içinde hem de toplum içinde ikinci sınıf vatandaş olma durumu sürüp gidiyor. Kadının ekonomik ve sosyal kurtuluşu uzun ve sabırlı bir mücadeleyi gerektirir. Bunun bilindeyiz. Ancak kazanılmış hakların kullanılır hale getirilmesi ve halen kazanılması gereken ekonomik ve sosyal haklar içinde yeni kazanımlar elde etmek o uğurda çalışmakla olur. Kadınlarımız, ana ve emekçi olarak yorgun vücutlarının arta kalan gücünü, az ve kıt da olsa zamanlarının bir bölümünü birleştirip dayanışabilirlerse kendilerini saran bu çemberi önce genişletip sonra kırabilirler.

Burada önemli bir noktaya değinmek istiyoruz. Dünyada ve yurdumuzda gerici güçler, gerçek kadın eşitliği için verilecek mücadelenin kendileri için zararlı olacak sonuçlarını çoktan farketmişler ve iki yönlü çabaya girmişlerdir. Bunlardan birincisi; kadınların toplumdaki geri ve eşitsiz durumunu meziyet gibi göstermektir. Gazete, dergi, roman, radyo ve televizyon gibi kitle haberleşme araçlarını bu yolda kullanmakta, kadınların bu geri ve eşitsiz durumunun vazgeçilmez ve değışmez olduğunu kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. İkinci önemli nokta ise kadının sosyal kurtuluşunun erkeklere cihad açarak sağlanacağını iddia eden, «erkekler bizi sömürüyor» diye feryad eden feminist akımın desteklenmesidir. Derneğimiz kadının baskı altında tutulmasını bu şekilde çarpıtan yanlış görüşlere şiddetle karşıdır. 1975 Kadınlar Yılında yurdumuzda geniş kadın kitlelerinin örgütlendiği bir kadın örgütü kurarak; şimdiye kadar sosyete kadınlarının elinde oyuncak olmuş kadın sorununun, artık gerçek sahiplerinin eline geçmesi için çaba göstermenin, önümüzde duran önemli bir görev olduğuna inanmaktayız. İLERİCİ KADINLAR DERNEĞİ bu görevi yerine getirmek üzere kurulmuştur.

Tüm kadınları, İLERİCİ KADINLAR DERNEĞİ çatısı altında birleşmeye ve :

— EŞİT işe EŞİT ÜCRET ilkesine uygun olarak tarlada, fabrikada ve büroda kadın emeğinin korunması

— Tüm kadınların, en başta emekçi kadınların, toplum ve aile içinde kanunların kendisine tanıdığı yeri alması

— Analığın toplumsal bir katkı olarak tanınması

— Yasal eşitliğin, yaşanır bir eşitlik haline gelmesi

— Kadınların toplumsal yaşama daha aktif olarak katılmaları, yurt ve dünya sorunlarına daha çok katkıda bulunmaları

— Pahalılığa, savaşa, faşizme ve emperyalizme karşı BARIŞIN,

DEMOKRASİNİN ve ULUSAL BAĞIMSIZLIĞIN aktif savunucuları olmaları için

DAYANIŞARAK ÖRGÜTLÜ MÜCADELE VERMEYE ÇAĞIRIYORUZ.

Bu ilkeler doğrultusunda, adım atırcı her çabayı olumlu karşılamayı, bu uğurda tüm demokratik ilerici kuruluşlarla ve diğer kadın örgütleri ile dayanışmayı görev sayıyoruz.

İLERİCİ KADINLAR DERNEĞİ

— o —

D Ü Z E L T M E

12. sayıda dizgi yanlışlıkları olmuştur. Düzeltiriz.

sayfa	paragraf	satır	yanlış	doğru
9		5	yararı	yasası
9	1	3	K.S. Vanu	K.S. Vaner
10	2	2	unutmak	unutmamak
16	1	2	Planlama İşbirliği	Planlama İşlerliği
16	1	5	Planlama İşbirliği	Planlama İşlerliği
16	1	18	tanımına	tavrına
16	1	22	yansımaları	yamaları
17	2	3	modernleşmiştir	modernleştirmiştir.
19	1	3	olmakla	olmamakla
20	1	1	çelişki	çelişkili
51	ara başlık		Liberalizmin Güçlenişi	Tutucu Sağın İflası ve Liberalizmin Güçlenişi
56	dipnotlar		(46) aynı eser. s. 70	(44) aynı eser. s. 70
56	dipnot (45) metinde yoktur.			(46) aynı eser. s. 74
56	dipnot (46)			(46) aynı eser. s. 74

çeviriler

Geçen sayımızda, sosyalist sistemle ilgili çeviri dizisine başlamış ve iki çeviri yayımlamıştık. Bu sayımızda ise, yöneticileri tarafından dünya sosyalist sisteminin dışında bırakılan Çin'le ilgili çeviriler sunuyoruz.

Bilindiği gibi, bugünkü Çin; artık «Uzun Yürüyüş»ün, Yenan'daki ışıklı geleceğin Çin'i hiç değil. Çin işçi sınıfı ve yoksul köylü kitlelerinin önderi olarak, başta Japon emperyalistleri olmak üzere tüm emperyalist güçlere karşı uzun yıllar savaş veren Çin Komünist Partisi de, o günlerin Çin Komünist Partisi değil. Dünya sosyalist sisteminin oluşumunda, Büyük Ekim Devriminden hemen sonra ikinci sırayı alan —niteliksel ve niceliksel yönüyle— Çin devrimi de, bugünkü Çinli yöneticiler tarafından uğratıldığı ihanete rağmen, ülkedeki tüm gerçek devrimci unsurlara dayanarak bir büyük yaşama mücadelesi vermekte. Li Ta-chao'dan Liou Chao-Tsi'ye kadar uzanan ve bir çok kanlı tasfiyelere rağmen halen mücadelesine devam eden bu gerçek devrimci çizgi; Çin'in ve Çin Komünist Partisi'nin dünya sosyalist sistemi içinde tekrardan yerini almasının tek garantisidir. Ve yine bu çizgidir ki; dünya kapitalist-emperyalist sistemiyle içli-dışlı ilişkilere giren ve emperyalizmin saldırganlık paktı olan NATO'yu bile destekleyerek, başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm dünya sosyalist sistemi'ni arkadan hançerleme girişiminde bulunan; Mao'cu küçük-burjuva şovenist kliğini, tarihin çöplüğünde layık oldukları yere gömecektir.

Bu uluslararası sapmanın Türkiye temsilcileri de; burjuvazinin elli sene-den beri kullandığı, anti-sovyetizm — anti-komünizm propagandasına sarılmaktadır. Kitleler içinde, anti-sovyetizm — anti-komünizm propagandası ile tutunmaya çalışan bu sapma; son günlerde işi, «soydaşlarımız komünizm baskısı altında iniyor...» diyen faşist propaganda ile aynı tavrı paylaşmaya kadar var-dırmaktadır. Türkiye işçi sınıfı sosyalistlerinin gündeminde yığınla sorun var-ken; «sosyalizm adına» olan bu ihanet çizgisiyle de uğraşmak zorunda olduğu gerçeği çok açık.

ÜRÜN, Çin Devrimi'ne ihanet eden bugünkü yönetici kliğin, ihanetlerini sergileyen çeşitli çeviri ve araştırma yazılarına sayfalarında yer vermeyi görev bilir. Çünkü bize göre, bu konuda susmak yada «tarafsız» kalmak, son tahlilde, bugünkü Çin yönetici kliğinin tarafını tutmakla eşanlamlıdır. Daha önceki sayılarımızda, yeri geldikçe üzerinde durduğumuz bu konuya, bu sayımızda şun-duğumuz çevirilerle geniş yer vermekteyiz.(x)

(x) Bu çeviriler **LENİNİZM VE MODERN ÇİN** adlı kitaptan alınmıştır. **ÜRÜN** Yayınları arasında tamamını çıkaracağımız bu eser; S.S.C.B. Bilimler Akademisi Uzak Doğu Enstitüsüne hazırlanmış ve 1974'te Editions du Progrès tarafından fransızcası çıkarılmıştır. Bu kitap, ekonomik bilimler doktoru Profesör M. Sladkovski (baş yazar), tarih doktoru Profesör E. Kovalef ve ekonomik bilimler doktoru aday V. Sidikhmenov'un yönetiminde hazırlanıp kaleme alınmıştır.

maocular ve ulusal kurtuluş hareketinin leninist teorisinin bozulması

G. ASTAFIEV, M. FOMITCHEVA

Türkçesi :H. Arif SAYGI

Dünya devrimci hareketinin bugün temel bileşkeni olan ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesinin temel yasaları ve yolları, Lenin tarafından ortaya çıkartılıp bilimsel olarak açıklanmıştır. Ulusal ve sömürgesel sorunun leninist öğretisi, dünyanın ezilen halklarına, sosyalist devrimin zaferi için, emperyalizme karşı mücadele halinde olan dünya proletaryası ile bir ittifak sayesinde tam bir kurtuluş ufkunu açmıştır.

Lenin'in fikirlerine dayanan devrimci güçler, savaş sonrası dönemde, sosyalizm lehine güçler ilişkisinin bir değişmesi durumunda, elverişli uluslararası bir durumdan, emperyalizmin zayıflamasından ve emperyalizmin sömürge imparatorluğunun bir bunalımından ve de sosyalist ülkelerin yardım ve desteğinden yararlanmışlardır; bu güçler, böylece, sömürge topraklarının çoğunluğunun siyasal kurtuluşunu elde edebilmişlerdir, uluslararası arenada önemli bir rol oynayan genç ulusal Devletlerin kurulduğu görülmüştür. Lenin'in söylediği şeyin böylece somutlaşmakta olduğu görülmektedir: «Dünya devriminin çok yakın kesin savaşları sırasında, yeryüzü halkının çoğunluğunun, başlangıçta ulusal kurtuluşa yönelik hareketi, kapitalizme ve emperyalizme karşı dönecektir»⁽¹⁾.

Devrimci kurtuluş hareketinin mevzilerinin durmadan pekişmesi, dünya devrimci sürecinin gelişmesinin ve sosyalizm için insanlığın mücadelesinin leninist genel stratejisine, çağdaş dönemin başlıca özünü belirten stratejiye tamamen uygun düşmektedir. Komünist ve işçi partilerinin 1969 uluslararası Konferansının başlıca belgesinin belirttiği gibi, «insanlığın evriminin genel yönünü belirleyen, dünya sosyalist sistemidir, uluslararası işçi sınıfıdır, bütün devrimci güçlerdir»⁽²⁾.

Siyasal bağımsızlığın fethinden sonra, ulusal kurtuluş hareketi, ekonomik bağımsızlık için mücadele etmek olan daha karmaşık bir görevle karşı karşıya buldu kendini. Genç Devletler, emperyalistlerin, yeni sömürgecilik diye adlandırılan ve ulusal kurtuluş hareketinin bölünmesini ve toplumsal aykırılığını pekiştirmekten ve tekelci sermayenin yerel gerici güçlere dayanan hakimiyetini elde tutmaktan başka hiçbir şeyi amaçlamayan kalles taktiğine karşı koymak zorundadırlar.

Maocuların faaliyeti, dünya devrimci hareketini bölme politikaları, ulusal kurtuluş hareketi üzerinde hegemonya eğilimleri, gerçekten, emperyalizmin ekonomik hakimiyetini ve böylelikle gelişme yolunda olan ülkelerdeki siyasal etkilerini elde tutma girişimlerine objektif olarak katkıda bulunmaktadır.

Maocuların, büyük güç şovenizminin, milliyetçiliğin bu aşırı biçiminin bir sol maceracılıkla birleşmiş bulunduğu dış politikası, sosyalizm ve toplumsal ilerleme için hatırı sayılır bir tehlikeyi temsil etmektedir. Gerçekte, çinli li-

derlerin hegemonya tutkuları bir anti-emperyalizm ve aldatıcı bir aşırı devrimcilik arkasında gizlenmektedir. Pekin'in «goşist» ve anti-emperyalist demagogisi, kapitalist ülkelerde ve özellikle emperyalist tekeller tarafından ezilen gelişme yolunda olan ülkelerde, candan bir karşılık bulmaktadır. Bu, maocuların bazı ülkelerin devrimci hareketini kendi öz milliyetçi çıkarları için sömürmelerini sağlamaktadır.

1963'ten beri, maocular, emperyalizme karşı silahlı mücadele üzerine boş laflar ederek, dış politikalarının ağırlık merkezini ulusal kurtuluş hareketinde hegemonya fethine doğru yönelttiler; gelişme yolunda olan ülkelerin halklarını, emperyalist ülkelere karşı, «halk» savaşları diye adlandırdıkları pek çok çatışmaya sürükleyerek kendi hükmedici hedeflerine ulaşmayı hesabettiler. Bu yönde, maocular bu halklara önce kendi ideolojik yönetimlerini sonra da kendi siyasal yönetimlerini zorla kabul ettirmeyi umuyorlardı. Benzer politikanın amacı, Çin'in uluslararası arenaya girişini sağlamaksızın, maocu yöneticilerin niyetlerini başkalarına uygulamaktan ibaretti.

Daha önceden pek çok kez, Çin komünist Partisinin liderleri kendi hegemonya tutkularını üçüncü dünyada geçerli kılmışlardı. 1946'dan itibaren marksizmin Mao Çe-tung tarafından hazırlanmış ve kendilerine göre bütün ülkeler için geçerli, Asya tipi bir biçiminin kökeninde oldukları iddiasını yaymışlardı. 1945'ten 1949'a, Güney Doğu Asya ülkelerinde oturan ve etkileri altında bulunan çinli halka güvenen maocular, İngiliz ve amerikan emperyalistlerine karşı ayaklanmış olan Filipinler, Birmanya ve Malezya halklarına kendi devrim tecrübelerini zorla kabul ettirdiler. Çin tecrübesinin doğrulanmamakta olduğu ve Filipinler ve Malezya'nın bu ayaklanmalarının bir başarısızlık olduğu olgusundan bağımsız olarak Çin Komünist Partisinin maocu yönetimi, 1949'da, Pekin'de toplanan bir dizi uluslararası kongre sırasında, ulusal kurtuluş devriminin çin yolunun çok sayıda sömürge ve yarı sömürge ülkesi için bir model olduğunu belirtti; 1950'de, Pekin'in liderleri, hatta Çin devriminin bütün sömürge ve bağımlı ülkeler için «klasik bir devrim modeli» sayılabilirliğini ve bu anlamda Ekm Büyük Sosyalist Devrimine karşıt olabilirliğini söylediler. Maoculara bakılırsa, bu sonucusu (yani Ekim Devrimi, ç) ancak emperyalist ülkelerde devrim modeli olabildi.

Üçüncü dünyada hegemonya «haklarını» daha iyi temellendirmek için, maocular, 1963'te özel bir teorik platformu, leninist ilkelerle tamamen çelişik olan bir platform, hazırladılar ve ulusal kurtuluş devrimleri için kendi gelişim strateji ve taktiklerini önerdiler. Maocular, dünya devrimci sürecinde belirleyici rolün, bugün, «dünya kentine» karşı «dünya kırimın» bir mücadelesini gördükleri ulusal kurtuluş hareketi tarafından oynandığını olumlaştırmaktadırlar; gerilla savaşının tek devrimci mücadele biçimi olduğunu ve dünyada devamlı olarak devrimci bir durumun var olduğunu da gene belirtmektedirler. «Kendi öz güçlerine dayanma» tezi, ulusal kurtuluş hareketini başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin yardımına başvurma isteğinden korumalıdır. Elbette ki maocular, ulusal kurtuluş devrimi için, Çin tecrübesinin «özel rolünü», «Mao Çe-tung'un fikirlerinin» özel önemini coşkuyla vurgulamaktadırlar.

Teorik programlarında, emperyalizm; sömürgeler dahil kapitalist dünyanın bütünü çapında, temelinde üretim araçlarının ve ekonomik alanın tekeli bulunan toplumsal ilişkilerin karmaşık bütünü olarak değil; fakat başlarında Birleşik-Devletler olan güçlü ve sanayisel olarak gelişmiş ülkeler tarafından, zayıf ve geri kalmış ülkelerin siyasal baskı altında tutulmasının yalnızca bir sömürge sistemi olarak sayılmaktadır. Maocular, emperyalizmin sömürge sisteminin, emperyalizmin toplumsal ilişkilerinin bütünü kadar önemli olan sadece bir fraksiyon olduğu gerçeğini bilmemektedirler.

Siyasal faktörün rolünü, siyasal baskı türünden mübalağa etmek, maocuların, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde emperyalizmin hakimiyetine karşı mücadeleyi dünya devrimci hareketinin temel görevi olarak belirtmeleri sonucuna varır. Emperyalizme karşı (bütününde kapitalizme karşı) mücadele, böylece, sömürge ve bağımlı ülkelerin siyasal kurtuluşuna indirgenmektedir; bunun, emperyalizmin otomatik yıkılması anlamına gelmesi gerekirdi.

Bununla birlikte, emperyalizmin sömürge tekeli ve ulusal kurtuluş devrimi sorunu, emperyalizmin leninist öğretisinde, en temel olmamasına karşın önemli bir yer işgal ederler.

Bilindiği gibi, Lenin, emperyalizmin iç özelliklerine yani üretimin ve sermayenin yoğunlaşması, sanayi sermayesinin banka sermayesi ile birleşmesi ve bir mali oligarşinin yaratılması, sermaye ihracı ve dünyayı aralarında paylaşan kapitalistlerin uluslararası tekeli ittifaklarının oluşmasına yani sermayenin, üretimin, değişimlerin ve bölüşümün kapitalizmden daha yüksek bir toplumsal ve ekonomik biçime geçişin koşullarını yaratan tekelleşme sürecine büyük bir dikkat göstermiştir.

Emperyalizmin temel bileşkeni olarak bir tekelin kökenini açımlayan Lenin, emperyalizmin, gelişiminin çok yüksek bir düzeyinde üretimin yoğunlaşmasından ve ham madde kaynaklarının tekeli ihtikârından doğduğunu gösterir, bankalardan doğar ve kısacası sömürgeci politikadan doğar. Komünist Enternsyonal'in II. Kongresine sunduğu raporda, 1920'de, uluslararası durumu değerlendiren Lenin, şöyle belirtiyordu: «Bugün görüldüğü gibi uluslararası durumun temelinde, emperyalizmin ekonomik ilişkileri bulunmaktır»⁽³⁾.

Emperyalizmi, kapitalizmin bütün bu olgularını kapsayan belirli bir gelişme derecesi (düzeyi, ç) değil, fakat çok gelişmiş kapitalist güçlerin tarımsal rejimleri kendine tabi kılmayı amaçlayan belirli bir politikası sayan Kautski'yi eleştiren Lenin; «Kautski'nin emperyalizmin politikasını ekonomisinden ayırdığını» ve en güçlü kapitalist Devletlerin emperyalist olmayan bir politikalarının mümkün olduğu şeklindeki reformist görüşü paylaştığını vurgular⁽⁴⁾.

Emperyalizmi, güçlerin sadece sömürge politikası olarak göz önünde bulunduran maocular; emperyalizmin sadece sömürge tekelinin yokedilmesi yoluyla, bir yenilgisinin mümkün olduğu sonucuna oportünist bir biçimde varırlar. Bu anlamda, emperyalizmin sömürge politikasının iki önemli sonucunu gerçekten bilmemektedirler.

Birincisi, sömürgeler ve bağımlı ülkeler emperyalizme yalnızca siyasal ve ideolojik üstyapı alanında değil, fakat ekonomik temel alanında da tabidirler, bu da, bu ülkelerde kapitalizmin bir gelişmesinin koşullarını ve de ekonomik ve toplumsal yapılarında temel değişimler yaratır; gene bu, sömürge bağımlılığından kurtuluşları için mücadelenin gelişmesinin objektif iç öncüllerinin (proletaryanın ortaya çıkması dahil) yaratılmasını sağlar.

Aynı zamanda emperyalist tekel, kapitalist ülkelerin proletaryasının toplumsal kurtuluşu için mücadelesi ile, ezilen halkaların ulusal kurtuluş mücadelesi arasında sıkı bir karşılıklı etkinin oluşumuna objektif olarak götürür.

Emperyalist ülkelerin işçilerinin mücadelesi ile bütün ezilen halkların devrimci baskısı arasındaki bu karşılıklı bağımlılığı, Lenin, şöyle tanımlıyordu : «... Bütün ileri ülkelerin yalnızca proletaryası kesin zaferi kazanabilir..., fakat görüyoruz ki onlar, bütün ezilen sömürge halklarının, en başta Doğu halklarının emekçi kitlelerinin yardımı olmaksızın zafer kazanamayacaklar»⁽⁵⁾.

Lenin, çevrelerinde bütün anti-emperyalist güçleri toplayan sosyalist ülkelerin (o dönemde Sovyetler Birliği) emperyalizme karşı mücadelede kesin bir rol oynadıklarını da gösteriyordu: «... Emperyalist savaştan sonra, halkların karşılıklı ilişkileri ve bütün dünya siyasal sistemi, başlarında Sovyetler Rusyası bulunan Sovyet Devletlerine ve Sovyet hareketine karşı küçük bir em-

peryalist gurubun mücadelesi ile belirlenmiştir»(6). İşte bu yüzden, diye açıklıyordu Lenin, Rusya Sovyet Cumhuriyeti «bir yandan, bütün ülkelerin ileri işçilerinin Sovyetik hareketlerini, öte yandan, dünya emperyalizmi üzerine Sovyetler iktidarının zaferi dışında kendileri için kurtuluş olmadığına acı bir tecrübenin ikna ettiği sömürgelerin ve ezilen milliyetlerin bütün ulusal kurtuluş hareketlerini kaçınılmaz olarak çevresinde toplar»(7).

Emperyalizmin leninist öğretisinden, ulusal kurtuluş teorisinde, Lenin tarafından belirtilen çok önemli üç sonuç çıkmaktadır. Birincisi şudur ki; emperyalist ülkelerin proleterlerinin toplumsal mücadelesi, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emekçilerinin anti-emperyalist mücadeleleri ile zorunlu olarak birleşecektir. İkincisi, bizzat emperyalist ülkelerin yalnızca proletaryası, emperyalizm üzerine zaferi, sömürgelerin emekçilerinin yardımı sayesinde elde edebilir. Üçüncü sonuç: emperyalizmin yokedilmesinde kesin rol, çevrelerinde dünya devrimci hareketinin bütün akımlarını anti-emperyalist mücadelede biraraya getiren sosyalist ülkelere ait olacaktır.

Ulusal kurtuluş devrimi taktik ve stratejisinin daima temeli olarak kalan, Lenin'in bu çok önemli teorik sonuçları, maocular tarafından reddedilmiş ve bilime karşı ve dünya devriminin ve ulusal kurtuluş hareketinin davasına zararlı tezlerle, Pekin'in sırf hegemonya maksatları tarafından dikte ettirilen tezlerle değiştirilmişlerdir.

Bilindiği gibi, 1962'den 1965'e, program değeri olan anti-sovyetik bazı makale ve broşürlerde, özellikle, «Uluslararası komünist hareketin genel çizgisi üzerine Öneriler»de ve «Yaşasın halk savaşının zaferi!» adlı makalede, çağdaş dönemin başlıca çelişkinin, proletaryayı burjuvazi karşısına diken çelişki olmadığı; ve temel gösterisinin emperyalizmle sosyalizm arasındaki çelişki olmadığı, fakat emperyalizmle gelişme yolunda olan ülkeler arasındaki çelişki olduğu şeklinde bir tez bulundu. Bu çelişki, temel ve çağdaş dönemin en keskin çelişkisi olarak belirtildi. İşte bu yüzden ulusal kurtuluş hareketi ve köylülük, emperyalizme karşı mücadelede, kesin faktörler olarak sunulurken; üç, Asya, Afrika ve Latin Amerika kıtaları, «dünya devriminin başlıca fırtına bölgesi» olarak ilan edilmişlerdir.

Uluslararası proletaryanın öncüsü olan sosyalist ülkelere gelince, onlar, Pekin'in kuramcıları tarafından, sadece ulusal kurtuluş hareketinin gerisindeki temel rol hakları ellerinden alınmış bulunmaktadır. Ayrıca: devrimci gücünü sözde kaybeden uluslararası proletarya ve öncüsü olan sosyalist ülkeler, soyuzlaşma ve revizyonizmle suçlanmaktadır. Anti-emperyalist mücadelede, proletaryanın yönetici rolünün marksist tezi, temelinde bile yadsınmaktadır.

Ulusal kurtuluş hareketini, bütününde dünya komünizminin kaderinin bağlı olduğu tek güç olarak mutlaklaştıran bu anlayış, devrimci mücadelelenin ağırlık merkezinin Batı'dan Doğu'ya yer değiştirmesi tezinde ifadesini buldu. Hükmedici özü, Çin'in dünya devriminin yönetici merkezine dönüşmesinin olumlanmasında saklıdır, oysa «Mao Çe-tung'un fikirleri» devrimci kuramın en yüksek derecesi, «çağdaş dönemin marksizm-leninizmi» olarak ilan edilmektedir.

Jenmin jihpao'nun haberleşme bürosu şefi Fen Pao'nun, ocak 1960'ta Kantonda yayımlanan «Uluslararası durum mükemmeldir» adlı bir makalesi bu yönde çok anlamlıdır. Bu gazeteci şöyle yazıyordu: «Çin gibi bir ülke, hiç bir dirençle karşılaşmak durumunda olamaz; ona en küçük kötülüğü etmek olanaksızdır. Çin, dünya devriminin merkezidir. Tarihin merkezi, eskiden tamamen Batıda bulunuyordu, fakat bugün bu merkez Çin'e yer değiştirmiştir. Bundan böyle Çin yalnızca siyasal ve ekonomik bir merkez değil, fakat kültürel bir merkezdir de. Bütün dünyada kendi türünde taktır. Gelecekte, bilimin ve tekniğin merkezi de Çin'e doğru yer değiştirecektir... Gücünü Mao Çe-

tung'un fikirlerinden alan halk Çini, kaçınılmaz olarak siyasal, ekonomik, kültürel, bilimsel ve teknik bir merkez olacaktır.»

Bu türden maocu anlayışlar, yeni bir temel üzerinde ve başka niyetlerle, Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinde Lenin'in kıyasıya bir eleştiriye tabii tuttuğu goşist ilkeleri yeniden doğurmaktadırlar.

Ulusal ve sömürgesel sorunu, proletaryanın sınıf mücadelesinin uluslararası çıkarları ile sıkı ilişkide göz önünde bulunduran ve gene, ulusal kurtuluş hareketini toplumsal ilerlemenin öncülüğünde bulunan proletaryanın önemli bir müttefiki sayan Lenin, hintli komünist M. N. Roy'un tezinin tehlikesini vurguluyordu. Bilindiği gibi Roy, dünya anti-emperyalist devriminin «doğu yolunu» mutlaklaştırıyordu ve dünya komünizminin kaderinin gerçekte Doğuda devrimin gelişmesine ve sosyalizmin zaferine bağlı olduğunu belirtiyordu. Lenin, Doğuyu Batının karşısına dikmek demek olan ve sınıfsal ölçütlerin yerine ulusal ve coğrafi kavramları koyan, sorunu bu tür koymayı sarsılmaz bir biçimde reddetti. Emperyalizme karşı mücadelenin, yalnızca «doğu» yada yalnızca «batı» olamazlığını belirten Lenin, bu ayrımın pahasının ne olabileceğini, bir çeşit, önceden söylüyordu. Emperyalizme karşı mücadeleyi, öncülüğünde uluslararası işçi sınıfının bulunduğu dünyasal bir tek devrimci sürece sayıyordu. Bütün ülkelerin ve bütün ezilen halkların proleterlerinin bir cephesinin kurulması fikri üzerinde diretiyordu ve proletarya diktatörlüğünün o zaman varolan tek ülkesi: Sovyet Rusya etrafında onları birleştirmeyi başarmaya çalışıyordu. «Sovyetler cumhuriyetimiz, diyordu, uyanmakta olan bütün Doğu halklarını, uluslararası emperyalizme karşı onlarla birlikte mücadele sürdürmek amacıyla, çevresinde toplamalıdır şimdi»⁽⁶⁾.

Leninist anlayış, ulusal kurtuluş hareketlerinin rolünü küçültmeksizin, tekyanlı abartılmalarına karşı yöneliyordu ve Doğu ülkelerinin halkının proleter olmayan tabakalarının büyük kitlesinin mücadeleye katılması koşullarında, gelişmiş ülkelerin proletaryasının hegemonyasının zorunlu tezini olumluyordu; sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin halklarının mücadelesinde, uluslararası proletaryanın öncü rolünün önemini vurguluyordu.

Bütün devrimci akımların uluslararası birliği sorununun, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki güçlerin yeni ilişkisinin olduğu devrimizde, çok daha büyük bir önemi vardır. Devrimci harekette, maocuların stratejisi bu birliği yıkmayı, uluslararası işçi sınıfının ve sosyalizmin dünya sisteminin devrimci hareketini tecrit etmeyi hedef almaktadır. Bu politika, dünya anti-emperyalist hareketinin sınıfsal temelini yıkmaktadır ve açıkça sosyalizme karşı yönetilmektedir.

Böylece, 1962-1963'te maocular tarafından alabildiğine yayılmış olan temel çelişki anlayışı, adamakıllı bozulmuş olmasına karşın henüz sınıfsal bir öze sahipti. Fakat 1964-1965'te yerini, ırkçı ve şoven ilkelere dayanan yeni bir anlayışa, «dünya kenti» ve «dünya kırsı» anlayışına bıraktı.

Bu anlayışa göre, ekonomik bakımdan zayıf kalmış ülkeler, bütün sınıfsal ilkelere hiçe sayılarak, sanayisel bakımdan gelişmiş ülkelere karşı düşmektedirler. Hemen belirtelim ki, sosyalist ülkelerle emperyalist ülkeler arasında hiçbir ayrım yapılmamaktadır: berikiler ve ötekiler üçüncü dünyanın düşmanları, sömürücü ülkeler sayılmaktadır ki bunlara karşı, bunları kuşatıp yenmek için «dünya kampanyası» mücadele vermelidir.

Bu anlayışa göre, emperyalist ülkelerin çeşitli sınıfları, burjuvazi ve proletarya, uzlaşmaz sınıflar sayılmamaktadırlar, bundan başka, «dünya kırsı» halkının ana temeli olarak köylülüğe karşı düşen bir kavrama dayanmaktadırlar.

Kısacası bu, dünya kırsı ile dünya proletaryasını çeliştirmek anlamına gelmektedir.

1969'da, Ç.K.P.'nin yönetim politikasında anti-sovyetizmin ani ciddileş-

mesinden dolayı, çağımızın başlıca çelişkinin maocu tezi yeniden dönüştü. Partinin IX. kongresine sunulan faaliyet raporunda, çağdaş dünyada devrime götüren dört büyük çelişkinin varlığı saçma tezi veriliyordu.

Emperyalist ülkeler ve S.S.C.B. (sosyal emperyalist olarak adlandırılmakta) şimdi açıkça, ezilen uluslarla ve sosyalist ülkelerle çelişen siyasal bir güç sayılmaktadırlar.

Bütün bu kuramsal kurguların temeli, ulusal kurtuluş hareketinin S.S.C.B.'den, dünya sosyalist sisteminden ve uluslararası komünist ve işçi hareketinden kopmasını elde etmek için, gelişme yolundaki ülke halklarının ve özellikle köylülüğün milliyetçi duyguları üzerinde oynamaktan, geçmişte ezen ulusların temsilcilerine karşı güvensizliği üzerinde oynamaktan ibarettir. Bu politikanın sınıfsal anlamı, uluslararası devrimci hareketin başlıca üç akımının birliğini tasfiye etmek, dünya proletaryasının dünya köylülüğü ile ve sosyalist ülkeler topluluğunun ulusal kurtuluş hareketi ile ittifakını kırmak istemektir.

Çin başta, üçüncü dünya ülkelerinin Birleşik Devletler ve S.S.C.B.'ne karşı mücadelesini, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki mücadeleden yerine koyan «ara bölgeler» maocu teorisi, işte bu hedeflere tabidir. Gelişme yolundaki ülkeleri ve Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın mücadele halindeki ülkelerini («ilk ara bölge») ve de gelişmiş kapitalist ülkeler («ikinci ara bölge») ki maocular bunlara Batı Avrupa ülkelerini ve de Japonya, Kanada ve Avustralya'yı da katmaktadırlar; A.B.D. ile sözde çelişen bir tek cephede toplanan maocular bu cephenin «anti-emperyalist genel bir cephe» olduğunu belirtmektedirler!

Bütün öteki emperyalist ülkeleri, tekeli oligarşileri dahil, Birleşik Devletler tarafından ezilen ve bu nedenle, öyle görünüyor, Çin'in yönetiminde Amerikan emperyalizmine karşı ulusal kurtuluş mücadelesine girebilir ülkeler olarak kabul eden bu teori, emperyalizm kavramını A.B.D.'nin yeni sömürgeci politikasına yeniden indirgemektedir. Daha sonra, anti-sovyetik bir anlam kazanan bu teori ek değişikliklere uğradı. «Ara bölgeler» öğretisi ile birleşen, «iki üstün güç» burjuva anlayışını, 70 yıllarında kendi milliyetçi hedeflerinin hizmetine veren maocu gurup, Sovyetler Birliğinin, uluslararası sahnede, bir «sosyal emperyalist güç»⁽⁹⁾ mevzii işgal ettiğini belirtti. Ç.K.P.'nin X. kongresi sırasında yapılan beyanlardan itibaren, maocular olumlamaktadırlar ki, iki üstün güç, bugünkü dünya, iki egemen mevziyi işgal etmektedirler: bunlar A.B.D. ve Sovyetler Birliği'dirler. «Küçük ve orta ülkeler», bunlarla çelişmektedirler ve bunlara karşı mücadele etmektedirler (I. ve II. ara bölgeler), şimdi Çin'in de katıldığı ülkeler⁽¹⁰⁾.

A.B.D. ve Sovyetler Birliğinin temsil ettikleri karşıt sınıfsal iki sistem arasındaki temel sınıfsal ayrılıkları hiç hesaba katmayan, dünyadaki güçlerin dağılımı üzerine böylesi bir yargı, bizatihi bütün temellerden yoksundur. Bundan başka, «küçük ve orta ülkeleri» «iki üstün güç» ile çeliştirerek, maocular, değil emperyalizme, fakat sırf Sovyetler Birliğine saldırmaktadırlar. Pekin, ısrarla belirtmektedir ki «sosyal emperyalizm», kendi öz deyimlerine göre, hangi emperyalist Devletten olursa olsun «daha kalles ve daha tehlikeli»dir ve Sovyetler Birliği, ulusal kurtuluş hareketinin «başlıca düşmanı»dır⁽¹¹⁾.

Bununla birlikte, olumlamalarının teorik temellerden tamamen yoksun olduğunun bilincinde olan Pekin liderleri, onları marksist bir terminoloji arkasına saklama ve onlara göze çarpan bir «bilimsel» nitelik vermeye çaba gösterirler. İşte bunun içindir ki Çu En-lay, Ç.K.P.'nin X. kongresine sunduğu raporunda, Lenin'in eserlerini bol bol sayar ve leninizmin ilkelerinin maocu fikirlere teorik kaynaklık ettiğini ve onları belirlediğini bile olumlar. Gerçekte, bu fikirler, sınıfsal değerlendirmeden tam bir sapmadır ve tipik olarak süh-

jektif bir biçimde, Çin başbakanının deyimlerine göre, «halk için iyi bir şey» olan, «dünyadaki devasa sarsıntılarının» varlığından ibaret olan dünyanın temel çelişmesini nitelerler. Durumu bu biçimde bir nitelemenin, leninizmle hiç bir ortak yanı olmadığı çok iyi anlaşılmalıdır. Dünyada oluşan ve bütün halklar tarafından selamlanan detantı, maocular, benzer bir biçimde nitelendirmektedirler. Ç.K.P.'nin X. kongresi faaliyet raporunda detant, «geçici ve yüzeysel» bir olgu olarak nitelenmektedir. Bu değerlendirme de, Lenin'in öğrettiklerinin anlayışı ve sosyalist ülkelerin leninist politikası ile de çelişiktir. Çu En-lay, emperyalist güçlerin hegemonya için mücadelesinin leninist tanımını üzerinde hileler yapmakta ve S.S.C.B.'nin emperyalizmin kampına... aif olması üzerine maocu sözleri (tebliğler, ç) doğrulamak için ondan yararlanmaya çabalamaktadır.

Su halde böylece, Ç.K.P.'nin X. kongresinin çağımız üzerine, temel çelişkisi üzerine ve uluslararası sahnede sınıf güçlerinin dağılımı üzerine belgelerinde ortaya çıkan yargı, Lenin'in öğrettiklerini ve marksizm leninizmin bilimsel tezlerini yadsımaktadırlar. Ulusal kurtuluş hareketi konusunda maocu tezlerin belirleyici özelliği, teoride olduğu kadar pratikte de, anti-sovyetik vurgulamaların apaçık bir azmasıdır (nükselmesi, ç). İşte böylece maocu gurup, uluslararası işlerde üçüncü dünyanın gittikçe büyüyen rolünü göstermekte ve özellikle, Ç.K.P.'nin X. kongresinin Bildirisinde belirttiği gibi, «üstün güçlerin hegemonyasına» karşı, yani herşeyden önce Sovyetler Birliğine karşı, mücadele etmek için bütün ülkelerin «geniş ve birleşik bir cephe» halinde bir birliğinin gerekliliğini belirtmektedir. X. kongre belgelerinde Birleşik-Devletler, «çökme yolunda bir güç» olarak nitelendirilmektedir. Başlıca düşmanın, Birleşik-Devletler değil, fakat Sovyetler Birliği olduğu böylece vurgulanmaktadır⁽¹²⁾. Maocular, kendi milliyetçi hegemonya objektiflerini, dünya ezilen halklarının sınıfsal çıkarlarının yerine koymaktadırlar böylece.

Maocuların ulusal kurtuluş hareketindeki taktik çizgileri, kendi stratejik hedeflerine tamamen tabidir ve böylece leninist taktiği yadsımaktadır. Çin devriminin tecrübesini ve daha doğrusu, Çin'in tarihsel somut koşullarında açığa çıkmış olan özgül niteliklerini kutsallaştırmaya ve çağı, sınıfsal güçlerin dağılımını ve ilişkisini göz önünde bulundurmaksızın, bu tecrübeyi ulusal kurtuluş hareketinin bütününe aktarmaya çalışmaktadırlar. Tek tek alınan her ülkedeki yerel koşullar hiçe sayılarak ve devrimci hareketin çeşitliliği ve nitelikleri hiçe sayılarak, maocular, bütün ezilmiş ülkelerdeki devrimleri, Çin devrimine benzeterek, demokratik halk devrimleri saymaktadırlar; hatta ilk aşamalarında bile proletaryanın hegemonyasının «zorunlu niteliği» tezini ileri sürmektedirler.

Sorunu böylece koyma biçimi yeni değildir; Ekim 1917'den önce, Lenin, «kesintisiz devrim»le, Doğu'nun toplumsal ve ekonomik geriliğinin, bu ülkelerde proletaryanın mevzilerini pekiştirebilen ve «sosyalizmin derhal kurulmasına» katkıda bulunabilen faktör olarak kullanılması ile ilgili troçkist tezlerin tehlikesini vurguluyordu. Lenin, devrimin aşamalarını atlamaya çağırın troçkist çizgiyi eleveriyordu ve sosyalizm ile kapitalizm arasında geçiş dönemi olmadığını olumlayan kimselere karşı çıkıyordu, bu, «marksizmi terketmekti»⁽¹³⁾ diyordu. Devrimci demokratik hareketlerin devrimci önemini yadsıyan, bütün ülkelerde sosyalist devrimin derhal gelişmesi üzerinde direnen, tek tek alınan her ülkede yada bir gurup ülkede somut devrimci bir durum ile sosyalist gelişimin objektif olanağı arasındaki farkı bilmeyen herkese sağlamca karşı çıkıyordu.

Bu sorunla ilgili bütün leninist tezler, bugün özellikle günceldirler.

Dikkate değer olgu: sosyalist devrim, sadece bir tek ülkede muzaffer olmuşken ve Rusya'nın tecrübesi mücadele halindeki bütün halklar için tek

tecrübe iken, ezilen ülkelerin daha zayıf siyasal ve ekonomik gelişme düzeyini hesaba katmanın, zorunlu olduğunu göz önünde bulunduran Lenin, Rusya'nın bolşeviklerinin taktik çizgisinin sömürgesel Doğuya mekanik her aktarılmasına sarsılmaz bir biçimde karşı çıkıyordu. Komünistleri, kitleler için, tek cephenin kurulması için bir mücadeleye çağıran Lenin, ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesinde, her türlü erken ele almaya karşı çıkıyordu⁽¹⁴⁾.

Lenin'in öğrettiklerini terkeden maocular Çin'deki devrimci hareketin (20 yıllarının sonu - 40 yıllarının ortası) — 1925-27 devriminin bozgunundan sonra, devrimci güçlerin kır için kentleri terketmek, kırdaki emperyalist güçlere ve gerici Kuomintang'a karşı bir köylü gerillası savaşını geliştirmek zorunda oldukları dönem — tecrübesini mutlaklaştırdılar. Mao Çe-tung ve yandaşları, Çin ulusal kurtuluş hareketinin özelliklerini gelişme yolunda olan bütün ülkeler için zorunlu kılmaya, onlara evrensel bir nitelik vermeye çabalamaktadırlar. Bununla birlikte, bu özellikler leninist tezlerin ışığında açınıldığı zaman, hiç mi hiç tipik olmadıklarını ve mutlaklık düzeyine çıkarılamayacaklarını görürüz.

Çin devriminin tecrübesi, devrimin kesin stratejik gücü olarak köylülüğün özel rolünün maocu anlayışlarını doğrulamaz. 1927'ye dek Çin'deki devrimci güçler, tam olarak kentlerde gelişip güçlenmişlerdir ve 1927 karşı hükümet darbesinden sonra partinin organlarının kırlara aktarılması her şeyden önce zoraki bir niteliktir ve ikincisi, maocuların diletikleri süreç'e karşıt bir süreci belirtiyordu: bu süreç, «karşı devrimci kentin» «devrimci kır» tarafından fethi değil, fakat aksine, kentin devrimci bilincinin kıra aktarılması ve kırın «devrimcileştirilmesinin» yani Ç.K.P.'nin, kır sorununa yönelik gerçekçi bir yaklaşımı idi. Kitleleri kazanmak, köylülükle bağları pekiştirmek, kırın devrimci olanaklarını artırmak amacıyla; Çin komünistlerinin önceki çalışmaları, o zamanın durumuna ve Lenin'in köylülüğün rolü üzerine genel teorik tezlerine uygun düşmüyordu. Geri kalmış ülkelerde toprak sorununun çözümünün özel önemini, köylü hareketini özellikle desteklemek gerekliliğini vurgulayan Lenin'in, avrupa ülkelerinin proletaryasının müttefiki olarak geri kalmış ülkelerin köylülüğüne ne kadar önem verdiği bilinir⁽¹⁵⁾.

Lenin, proletarya ile gerikalmış ülkelerin köylülüğünün sıkı bir ittifakının gerekliliğini özellikle vurguluyordu. «Proletarya partilerinin, bu ülkelerde genel olarak ortaya çıkabileceklerini kabul ederek, köylü hareketiyle belirli ilişkileri olmadan, bu hareketi fiilen desteklemeksizin, bu geri kalmış ülkelerde komünist bir taktik ve politika izliyebileceğimize inanmak bir ütopya olur», diyordu⁽¹⁶⁾. Lenin, köylülüğün siyasal uyumluğunu, proleter unsurlar ve siyasal bakımdan daha faal diğer unsurlar tarafından iktidarın alınması ile köylülüğün devrimci enerjisini uyandırmanın zorunluluğunu da pek çok kez belirtti.

Toprak sorunu üzerine tezlerin ilk taslağında, Lenin, şöyle yazıyordu: «Bütün ülkelerde, en ileri olanlarda bile, kır halkının... bölünmüş, tamamen beli bükülmüş, ezilmiş, yarı barbar hayat koşullarına mahkûm edilmiş, ekonomik, sosyal ve kültürel planda sosyalizmin zaferi ile ilgilenen üç kategorisi proletaryayı; ancak ve ancak proletarya siyasal iktidarı fethettikten sonra, büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin hesaplarını gördükten sonra, ezilen bu insanlar, kendilerine yardım etmek, kendilerini yönetmek ve kendilerine iyi yolu göstermek için oldukça sarsılmaz ve güçlü, örgütlü bir önder ve bir savunucuya sahip olduklarını pratik olarak gözlemledikten sonra, ancak devrimci proletaryayı yılmadan destekleyebilirler»⁽¹⁷⁾.

Bu leninist değerlendirme, bağımlı ve sömürge ülkelerinin köylülüğünden siyasal olarak ve ekonomik olarak daha çok ileri, kapitalist ülkelerin yoksul köylülüğü için doğrudur. Çin yönetimi, köylülüğün rolü bakımından Le-

nin'in görüşüne karşıt başka bir görüşü de paylaşmaktadırlar. Başlığı «Yaşasın halk savaşının zaferi!» olan makale, şöyle der: «Kırlar, yalnızca kırlar, kesin zafer için hareket eden devrimcilerin çıktığı devrimci temeldir». Bundan başka, bu makale, kırları sadece «destek üssüne» değil fakat «devrimin askeri, siyasal, ekonomik ve kültürel büyük bir ileri karakolu»na da (16) dönüştürmeye çağırılmaktadır.

Böylece, eğer Lenin, işçi sınıfının ve köylülüğün ittifakından söz ediyorsa; maocular, kırları kentin karşısına koymaktadırlar (hatta biri diğerine karşıdır); Lenin, sosyal devrim koşullarında kırlara göre kentin yönetici rolünden söz eder, oysa, devrimci sosyalistlerin eski teorisini yeniden canlandıran maocular, kırların komünizme kentten önce varacağını ve kentli halkı peşinden sürükleyeceğini ve kentin kır tarafından bu kuşatılması, «proletarya diktatörlüğüne götüren»(17) sözümona tek doğru yol olduğunu olumlamaktadırlar.

Aynı zamanda, leninizmden kopuşlarını maskeleyen maocular, gelişme yolunda olan ülkelerin hangisinin olursa olsun, ulusal kurtuluş hareketinde, zaferin zorunlu koşulu olarak proletaryanın hegemonyasının kurulması gerekliliğini ileri sürerek, kırların özel rolü tezlerinin bile bile aksini söylemektedirler. Fakat, bilindiği gibi, gelişme yolunda olan sayısız ülkelerde, proletarya oluşmak üzeredir sadece, etkisiz ve zayıftır, oysa diğer bazı ülkelerde proletarya yoktur.

Bililir ki Lenin, proletarya hegemonyasının bu gerekliliğini ulusal kurtuluş hareketinin uluslararası bir koşulu, sanayi bakımından gelişmiş ülkelerin proletaryasının yönetimi aracılığıyla gerçekleştirilmiş bir koşul sayıyordu. Bazı gerikalmış ülkelerde proletaryanın hegemonyasının fethi, Lenin'e göre, somutlaşmak için, bir takım siyasal ve ekonomik koşulların olgunlaşması ile zorunlu olarak birlikte olması gereken stratejik bir hedef (perspectif) idi. Proletaryanın hegemonyasının fethinin maocu yorumuna gelince, bu, gelişme yolunda olan her ülke için olgunluğa erişmiş bir görev olarak düşünülmektedir.

Bu maocu tezin, gerçek hiç bir temeli olmaması ve köylülüğün kesin rolü tezleri ile apaçık gelişkede olması olgusu, sadece köylü yönelimlerini maskeleyen yaradığına, maocu küçük burjuva gurup ve partileri bir proletarya öncüsü olarak sunmak isteklerinden başka bir şey olmadığına tanıklık eder. Maocuların bu mevzii, öz olarak devrimin ulusal demokratik aşamasını atlamak ve anti-kapitalist mücadeleyi geliştirmek gerekir diyen, kesinkes gerçek dışı bir tezi, Komünist Enternasyona'nın II. Kongresine öneren Roy'un goşist tezlerini hatırlatmaktadır.

Roy'un tezlerinin karşısına Lenin, proletarya hareketinin bağımsızlığını korumak, kosullar bir kez olgunlaşınca hegemonyaya ulaşmak amacıyla, proletaryanın köylü kitleleri arasında etkisini kerte kerte artırmak koşuluyla, emperyalizme karşı mücadeleye hazır bütün güçleri tek bir cephe halinde birleştirebilen, anti-emperyalist ve burjuva demokratik sloganlarla ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi parolası ile karşı çıktı. Aynı zamanda, gerikalmış ülkelerdeki kurtuluş mücadelesinin gelişimi nedeniyle, komünistlerin «ülkelerinde uyanan burjuva milliyetçiliğine dayanacaklarını»(20) göz önünde bulunduran Lenin, gerikalmış ülkelerin burjuva demokratik kurtuluş akımlarını «komünizmin renkleri ile süslemenin»(21) kabul edilemez olduğunu alını çiziyordu.

Gelişme yolunda olan ülkelerde tek bir cephe kurulması parolasını kesin olarak destekleyen maocular, ulusal kurtuluş hareketinde yerel işçi sınıfının zorunlu bir hegemonyasını isteyerek ve çeşitli siyasal mücadele biçimlerine, ki bunlarsız tıpkı proletaryanın hegemonyası parolası gibi tek cephe parolası da boş laf olmaktadır, başvurma gerekliliğini ve olanağını dışaran, em-

peryalizme karşı silahlı mücadeleyi tek mücadele biçimi olarak yayarak, tek cephe parolasını gerçekte hiç indirgemektedirler.

Emperyalizme karşı silahlı mücadelenin mutlaklaştırılması, «proletaryanın hemen hemen hiç olmadığı yerde bile bağımsız siyasal düşünceye ve siyasal faaliyete bir arzuyu kitlelerde uyandırmak»⁽²²⁾ amacıyla, geri kalmış ülkelerde siyasal mücadele boyunca kitlelerin uzun bir eğitim ve örgütlenme sürecinin gerekliliği hakkında Lenin'in söyledikleri ile tam bir çelişki halindedir.

Bu sabırlı kitle çalışması, er yada geç ve hiç beklenmedik bir biçimde, bu ülkelerde, ayaklanmaların, büyük mücadelelerin ve devrimlerin yani, Lenin'in karşılamaya hazır olmak gerektiğini söylediği barışçı olmayan biçimlerin patlak vereceği anda başarıyı sağlaması gerekir⁽²³⁾.

Lenin, kitlelerin gücünün ve sınıflar ilişkisinin göz önünde bulundurulmasını, «şu yada bu mücadele biçiminin uygun olup olmadığını» belirtmenin bilinmesini ısrarla istiyordu. «...Ayaklanma her zaman uygun değildir, kitleler arasında gerçekleştirilecek bazı öncüllerin yokluğunda maceraya döner»⁽²⁴⁾, diye yazıyordu Lenin.

Devrimci kendiliğindencilikle alay ediyordu, devrimi kıskırtmayı amaçlayan her eğilimi kınıyordu, devrimler adına savaş kıskırtıcılığı fikrini reddediyordu, bunu bir cinayet⁽²⁵⁾ sayıyordu ve «böyle bir teorinin», devrimleri «kışkırtabilmeyi» her zaman yadsımış olan marksizmle apaçık çelişkide olacağını vurguluyordu; «kaldı ki devrimler, devrimleri doğuran sınıf çelişkileri ciddileştiği ölçüde gelişirler. Benzer bir teoriyi desteklemek, silahlı ayaklanmanın her zaman ve her hal ve durumda zorunlu bir mücadele biçimi olduğunu olumlamak yerine geçerci»⁽²⁶⁾.

Leninizme karşı olarak, maoculuk, barışçı mücadele biçimlerinin «partinin kaybına ve insanların kaybına»⁽²⁷⁾ götürdüğünü saymaktadır. Lenin'in aksine olarak, «dünya ancak silah yardımıyla yeniden kurulabilir» diyen maocular, «savaşın en büyük güç olduğu teorisinin»⁽²⁸⁾ yandaşları olduklarını belirttiler. Çinli yöneticiler, «başkan Mao'nun halk savaşı teorisinin, Mao Çe-tung'un çağdaş dönemin marksizm-leninizmi olan fikirlerinin önemli bir unsuru olduğunu»⁽²⁹⁾ ilan ettiler.

Bununla birlikte, bizzat Çin'deki devrimci hareketin tarihi, maocuların olumlamalarına karşın, göstermektedir ki silahlı mücadele Çin halkının emperyalizme karşı politikası silahlı görevi yapıyordu.

Dikkate değer olgu: Çin'deki silahlı mücadele, geniş halk kitlelerini birleştirmeyi, onlara silahlı mücadelenin legal niteliğini ve kaçınılmazlığını göstermeyi sağlayan siyasal bir mücadele tarafından hazırlanmış olduğu zaman, ancak başarılar elde etmiştir. Kuomintang'ın askeri saldırılarına karşılık veren Ç.K.P., geniş halk kitlelerini kendi çevresinde aynı zamanda topladığı ve onları Japonya'ya karşı mücadele için ayaklandırdığı zaman, 1935-1937'de böyle oldu bu. Amerikan emperyalizmine ve gericiliğe karşı siyasal mücadele sırasında, Ç.K.P. halkın ezici çoğunluğunu yeniden bir araya getirdiği zaman, 1945 - 1947'de böyle oldu bu. Çin'deki devrimin akışı açılmadığı zaman, her hal ve durumda, silahlı mücadelenin, halka emperyalizmin ve gericiliğin güçleri tarafından empoze edilmiş olduğunu ve gene bunun, devrimin zaferine elverişli bir etken olduğunu çok iyi göz önünde bulundurmamak gerekir.

Mücadele biçimleri ile ilgili leninist görüşlerin tahrif edilmesi de, gene Mao Çe-tung'un hükmedici planlarına hizmet etmesi içindir. Gelişme yolundaki ülkelerin halklarına dayatılan, emperyalizme karşı silahlı mücadele, dünyanın bütün bölgelerinde, Amerikan emperyalizminin güçlerini dizginleyip dağıtması gereken ve aynı zamanda ona, orta ve uzun menzilli nükleer füzelerin stratejik avantajını kullanmasına izin vermemesi gereken savaşın, «bölgesel savaşların» bir çiçeklenmesi olarak düşünülmektedir.

60 yıllarında yayılan «halk savaşı» parolası, maocu yorumlamada, ezilen halkların kurtuluşları için emperyalizme karşı mücadele aracı görevi değil, fakat Ç.H.C.'nin potansiyel hasımlarının güçlerini geri çevirmeye, Çin'e komşu bölgelerde ve gelişme yolundaki ülkelerin bütününde kendilerine bir eylem özgürlüğü sağlamaya ve böylece, Çin'in nükleer silahlanma programını tamamlamak için bir zaman kazanımı elde etmeye arzulu maocuların, büyük güç politikası silahı görevi yapıyordu.

Silahlı mücadelenin yayıcıları durumunda olan maocuların, 1960'ta ayrı toplumsal rejimli Devletlerin barış içinde birarada yaşamaları ilkesine karşı çıkmaları ilgi çekicidir; emperyalizmin sömürgeci bağımlılığı altında bulunan ve halkaları, kendi kurtuluşları için elde silah mücadele etmek zorunda olan ülkelerle, bağımsızlığa çoktan kavuşmuş ülkeleri demagojik bir biçimde karıştırmaktadırlar.

70'lerde, üçüncü dünyada kendi öz milliyetçi hedeflerinin gerçekleşmesi adına, barış içinde birarada yaşama ilkelerini sözde destekleyip, çağrılarının kavgacı niteliğini yumuşattılar. Fakat bugün hala maocular, ekonomik bağımsızlık için mücadelenin en güncel sorunlarını ve barışçı gelişme yoluna geçişi bilmemekle kalmayıp, aynı zamanda, bu süreci aslında kösteklemeye çalışmaktadırlar. İşte, gelişme yolundaki ülkelere bu yönde etki etmek içindir ki açıkça, maocular, «kendi öz güçlerine dayanma» teorisini geliştirdiler.

Böylece ispat etmek istemekteyler ki, siyasal kurtuluş ve ekonomik inşaa için mücadelelerinde, Kurtulmuş Devletler yalnızca kendi öz güçlerine dayanmalıdırlar. Bu teori, Çin'li anlayışına göre, mücadeledeki halkları ve kurtulmuş ülkeleri, dünya sosyalist sisteminin her türlü yardımını reddetmek zorunda bırakmayı amaçlamaktadır. Maocular, sosyalist ülkelerin yardımını emperyalist Devletlerin yardımı ile aynı damardan, yani, dediklerine bakılırsa, gelişme yolunda olan ülkeleri kendilerine bağımlı kılmayı amaçlayan bir yardım olarak sunmaya özenle çalışmaktadırlar. Çinli yöneticiler, S.S.C.B.'nin gelişme yolunda olan ülkelere ekonomik yardımını «sosyal sömürgecilik»⁽³⁰⁾ olarak göstermeye kadar vardırırlar.

Kurtulmuş ülkelerin ve ekonomik geriliklerini siyasal tecrit politikasının bir ifadesi olan, «kendi öz güçlerine dayanma»nın maocu teorisi, emperyalizme karşı mücadelede bütün devrimci güçlerin birliğinin zorunluluğunun leninist ilkelerini ve sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmesinin başlıca eğilimlerinin tezini en kesin bir biçimde yadsımaktadır.

Bilindiği gibi, zamanında Lenin, «bir bütün sayılan ve bir bütünlük planına göre bütün ulusların proletaryası tarafından yönetilen, bir tek dünya ekonomisi yaratma eğilimini, kapitalist rejimde bütün açıklığıyla çoktan ortaya çıkmış olan ve sosyalist rejimde gelişip muzaffer olmak durumunda mutlaka olan eğilimi»⁽³¹⁾ belirtmişti. Çinli liderler tezi bilmemekteyler ve bu tarihsel eğilimi inkâr etmekteyler.

Aynı anda maocular, gerikalmış ülkelerin kapitalist olmayan gelişme yolu ile ilgili leninist fikirlere karşı, çok sıkı bir şekilde mücadele vermektedirler. Çinli kuramcıların bu mevzii, proletarya hegemonyasının derhal fethi, gelişmesinin objektif koşulları olmasa bile silahla mücadele ve siyasal mücadele ve tek cephe kurulmasının zorunluluğu gerçeğinin tanınmaması ile ilgili maceracı ilkelerinden gelmektedir tamamen mantıklı olarak.

Lenin, yavaş yavaş, bir takım geçici aşamalardan geçerek, sosyalist devrimi doğrudan doğruya gerçekleştirmeyi sağlayan objektif koşullara sahip olmayan, ekonomik bakımdan geri kalmış ülkelerin sosyalizme götürmenin mümkün olduğunu belirtiyordu. Bu olanağın maocular tarafından inkârı, ulusal kurtuluş mücadelesinde stratejik ve taktik leninist ilkeleri tahriflerinin mantıksal sonucu ve anti-sosyalist hedeflerinin açık gösteresidir.

Çin devriminin zaferinin uluslararası yankısına geniş çapta başvuran ve goşist bir lafazanlığı kullanan maocular, gelişme yolunda olan ülkelere, bu ülkelerin evrim perspektifleri ile ilgili fikirlerini dayatmaya özenle çalışmaktadırlar.

Çinli liderler, şimdiden itibaren, tarım toplumunun varolan toplumsal yapısına dayanarak, silahlı mücadeleyi «halk savaşı» biçiminde geliştirerek ve «kendi öz güçlerine» dayanarak, emperyalizmi yalnızca bir ülkede değil fakat uluslararası çapta yıkma ve bundan sonra, sosyalist toplumu kurma olanağının varolduğunu ispat etmek istemektedirler. Maocuların, Çin halkının açıkça bu taktik ve bu strateji sayesinde Japon emperyalizmine karşı, sonra Amerikan emperyalizmine karşı mücadelesinde zafere ulaştığını ve bu yöntemlerin evrensel olduğunu ispat etmek girişimleri özellikle bellidir. Fakat, bunu yaparken, maocular, bir dizi temel etkenleri, her şeyden önce Çin'deki duumun özgül niteliğini ki, Mao Çe-tung'un, zamanında belirttiği şeydir bu, sessizce geçiştirmektedirler. «Ülkede, beyaz iktidarın üstün olduğu bir ülke tarafından her yönden kuşatılmış bir yada birkaç küçük kızıl iktidar bölgesinin uzun zaman varlığı, dünya tarihinde görülmemiş bir olgudur. Bu alışılmamış olgunun ortaya çıkabilmesi için, özel nedenler gerekliydi ve varolması ve gelişmesi için, uygun koşulların varlığı gerekmektedir»⁽³¹⁾ diye belirtiyordu Mao 1928'de. Daha sonra, Mao, sadece Çin için, bütünüyle niteliksel olan bu nedenleri ve bu koşulları sıralıyordu. Bunlardan başlıcaları: Çin toplumunun yarı sömürge niteliği, «emperyalistler tarafından desteklenen eski ve yeni militaristlerin çeşitli klikleri arasında» sürekli savaşlar, bütün ülkede devrimci bir durumun varlığı, geniş işçi, köylü ve asker kitlelerinin burjuva demokratik devrimi sırasında uyanmaları ve de düzenli ve yeteri kadar güçlü bir kızıl ordunun ve güçlü ve örgütlü bir komünist partisinin varlığıdır⁽³³⁾.

Hali hazırda, yalnızca leninist teorinin değil, fakat Çin halkının devrimci tecrübesinin ve kırk yıl önce çıkarılan objektif sonuçların da aksini söyleyen maocular, sömürgecilikten kurtulmuş halkların, yalnızca Çin yoluyla izleyerek sosyalizme ulaşabileceklerini kesinlemektedirler. Halklara sosyalist bir yönelim veren, kapitalist olmayan gelişme süreci, maocuların şemaları tarafından reddedilmektedir. Çinli yöneticiler açıkça belirtmektedirler ki, «kapitalist olmayan yol tezi, sadece boş gevezeliklerdir»⁽³⁴⁾.

Bununla birlikte, maoculuğun gerçek anlamını kavramış olan, üçüncü dünyanın pek çok halkı ve ülkesi, Çin tecrübesini daha eleştireci bir gözle görmeye ve kapitalist olmayan yolu aşmış olan ülkelere, özellikle Moğolistanda sosyalizmin kurulması tecrübesine daha çok dikkat etmeye başlamışlardır. Maocular, ulusal kurtuluş hareketi hakkında, «büyük güç» iddiaları üzerine doğrudan doğruya bir tehdidin çöktüğünü hissetmişlerdir ve bu sorun üzerine leninist tezlerin özünü bozan metinler yayınlamışlardır. 17 ekim 1967'de **Jenmin Jihpao**'da yayımlanan bir makalede, kapitalist olmayan yoldan sosyalizme ulaşan Moğol halkının başarılarını kötüleyen Çinli yöneticiler, leninist fikirlere ldatıcı bir görünüm vermektedirler ve Lenin'e, asla söylemediği fikir ve sözleri maletmektedirler. Bu makalede şöyle denmekte: «Lenin'in fikirleri çok açıktı; o, muzaffer proletaryanın ve Sovyet hükümetlerinin propagandasını ve yardımını, az gelişmiş ülkelerde kapitalist gelişme aşamasından kaçınan milli demokratik devrimin zaferi için elverişli uluslararası koşullar olarak sayıyordu sadece.»⁽³⁵⁾

Gerçekte Lenin, başka şeyi vurguluyordu ve ileri ülkelerin proletaryasının yardımını, geri kalmış ülkelerin kapitalist olmayan bir yola geçişinin **en önemli temel koşulu** sayıyordu. Ulusal ve sömürgeci sorunlar komisyonunun, Komünist Enternasyonal'in II. Kongresine sunduğu 26 temmuz 1920 tarihli bir raporunda, Lenin şunu belirtiyordu: «İleri ülkelerin proletaryasının geri kalmış

emekçi kitlelerine yardım edebilmesi ve yardım etmek zorunda olması ve Sovyet Cumhuriyetlerinin muzaffer proletaryası bu kitlelere yardım elini uzattığı ve onları desteklemek durumunda olacağı zaman, geri kalmış ülkelerin bugünkü gelişme aşamalarından çıkacağı hiç mi hiç tartışma götürmez»⁽³⁶⁾. Ve daha sonra: «Eğer muzaffer devrimci proletarya onların arasında sistemli bir propaganda sürdürürse, eğer Sovyet hükümetleri onlara ellerinde olan her yoldan yardım ederse, geri kalmış halklar için kapitalist gelişme aşamasının sakınılmaz olduğuna inanmakla haksız olunur»⁽³⁷⁾.

Lenin, Komünist Enternasyonal'e; geri kalmış ülkelerin, ileri ülkelerin proletaryasının yardımı sayesinde, kapitalist gelişme aşamasından sakınabilir oldukları tezine teorik bir temel vermesini salık veriyordu. Maoçular, Sovyet yardımının önemini küçük göstermeye, bu yardımı «uluslararası elverişli koşullar» düzeyine indirgemeye uğraşmaktadırlar. Fakat hepsi bu kadar değildir. Lenin'in, geri kalmış ülkelerin gelişme yollarının sorunu ile ilgili fikirlerini yorumlayan **Jenmin Jihpao**, bu fikirlerin apaçık saptırılmasına kadar varılmaktadır. Bu makalede şöyle denilmektedir: «Proletaryanın ve bu ülkelerdeki siyasal partilerinin, milli demokratik devrimdeki hegemonyalarını elde tutmaları, iktidarı almaları, eski Devlet makinasını kırmaları ve yeni bir siyasal iktidar yaratmaları gerektiğini pek çok kez vurgulayan büyük Lenin'dir».

Lenin'in raporunda belirtilen, bunun tamamen aksidir: «...Bu ülkelerin belirleyici özelliği şudur ki, bu ülkelerde kapitalizm öncesi (précapitaliste) ilişkiler ağır basmaktadır ve sonuç olarak, burada sırf proleter bir hareket söz konusu olamaz»⁽³⁸⁾.

Kapitalist olmayan gelişme yolunu yadsımaktan ibaret olan mevzi ve aynı şekilde «kendi öz güçlerine dayanma» anlayışı ve Çin tecrübesinin bağnazlaştırılması ve de ancak silahlı mücadele biçimlerini hesaba katmak olgusu, gelişme yolundaki ülkelerin bağımsızlığın fethi sorunları üzerine dikkatlerini topladıklarını kabul etmemeyi denemek anlamına gelmezler yalnızca, fakat aynı zamanda onları dünya sosyalist sisteminden tecrit etmeyi amaçladıkları ve bu ülkelerde emperyalizmin ekonomik hakimiyetini pekiştirmeye objektif olarak götürdükleri anlamına da gelir. Pekin liderlerinin söylevlerinde ve maocu başında gelişme yolunda ülkelerin bağımsızlıkları için mücadelesini Pekin'in desteklediği söz konusu olmasına karşın, bu mevzi, 70 yılları boyunca ilkeleri bakımından değişmemiştir.

Maocuların ideolojik programı, gelişme yolunda olan ülkelerde denedikleri taktik çizgilerine genel temellik etmektedir.

Çin yönetimi, üçüncü dünyanın, siyasal yapıları adına, şu halde ulusal kurtuluş mücadelelerine düşen görevler adına ayrı tipte ülkeler halinde bölünmesini alsında bilmemektedirler, bunlar: sömürgeler, emperyalizmin askeri ve siyasal bağımlılığı altında bulunan ülkeler, siyasal bakımdan bağımsız ülkeler ve ilerici bir yönetime göre gelişmekte olan ülkelerdir.

Bir tek şemayı empoze etme arzusu, Çin tecrübesinin bağnaz mutlaklaştırılması ile bağıntılı değildir yalnızca, fakat maocuların, ulusal kurtuluş hareketine kendi hegemonya niyetleri adına vermek istedikleri genel hedefleri ile de bağıntılıdır. Bu anlamda, onlar, bir tek ülkede ulusal kurtuluş hareketinin zaferini, gerçekte, aramamaktadırlar; zira genel hedefleri adına, bu hareketi feda etmeye hazırdırlar. Halkları devrimci mücadelede çağırın maocular, onlara aynı zamanda bir umutsuzluk felsefesi, «umutsuz bir karamsarlık», her halükârda «yitirilen» fikri, yani partinin Moskova bölgesi Bürosunun bir kararında, şubat 1918'de, Lenin'in mahkûm ettiği ve reddettiği ruh halini empoze etmek istemektedirler⁽³⁹⁾.

Ulusal kurtuluş hareketinin güçlerine başvurur, «devrimci yeni fırtınalar»

başlatmaktan ibaret olan taktikle yetinen Pekin liderleri, 60 yılları esnasında, Vietnam savaşının sürüp gitmesini istiyorlardı, çatışmayı her siyasal halletme girişimini reddediyorlardı. 1968 ilk baharında, Paris'te, V.D.C. ve A.B.D.'nin temsilcileri arasındaki görüşmeler sıklaşırken, eğer, Ç.H.C. Dış işleri bakanı Çen Yi, Vietnamlılara: «Savaş alanında zafer olmaksızın hiçbir sorunu haletmek olanaksız olacaktır» diye hatırlattıysa, bu bir raslantı değildir.

Mao gurbunun anti-marxist ve anti-leninist öğretiler üzerinde temellenen aşırı solcu oportünist taktiği, 1965'te Endonezya konusunda Pekin'in politikasında açıkça ortaya çıktı. Maocular, Çin'in anti-emperyalist mücadelenin merkezi olduğunu ve Güney-Doğu Asyanın bu merkezin «en devrimci bölgesi» ve Endonezyanın da gene bu merkezin «farı» olduğunu ilan ettiler. Endonezya Komünist Partisi üzerine baskı yapan, ona kendi hatalı teorik şemalarını empoze eden Pekin, ülke içinde bunalımın çözümünü zorladı, «30 Eylül» trajik olaylarına götüren de budur. Endonezya konusunda Pekin'in daha sonraki politikası, bir «kızıl» partizan bölgeleri kurulması taktiğini ve uzun bir silahlı mücadele taktiğini ona zorla kabul ettirme girişimleri, Endonezya komünist Partisinin yıkılmasına ve gericiliğin mevzilerinin pekişmesine karşın Endonezya'da «devrimci bir durumun» varlığını ispat etme girişimleri, bütün bunlar dünya devrimci hareketinin leninist ilkelerini inkâr etmektedir ve Endonezya'da devrimci güçlerin etkisini zayıflatmaya, Asyada anti-komünist ruh halini canlandırmaya ve dünya emperyalizminin mevzilerini bekiştirmeye yol açmaktadır.

1964-1965'te maocular, «bir çok Vietnamlar yaratma» sözde taktiklerini, Kongo'ya (Kinsasa), Mozambik'e (COREMO aracılığı ile), Angola'ya (UNITA sayesinde), Afrika kıtasının güneyine ve diğer bölgelere yerleştirdiler⁽⁴⁰⁾. 1967 Orta Doğu çatışması boyunca, maocular, açıkça kışkırtıcı bir rol oynadılar; barış güçlerinin, çatışmanın barışçı bir çözümüne ulaşmak için yaptığı her girişimi kırmaya çalışıp, Arap halklarının birliğini, Arap ülkelerinin Sovyetler Birliği ile dostluk ve ortak çalışmasını kırmaya özenle çaba gösterdiler⁽⁴¹⁾.

Pekin'in ulusal kurtuluş hareketindeki bölücü ve maceracı tavrı, çoktan olumsuz sonuçlar verdi ve bir çok asya ülkesinin: Hindistan, Endonezya, Birmanya, Malezya, Tayland, komünist partilerinin ve de ulusal kurtuluş için mücadele veren Afrika'daki bazı birliklerin durumu üzerine kötü bir şekilde önemli etki etti. Karakteristik olgu: Pekin'in politikasını izlemiş olan ve dünya devrimci hareketinin genel akımından kopmuş olan unsurlar ve gruplar, kitleler arasındaki etkilerini yitirdiler ve çıkmaza saplandılar. Billinmektedir ki Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde Çin yanlısı sayısız gruplaşmalar, kitleler arasında devrimci ve siyasal bir faaliyet izlemek yerine (devrim üzerine leninist tezlerle ancak bu uygun düşebilir), sırf anti-sovyetik propaganda ile, provakasyonlarla ve gerçek devrimlere karşı şiddet eylemleriyle uğraşmaktadırlar.

Dikkate değer olgu: Pekin'in karşı-bilimsel anlayışları ve de bölücü pratiği, bugün kurtuluşları için gerçekten mücadele veren ve ulusal kurtuluş hareketinin leninist teorisine uygun olarak uluslararası emperyalizme darbeler indiren halklar ve partiler tarafından mahkûm edilmişlerdir. Haziran 1969'da, Moskova uluslararası Konferans sırasında, Hindistan'ın, Seylan'ın, Peru'nun, Brezilya'nın, Uruguay'ın, Sudan'ın, Nijerya'nın, Suriye'nin, Honduras'ın ve diğer birçok ülkenin temsilcileri, üçüncü dünya halklarının kurtuluş mücadelesinde Çin'in dolaplarını kinayip elevermişlerdir⁽⁴²⁾.

Uruguay komünist Partisi M.K.'nin birinci sekreteri Rodney Arismendi, «Çin'in mevziinin ideolojik karışıklığa katkıda bulunan, sosyalizmin ve komünizmin çekici gücünü azaltan..., proletarya enternasyonalizminin ilkelerine, sosyalist sistem çerçevesinde uygulanmalarına ciddi bir zarar veren bir rol

oynadığını»⁽⁴³⁾ belirtti.

İsrail komünist Partisi genel sekreteri Meir Wilner, Mao Çe-tung'un milliyetçi politikasını şiddetli bir eleştiriye tabi tuttu ve bu bölücü ve anti-sovyetik politikanın «anti-emperyalist mücadeleye çok büyük bir zarar»⁽⁴⁴⁾ vermekte olduğunu belirtti.

Panama Halk Partisi Siyasal Bürosunun bir üyesi, 1964'ten beri Ç.K.P. yöneticilerinin, partisine karşı «oligarşinin eylemlerinden hiç farklı olmayan ve partimizin etkisini kırmaya çalışan» geniş bir kampanya açmış olduklarını belirtti. Mao yanlısı unsurlar, «gerici düşmanlarını bile geride bırakıp», «hasmı öldürmeye kadar» vardırıdılar⁽⁴⁵⁾.

Güney Afrika Komünist Partisi başkanı John Marks⁽⁴⁶⁾ ve başka komünistler de gene, Mao gurunun politikasının pratikte düşmana yardım etmekle ne kadar da bir olduğunu söylediler.

Ulusal kurtuluş hareketi alanındaki politikasının olumsuz sonuçlarını hesaba katan Pekin yöneticileri, 70 yıllarının başlangıcında, taktik çizgilerine bazı düzeltmeler getirdiler. Üçüncü dünyada büyük güç olma hedeflerini gerçekleştirmeye var gücüyle çalışmaya devam ediyorlardı ve siyasal eğilimleri ne olursa olsun, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın bağımsız Devletleri ile çeşitli ilişkilerin canlandırılmasını vurguladılar. Son iki yada üç yıl boyunca Pekin, Çin Cumhuriyetinin uluslararası sahnede tecrit edilmesine son vermek için ve B.M.T.'na üye Devletler arasında kendisine maksimum müttefik sağlamak amacıyla, «sağlam bir ortağa» (partenaire) karşı olduğu gibi, Çin'e karşı bir güven kurmak için çok büyük çabalar gösterdi. Pekin liderleri kendilerini, barış içinde birarada yaşama politikasının ve «Bandung anlayışının» yandaşları ilan ettiler, fakat pratikte, emperyalizme karşı mücadeleden vaz geçtiler. İşte bu temel üzerinedir ki 1971'de Çin Cumhuriyeti ile Birleşik-Devletler arasında ilişkiler yeniden başladı ve Nixon'un Çin'e ziyareti mümkün oldu, halk Çini'nin B.M.T.'na girme hakları tanındı ve Çin, Birleşik-Devletler ve diğer emperyalist ülkeler arasında bir yakınlaşma faal olarak birbirini izledi. Maoocular uluslararası temel sorunlar konusunda onlarla bütünleşmektedir ve emperyalizme karşı mücadele halindeki halklara karşı düpedüz bir ihanete doğru giden davranışlarında, uluslararası kurtuluş hareketinden her zaman daha çok uzaklaşarak onu sözde desteklemektedir. Gelişme yolunda olan ülkelerin basınının pek çok kez belirttiği gibi, kendisini Amerikan emperyalizminin hasmı olarak devamlı ilan etmiş olduktan sonra, Pekin, gerçekte onunla birlikte Çinhindi ve Bangladeş halklarının devrimci mücadelesini ve Arap ve Afrika ulusal kurtuluş hareketlerini ezmeye yarışmaktadır.

«Süper güç hegemonyası» öğretisini kullanarak Pekin, şu son yıllarda, gelişme yolunda olan ülkelerle emperyalizm arasında varolan çelişkiler alanını, yapay olarak Sovyetler Birliği ve sosyalist Devletlerin bütünü üzerine kaydırmaktadır. Maoocular, demagojik bir biçimde ve Sovyetler Birliğine karşı, kara sularının genişliği ve petrol zenginlikleri için bağımsız ülkelerin mücadelesi sorunlarını, ekonomik yardımlaşmanın vs., ilkelerini ve etkinliğini kullanmaktadır. Pekin, anti-sovyetizmi diriltmek ve B.M.'de yandaşları ülkelerden sağlam bir gurup oluşturmak, tarafsızlık hareketine doğrudan doğruya baskı yapmak, bu harekete anti-sovyetik bir nitelik vermek ve Sovyetler Birliğine ve sosyalist ülkelere karşı tarafsız ülkeleri tecrit etmek için, B.M.T. kürsüsü alabildiğine kullanmaktadır. Çin'in bu politikası, üçüncü dünyanın ve bütün tarafsız ülkelerin çıkarlarına apaçık bir şekilde karşı olmaktadır. Pekin, kıtanın bütün barış güçleri tarafından ilkesi desteklenen, «Asyada ortak bir güvenlik sistemi»ne karşı çıkmaktadır; Asya'da Birleşik Devletlerin askeri varlığını, N.A.T.O.'nun faaliyetini ve diğer askeri blokları cesaretlendirmektedir; nükleer denemelerine son vermeyi reddetmektedir ve gerçekten de,

silahlanma yarışının sınırlandırılmasının bütün tedbirlerine karşı çıkmaktadır. Çin dış işleri Bakanı Tsi Pong-Fei'in 1973 yazında Londra ve Tahran'a ziyaretlerinin göstermiş olduğu gibi, Pekin liderleri, Orta Doğunun ve Afrika kıtasının Güneyinin emperyalizm yanlısı güçleri ile, bağımsızlıkları için mücadele eden halkların zararına anlaşmaktadırlar. Bangladeş Cumhuriyetinin B.-M.T.'na kabulüne karşı Pekin'in vetosu, Hindistan alt kıtası üzerinde ve Asya toprağının tümü üzerinde Çin'li yöneticilerin şoven hedeflerini açıkça içermektedir.

Maocular, Orta Doğu olayları (1972-1973) üzerine B.M.T.'ndeki tartışma sırasında, Amerikan emperyalizmi ve Güney Afrika'nın ırkçıları ile tam bir birlik halinde davranmaktadırlar ve Çin Halk Temsilcileri Konseyi Daimi Komitesi as başkanı, çok meşhur şahsiyet Kuo Mo-jo'nun, bir Mısır parlamento delegasyonu ile yaptığı bir konuşma sırasındaki sözlerini almak gerekirse; «çok büyük bir uzaklık nedeniyle» Filistin direniş hareketine ve diğer Arap halklarına gerçek bir yardım sağlamayı reddederek, İsrail'in oyununa gelmektedirler⁽¹⁷⁾. 1973 eylülü başında, Nijer gazetesi **Daily Express**, dünyanın bütün özgür ülkeleri, Portekiz'in politikasını mahkûm ettiği ve Afrikada sürdürdüğü utanç verici ırkçı politikası nedeniyle tecritini istediği bir anda, Pekin'in Portekiz ile ilişkiye girme niyetlerinden korkuyordu. Nijer gazetesi, Afrika kurtuluş hareketlerine Pekin'in maddi olarak yardım etmekte gösterdiği gittikçe büyüyen tereddüdü belirtiyordu ve Çin'in «Bağımsız Afrikaya sırtını döndüğü» sonucunu rasyonel olarak çıkarıyordu.

Bu sonuç, Çin'in, Yalnızca Afrika ülkelerine karşı değil, fakat üçüncü dünyanın bütününe karşı da mevziini, Ç.K.P.'nin X. kongresinde maocular tarafından kabul edilen siyasal çizgi tarafından doğrulanan mevzii (tavrı, ç) nitelendirmektedir.

Venezuela'nın ilerici gazetesi **Tribuna popular**, bu kongrenin sonuçları konusunda şöyle diyordu: «gelişme yolunda olan ülkelerin halklarının mücadelesini ile bir dayanışma anlayışının izini taşıyan hiçbir karar görmekteyiz». Aksine, X. kongre belgeleri, Çin'in Birleşik Devletlerle ilişkilerini pekiştirmeye ve genişletmeye, «üçüncü dünyanın» zararına, emperyalist ülkelerle blok kurmaya apaçık bir eğilimini göstermektedirler. Amerikan basını bu olguyu çoktan haber veriyordu⁽¹⁸⁾.

Evrensel bir niteliği ve hiç mi hiç bölgesel ve geçici olmayan bir niteliği olan, marksist-leninist öğretiyi bozan maocu öğretisi; ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesini frenleyen, mücadele etmekte olan ezilen halklara değil, fakat uluslararası emperyalizmin güçlerine yardım eden, açıkça anti-sosyalist bir güç olarak ortaya çıkmaktadır.

Halklara kurtuluşun, gerçek bağımsızlığın yolunu sadece leninizm gösterir ve onlara, sosyalist hareketin geniş perspektifini açar.

NOTLAR

- (1) V. LENİN: **Eserler**, c. 32, s. 513.
- (2) **Komünist ve işçi partilerinin uluslararası konferansı, Moskova 1969**, s. 13.
- (3) V. LENİN : **Eserler**, c. 31, s. 221.
- (4) **Age.**, c. 22, s. 291.
- (5) **Age.**, c. 30, s. 160.
- (6) **Age.**, c. 31, s. 248.
- (7) **Aynı eser**, s. 147.
- (8) V. LENİN : **Eserler**, c. 30, s.159.

- (⁹) **Hongtsi**, 1972, sayı 5, s. 20.
- (¹⁰) Şu son iki yada üç yıldır, maocu liderler inatla olumlamaktadırlar ki; Çin, gelişme yolunda olan bir ülkedir, üçüncü dünya ülkeleri arasında yer alır ve Çin'in ve üçüncü dünyanın halkları aynı sınıftan kardeşlerdir. Bkz. **Hongtsi**, 4-5-11 sayılar 1972. **Jenmin Jihpao**, 15 kasım 1971 ve 17 aralık 1972, 12 ocak, 12 temmuz, 29 temmuz ve 7 eylül 1973.
- (¹¹) **Jenmin Jihpao**, 1 ekim 1972; **Hongtsi** no: 11, 1972, s. 68; **Jenmin Jihpao**, 6 eylül 1973.
- (¹²) **Jenmin Jihpao**, 31 ağustos 1973.
- (¹³) V. LENİN : **Eserler**, c. 24, s. 245.
- (¹⁴) **Age.**, c. 31, s. 150-151.
- (¹⁵) **Age.**, c. 31, s. 150.
- (¹⁶) **Age.**, c. 31, s. 249.
- (¹⁷) **Age.**, c. 31, s. 157.
- (¹⁸) **Hongtsi**, 1965, no: 10.
- (¹⁹) **Jenmin Jihpao**, 17 ekim 1967.
- (²⁰) V. LENİN : **Eserler**, c. 30, s. 161.
- (²¹) V. LENİN : **Eserler**, c. 31, s. 151.
- (²²) **Age.**, c. 31, s. 250.
- (²³) Aynı eser, s. 92, 93, 100.
- (²⁴) **Age.**, c. 27, s. 17.
- (²⁵) **Age.**, c. 31, s. 489.
- (²⁶) **Age.**, c. 27, s. 67.
- (²⁷) **Hongtsi**, 1967, no: 11.
- (²⁸) MAO ÇE-TUNG: **Eserlerden alıntılar**, s. 67.
- (²⁹) **Jenmin Jihpao**, 31 temmuz 1967.
- (³⁰) **Jenmin Jihpao**, 30 temmuz 1969.
- (³¹) V. LENİN : **Eserler**, c. 31, s. 148.
- (³²) MAO ÇE-TUNG : **Seçme Eserler**, c. 1, s. 101.
- (³³) Aynı eser, s. 101.105.
- (³⁴) **Uluslararası komünist hareketinin birliği için**, Moskova, 1964, s. 197. (rusça).
- (³⁵) Makalenin yazarları tarafından altı çizilmiştir.
- (³⁶) V. LENİN : **Eserler**, c. 31, s. 251.
- (³⁷) Aynı eser, s. 251.
- (³⁸) Aynı eser, s. 250.
- (³⁹) **Age.**, c. 27, s. 63-71.
- (⁴⁰) COREMO : Mozambik devrimci komite: mao yanlısı bir örgüttür, Mozambik'in kurtuluşu için mücadeleyi fiilen sürdüren parti olan, FRELİMO'dan 1963 yılında ayrılmıştır.
UNITA : Angola'nın tam bağımsızlığı için ulusal Birlik, 1966'da kurulmuş olan mao yanlısı örgüt.
- (⁴¹) Bkz. **Jenmin Jihpao**, 11 haziran, 26 haziran, 18 temmuz 1967.
- (⁴²) Bkz. **Moskova 1969, komünist ve İşçi Partilerinin uluslararası Konferansı**, s. 204, 277, 374, 424, 454, 473, 523, 572, 610, 611.
- (⁴³) Aynı eser, s. 204.
- (⁴⁴) Aynı eser, s. 528.
- (⁴⁵) Aynı eser, s. 668.
- (⁴⁶) Aynı eser, s. 678.
- (⁴⁷) **Al Ahram**, 7 eylül 1973.
- (⁴⁸) Bkz. **Star News**, 4 eylül 1973.

büyük güç şovenizmini ulusal sorunun leninist öğretisi yerine koyma

T. RAKHİMOV

Türkçesi : H. Arif SAYGI

Marksizm-leninizm ulusal soruna bilimsel bir çözüm verdi, sınıfsal özünü gösterdi, toplumun ve proletarya devriminin gelişmesindeki yerini tanımladı, onu çözümlenmeyi sağlayan somut biçimleri ve yolları gösterdi.

Lenin, oportünistlere karşı mücadelede, ulusal sorunun marksist yorumunu değil yalnızca savunmuş olmak, fakat yeni tarihsel koşullarda bunu son derece geliştirmiş olmanın da liyakatine sahiptir.

Proletarya devriminin ve dünya devrimci sürecinin bütünleyen bir kısmı olarak, ulusal ve sömürgeci devrimlerin uygun bir kuramını (teori) yaratan ilk O oldu; sömürgeciliğin kaçınılmaz olarak mahkûm edilmiş olduğunu gösterdi; **ezilen halkların** bağımsızlıkları, demokrasi ve sosyalizm için mücadele araçlarını ve yollarını belirtti. Lenin, ulusal ve sömürgeci sorunların emperyalizm çağında ancak bir tek sorun olduklarını, insanlığın ezici çoğunluğunun çıkarları ile ilgili olduklarını ve halkların kurtarıcı mücadelesinin bizzat özünü teşkil ettiklerini gösterdi. Marksist-leninist partiler bu harekete öncülük ederler. Emperyalizmin sömürge sisteminin tam tasfiyesi için, işçi sınıfının ve ezilen halkların uluslararası birliği için, kurtulmuş Devletlerin kapitalist olmayan gelişmesi için, halklar arasında kardeşçe dostluk, ortak çalışma ve karşılıklı yardımlaşma temeline dayanan yeni ilişkiler kurulması için mücadele ederler.

Gücünü leninist öğretiden alan dünya devrimci hareketi, ulusal sorunun çözümünde zengin bir tecrübe kazanmıştır. Bununla birlikte, Ç.H.C. yöneticileri uluslararası işçi hareketinin tecrübesini, Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin tecrübesini tanımazlıktan gelmektedirler ve kendi büyük güç şovenizmlerini leninizmin karşısına çıkarmaktadırlar.

Çin Halk Cumhuriyeti, karmaşık ulusal yapılı çokuluslu bir Devlettir. Çin resmi verilerine göre, bütün nüfusun % 94'ünü oluşturan Çinlilerden (Hanlar) başka, ülkede yaklaşık 50 milliyet ve etnik gurup vardır.

Bu «ulusal azınlıkların» ülke nüfusunun % 6'sını oluşturmasını-

dan ve Ç.H.C.'de 700 milyondan fazla insanın yaşadığından hareketle, Çinli olmayan halklar 42 ila 43 milyon sayılmaktadırlar⁽¹⁾ : Çuang'lar (yaklaşık 8 milyon), Uygur'lar (4 milyon), Dungan'lar (4 milyon)⁽²⁾, Yi'ler (3,3 milyon), Tibetliler (3 milyon), Meo'lar (2,5 milyon), Mançular (2,5 milyon), Moğollar (1,5 milyon), Bui'ler (1,5 milyon), Koreliler (1,2 milyon).

Bu halkların dışında, Çin'de sayıları birkaç yüz bin olan pek çok ulus vardır. Bunlar Tunglar (700.000), Yao'lar (660.000), Bay'lar (560.000), Tutsiya'lar (540.000), Kazaklar (500.000), Hani'ler (500.000), Tay'lar (500.000), Li'ler (360.000), Lisu'lar (310.000), Kava'lar yada Va'lar (280.000), Yui'ler (210.000), Kaoşan'lar (200.000) ve başkaları.

Çinli olmayan halkların sayısı üzerine resmi istatistik veriler, önemi hissedilir derecede azaltılarak sunulmuşlardır. 1949'a kadar, örneğin, Çinli olmayan halklar ülkenin nüfusunun aşağı yukarı % 10'unu oluşturuyorlardı ve 1953-1954 sayımına göre bu rakam ancak % 6'ya ulaşmaktadır. Çinli bilgin Liu Çen-yu, Dunganların sayısını 7 milyon olarak değerlendiriyordu; 1953-1954 sayımı bunu 3,5 milyona indirgemmiştir. Çin'de 5-6 milyon Moğol olduğu biliniyordu; resmi verilere göre Moğolların sayısı şimdi 1,5 milyonu geçmiyor.

Uygurlar, Tibetliler ve Ç.H.C.'nin diğer pek çok halkları ile ilgili istatistiklerde benzer eğilim gözlenmektedir. Çinli olmayan halkların sayısının önceden tasarlanmış olan düşük gösterilmesi Tibetlileri, Uygurları, Moğolları ve diğer halkları, maocu eritme politikasının amaçlarına uygun düşmektedir.

Çinli olmayan halklar, Çin'in batı kısmında ve birtakım güney ve kuzey bölgelerde yaşamaktadırlar ve ülke toprağının aşağı yukarı % 60'ını işgal etmektedirler.

1949'a dek, Sin Kiang'ın, iç Moğolistanın, Tibet'in Ts'ing-Ray'ın Çinlilerin azınlıkta yaşadığı geniş bölgelerinde, Çinli olmayan halklar yaşıyorlardı.

Güney ve Güney-Batı'nın Çininde, dilbilimsel sınıflandırmaya göre, çuang-tay gurubuna (Çuang'lar, Tay'lar, Li'ler, Bui'ler, Tung'lar ve başkaları), tibet-birman gurubuna (Tibetliler, Yitsu'lar, Hani'ler, Lisu'lar, Nasi'ler, Tsing-po'lar, Bay'lar, Laku'lar, Tutsiya'lar ve başkaları) bağlanan halklar, mio-yiao gurubu ve mong-kmer gurubu halkları (Kavalar, Buanlung'lar, Kaoşan'lar ve başkaları) ve de dilleri bakımından Çinli guruptan olan Buang'lar yaşamaktadırlar. Güney ve Güney-Batı Çin'inin Çinli olmayan halkları, Çin'in ulusal azınlıklarının bütün nüfusunun aşağı yukarı % 70'ini oluşturmaktadırlar. Duang'lar bir yana, bu halklar, köken, dil ve kültürel ve ekonomik özellikleri bakımından Güney Doğu Asya'nın halkları ile derinden bağlıdırlar.

Kuzey, Kuzey Doğu ve Kuzey Batı Çin'inde türk gurubu halklar (Uygurlar, Kazaklar, Kırgızlar, Uzbekler, Tatarlar, Salar'lar, Yiugu'lar yada sarı Uygurlar), moğol gurubu halklar (Moğollar, Dargular, Tungsiang'lar, Paoan'lar, Tu'lar), tungsu - mançu gurubu halklar (Mançular, Sibo'lar yada Sibiryaliler, Nanaylar — Eşe'ler —, Evankler, Oroçon'lar) yaşamaktadırlar. Çin verilerine göre, türk, moğol ve tungsumançu guruplarından olan halklar Ç.H.C.'nin çinli olmayan bütün halklarının % 20'sinden fazlasını oluşturmaktadırlar. Bundan başka, Kuzey Doğu Çin'de Koreliler, Sing-kiang'lar, Tacikler vardır.

Çuang'lar, Uygurlar, Moğollar, Tibetliler ve diğerleri gibi Çin'in sayısız halklarından, Çinliler kültürleri ve dilleri bakımından hissedilir derecede ayrılırlar. Bir tarihleri vardır ve ulusal gelenekleri korumuşlardır. Uygurlar, orta Asyanın en eski türk halkları arasında yer alırlar. Tarihleri, orta Asya'nın ve Kazakistan'ın halklarının tarihi ile içiçedir. Dilleri, kültür ve sanatları ile, Uygurlar, Uzbeklere yakındırlar.

Küçültülmüş çin nüfus verilerine bakılırsa, sayıları aşağı yukarı 4 milyondur. Yurtları Sin Kiang, Çin tarafından fethedilmeden önce, doğu Türkistan olarak adlandırılıyordu. Yüz ölçümü 1.700.000 km² ve Çin halk Cumhuriyetinin bütün toprağının altıda birini oluşturmaktadır.

Uygurlar eski bir kültüre sahiptirler. Bin yıldan daha önce ortaya çıkmış olan yazıları orta Asya'da geniş bir biçimde yayılmıştır. Türk dili konuşan bütün halklar bu yazıyı kabul etmişlerdir; Moğollar ve Mançular, bir kaç değişikliğe karşın, günümüzde hala bu yazıyı kullanmaktadırlar. IX. yüzyılın sonunda, Tiyan Şan bölgesinde, Uygurlar yaklaşık 500 yıl kadar yaşayan bir Devlet kurmuşlardı. Uygur Devleti Orta Asyanın en gelişmiş Devletlerinden biri oldu. Sulama tarımı, zanaatları, heykel ve resim sanatı ve edebiyatı çok yüksek bir gelişme düzeyine ulaştılar.

Yüzyıllar boyunca Uygur halkı kendini ezenlere karşı, ulusal bağımsızlığı için yorulma bilmez bir mücadele sürdürdü. Sin Kiangtaki 1944 - 1949 olayları bu mücadelenin son önemli gösterisi oldu. Sin Kiang'ın üç ili (Tarbatay, İli, Altay), Kazakların, Kırgızların ve Sin Kiang'ın diğer halklarının katıldığı ve demokratik halk iktidarının kurulması ile sonuçlanan, Kuomintang'ın gerici güçlerinin boyunduruğuna karşı silahlı bir mücadele sonucunda kurtarıldılar. Ulusal ordunun kurulması ile, eski çin Sin Kiang'ı, doğu Türkistan bağımsız Cumhuriyeti ilan edildi. Cumhuriyetin ilanı ve diğer yasama belgeleri Sin Kiang'ta Kuomintang'ın halka karşı gerici rejiminin ortadan kaldırılmasını, doğu Türkistan Cumhuriyetinin güçlendirilmesini, demokratik reformların uygulanmasını, ekonominin geliştirilmesini, kültürün ve eğitimin yayılmasını, halkın hayat düzeyinin

yükseltmesini, ulusal kadroların yetiştirilmesini ve başka tedbirleri öngörüyordu. 1944-1945 ulusal kurtuluş hareketine katılan ulusal kahramanların, Akmedcan Kasmi, Ganibatir, Abdukerim Abbas, İshakbey ve başkaları, rolü çok büyüktür.

Çin'in en eski halklarından birisi Çuang'lar halkın sayısı bakımından Çinlilerden sonra ikinci sırada yer alırlar. Kuang-Si-Çuang özerk bölgesinde yalnızca, 1957 verilerine göre, yaklaşık 7 milyon insan vardır. Bundan başka, 500.000'den fazlası Yenän bölgesinde, ve 100.000'den fazlası Kuang Tung bölgesinde yaşamaktadırlar. IX. yüzyıldan önce ortaya çıkan zengin ulusal edebiyatları, XVII. yüzyılda, dizeleri günümüzde çok yaygın olarak bilinen, Orta Çağın büyük ozanı Vey Çe-tao'yu yarattı.

Çampo bölgesi ile birlikte 1.200.000 km² lik bir yüzölçümü kaplayan Tibet kökenli halk; Tibetliler; orta Asya'nın en eski kavimlerinden (etnik gurup, ç) birisidir. Ts'ing-Hay, Seu-ç'uan, Yenän ve Kan-Su gibi Ç.H.C.'nin Tibete komşu bölgelerinin önemli bir kısmında yerleşiktirler. Ts'ing Hay bölgesinde bölgenin % 70'inden fazlasını işgal etmektedirler, Seu-ç'uan bölgesinde, yüzölçümü bakımından bölgenin aşağı yukarı yarısını oluşturan, Batı'nın bütün dağlık kısmını işgal etmektedirler.

Göçebe hayvan yetiştiriciliği ve tarım Tibetlilerin belli başlı faaliyetleridirler. Kültürleri, ulusal özellikleri ve dinleri bakımından Çinlilerden gözle görülür derecede ayrılırlar.

Tibet halkı VII. yüzyıldan itibaren bağımsız bir Devlet kurmuştur. Tibet Çin'e ancak 1792'de bağlanmıştır. Bununla birlikte, bağımlılığı, büyük bir ölçüde biçimsel bir nitelik almıştır; çin birlikleri ve Mançurya'nın temsilcileri 1912'ye dek Lassa'da oturmuşlardır, fakat çok az sayıda idiler ve bütün iktidar fiilen tibet hükümetinin elinde idi.

Moğollar, Dunganlar, Mealar ve Çin'in diğer pek çok halkları da kendi ulusal özelliklerine ve kendi kurtarıcı mücadele tarihlerine sahiptirler.

Yüz yıllar boyunca, çin Devleti'nin sömürücü sınıfları küçük halklara ait olan toprakların fethini amaçlayan sömürgeci bir politika uyguladılar. Çin Devleti, çokuluslu Devlet olarak, çinli olmayan halkların yaşadığı, bugünkü Çinin Güney, Batı ve Kuzeyinin geniş arazilerini egemenliklerine tabi kılan çinli feodallerin askeri yayılması sırasında kuruldu.

Bu fetih seferleri sırasında, yüzbinlerce Moğol, Tibetli, Uygur ve diğer halklar vahşice yokedildiler. Böylece, bugünkü Sin Kiang'ın fethi sırasında (1757 - 1759), ts'ing (bu günkü türkçedeki çin sözcüğü, bundan gelmiş olmalı, ç) birlikleri bu ülkenin bir çok bölgesinin halkını hemen hemen tamamen yokettiler; öldürülenlerin sayısı milyonu aştı.

1921'den 1949'a, halk devriminin zaferinden önce, çin komünist Partisi ulusal sorunu çözümlenmek için leninist ilkelere göre yönlendi. Leninist fikirlerden kaynaklanan Ç.K.P., bu sorunla ilgili kendi öz programını hazırlayıp halka sundu. Bu dönemde, Parti, eğer halklar kendi kaderlerini tayin hakkından yoksun iseler, Çin'in halkları arasında gerçekten her türlü dostluk ilişkilerinin kurulmasının ve haklarda her türlü eşitliğin olanaksız olduğunu mükemmelen anladı.

Ulusal sorun, Çin komünist Partisinin temmuz 1921'de toplanan I. kongresinde ilk kez tartışıldı. Partinin büyük bir görevi belirtilmişti: Çin'in halklarının ulusal ve toplumsal kurtuluşu için mücadele etmek. Ulusal sorun, Ç.K.P.'nin II. kongresinin (mayıs 1922) kararlarında ifadesini buldu. Bu kararlar, Çin'in bütün etnik guruplarının haklarda eşitliği üzerine kurulan federal bir cumhuriyetin yaratılmasını devrimin acil görevlerinden birisi olarak sayıyordu.

«Moğolistan'a, Tibet'e ve çin Türkistanı'na özerklik vermek ve onları demokratik federasyonlara dönüştürmek», denilmektedir, kongrenin kararlarında (3). Kongrenin kararları, «asıl Çin'in, Moğolistan'ın, Tibet'in ve çin Türkistanı'nın bağımsız federasyonlar temeli üzerinde birleştirilmesi ve Çin federal Cumhuriyetinin kurulmasını» öngörüyordu (4).

Ç.K.P.'nin VI. kongresinde, (1928 yazı), halkların kendi kaderlerini tayin hakkı, ayrılmaya kadar ve ayrılma dahil, siyasal eşitliği ve Çin'in halklarının özgürce kabul edilen birleşmesini sağlamanın başlıca aracı olarak sayıldı. Kongre, üçüncü maddesi «Çin'in birleştirilmesini ve halklara kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi haklarının tanınmasını» belirten bir belgeyi kabul etti. Kasım 1931'de toplanan Çin Sovyetleri I. Kongresinde kabul edilmiş olan ulusal sorun üzerine bir karar da aynı şeyden söz ediyordu. «Çin Sovyet Cumhuriyeti, bütün ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkını istisnasız kabul eder.

Bu şu anlama gelir ki, çinli olmayan etnik gurupların halkın çoğunluğunu oluşturduğu Moğolistan, Tibet, Sin Kiang, Yenan, Kuey Çeu ve başka bölgelerde emekçi kitleler kendi kaderlerine bizzat karar verme hakkına sahiptirler: Çin sovyet Cumhuriyetinden ayrılmak ve bağımsız bir Devlet kurmak yada Çin sovyet cumhuriyetlerine katılmak yada Çin sovyet Cumhuriyetinde özerk (autonome) bir bölge yaratmak» (5).

Çin halklarının kendi kaderlerini tayin hakkı, bu kongrede kabul edilen, Çin sovyet Cumhuriyeti Anayasası tarafından verilmiştir. Madde 14'te, «Çin'de Sovyetler iktidarı, küçük ulusların kendi kaderlerini tayin, ayrılma ve bağımsız Devletler kurma hakkını kabul eder» denilmekteydi (6).

Ç.K.P.'nin ulusal politikası, Çin sovyet Cumhuriyetinin, ocak

1934'te Çin Sovyetleri II. Kongresinde kabul edilen geçici Anayasası tarafından doğrulanmıştır da (7).

Ç.K.P.'nin, partinin VII. kongresinde (1945) kabul edilen Tüzüğünün girişinde, çin komünist partisinin «bütün devrimci sınıfların ve bütün etnik gurupların demokratik, özgür, bağımsız, bölünmez, güçlü bir birliğini temsil edecek olan yeni federal demokratik bir cumhuriyetin kurulması için...» mücadele edeceği söylenmekteydi (8). Bu tez, ulusal kurtuluş Ordusunun 10 ekim 1947'de yayınlanan, özellikle Çin halklarının yeniden birleştirilmesini ve «Çin'in bütün ulusal azınlıklarına haklarda eşitliğin tanınmasını ve de özerklik ve çin Federasyonuna özgür katılma haklarını tanımasını» (9) koşul koyan kumanda bildirgesinde bulunuyordu.

Böylece, 1929'dan 1949'a, çin komünist Partisi ulusal sorunun çözümü ve Çin'de uygulanması ile ilgili proletarya ilkelerini savundu. Bu, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkının leninist öğretisine uygun idi.

Çin'de halk devriminin zaferi, Çin'in bütün halklarının ortak bir mücadelesinin meyvası oldu. Sosyalizme, haklarda tam bir eşitlik, dostluk ve ulusal elbirliği koşullarında, ülkenin bütün ulus ve halklarının serpilmesine yol açtı. Çuang'lar, Uygur'lar, Moğollar, Tibetliler ve Çin'in diğer halkları; haklı olarak, halk iktidarının kurulması ile, kendi kaderini kendi tayin temeli üzerinde, ulusal Devletlerin Çin'de kurulmasının mümkün olacağını sanıyorlardı.

Bununla birlikte, maocular, kendi kaderini ulusça tayin ve federatif bir yapının yaratılmasının Ç.K.P. tarafından ilan edilmiş leninist ilkelerinden, bu ilkelerin Ç.K.P. kongrelerinin belgeleri arasında yer almasına karşın, vazgeçtiler.

Maocuların politikası, ulusal sorunun marksist-leninist öğretisinin katıksız bir revizyonu oldu sadece. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkından vaz geçme, büyük güç şovenizminin parlak bir gösteresidir. Maocu kuramcılar (teorisyen), milliyetçi politikalarını doğrulamak amacıyla, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının ve Çin'de Devletin federatif yapısının uygulanmasının olanaksızlığını kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Gerçeği bozarak, Çin'li olmayan halkların toprak bütünlüğünün yokluğuna başvurmaktadırlar, bu da gerçek durumla apaçık çelişiktir.

«Diğer etnik guruplarla Çinlilerin ebedi bir dostluğunun» hüküm sürmediği «birleşik Devlet» olarak, Çin'in kurulduğu Antikite'de olduğunu ve hatta, tarihte, eğer bir ulusun bir diğer ulus üzerine güçlenmesi yada hakimiyeti olmuşsa bunun, ancak «büyük bir ailenin kardeşlerini» ilgilendirdiğini belirtmektedirler. Kendi kaderini tayin yada Çin'de federatif yapılar kurulmasının her isteği; illegal, «karşı devrimci», «milliyetçi» ve «ülkenin halklarının birliğini» yıkıcı olarak nitelendirilmiştir. Çin'de kendi kaderini ulusal

tainin leninist ilkelerinin uygulanmasının olanaksızlığını kanıtlamak için, soven tezlere başvurulmuştur: Çinliler nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturmaktadırlar; ülkenin ana etnik gurubunu temsil etmektedirler ve bütün alanlarda: siyasal, ekonomik ve kültürel yönetimi üstlenmektedirler. Çin'in halklarının «birliği» ve «beraberliği», Mao Çe-tung'a göre, haklarda eşitliksiz, ulusal özgürlüksüz, Çin'li olmayan halkların zoraki eritilmesi (assimilation) üzerine, kendi kaderini ulusal tayin hakkından yoksunluk üzerine, bağımsızlıklarının tasfiyesi üzerine kurulmuş olan «birlik» ve «beraberlik»tir. Halkların böyle bir «birliği» ve böyle bir «eşitliği»nin zayıf olması çok doğaldır.

S.S.C.B'de ve diğer sosyalist ülkelerde ulusal sorunun çözümü göstermiştir ki; gerçek bir dostluk ve birlik, ancak, ulusal sorunun başlıca yanı kamu hakkı dahil, hayatın bütün alanlarında haklarda tam bir eşitlik temeli üzerine mümkündürler.

Çin'li olmayan halkları, kendi kaderlerini tayin etme ve kendi öz devlet yapılarını kurma hakkından yoksun eden maocular, böylece ulusal sorunun leninist çözümü ilkelerine karşı çıkmaktadırlar. Ç.H.C.'de⁽⁹⁾ uygulanan sözümona ulusal toprak özerkliğinin, ulusal sorunun marksist-leninist çözümüyle hiç bir ilgisi yoktur ve milliyetçi amaçlar gütmektedir. «Ulusal özerkliklerin» yaratılması açıkça göstermektedir ki, Çin'li yöneticilerin halklar arasında bölünme yaratmak, onları mümkün olan en kısa zamanda Çin'lilerle eritmekten başka hiçbir niyetleri yoktur. Olayları sıralayalım.

Bilinmektedir ki, Tibet halkına ulusal özerklik verilmesi, «Çin merkezi halk hükümeti ile Tibet yerel hükümeti arasındaki Anlaşma» tarafından ön görülmüştü ve 23 mayıs 1951'de imzalanmıştı. Ç.H.C. inanç özgürlüğünü garantilemeyi, Tibet halkının geleneksel alışkanlıklarını koruyup savunmayı, Tibet'te ekonomiyi, kültürü ve eğitimi geliştirmeyi, vs., üstlendi. Bununla birlikte, Tibet özerk bölgesinin kurulması ancak ondört yıl sonra, eylül 1965'te «ilan edildi».

Sayırsız olaylar, maocuların 1951 Anlaşmasının hiçbir maddesini yerine getirmediğine tanıklık etmektedir. Halkını bütün özerklik haklarından yoksun ederek, Tibet'e boyun eğdirme politikalarını sürdürmektedirler.

Tibet özerk bölgesinden başka, Tibet'e komşu ve Tibet'li olan halkın oturduğu dokuz yeni özerk il kuruldu. Bu ara, Pekin yöneticileri bütün Tibetlilerin bir tek özerk birlik çerçevesinde birleştirilmelerinden vazgeçtiler. «Böl ve hükmet» politikası sonucu, Ç.H.C.'nin bütün Tibetlilerin yarısından çoğu kendi özerk bölgelerinin sınırları dışında yaşamaktadırlar. Tibet'e gelince, Çinliler eskiden olmadıkları bu yerde bugün nüfusun aşağı yukarı yarısını oluşturmaktadırlar.

Çuang halkına özerklik verilmesi konusunda da durum aynıdır. Çuang'lar Kuang Si, Kuey Çeu ve Kuang Tung illerine giren bir ülkede yerleşik bulunmaktadırlar. Bununla birlikte, Çuanglar bir tek özerk birlik halinde birleşmiş değillerdir. Böylece, Çin'in güneyinde, Kuang Si ili yeni bir toprak birliğini, Kuang Si'nin Çuang bölgesini meydana getirmiştir. Kurulması, Çuanglar burada azınlıkta bulunacak şekilde yerine getirilmiştir. Bölgenin 21 milyon sakininden ancak 7 milyonunu oluşturmaktadırlar, nüfusun geri kalan kısmı, başlıca, Çinlilerden oluşmaktadır. Bu ara, bu özerk bölgenin komşuları Kuang Tung ve Kuey Çeu illerinde, Çuangların ve diğer halkların oturduğu özerk ilçe ve çevreler kurulmuştur. Kuey Çeu ili Çuanglarının bir bölümünün, Builer diye adlandırılan bir etnik guruba bağlanmış olması anlamlıdır; halbuki ırmağın başka bir kıyısında yaşayan Builer Çuang sayılmaktadırlar. Tek sözcükle, Çuang halkının «özerkliği» öyledir ki, bir milyondan çok bir kısmı Kuang Si'nin Çuang özerk bölgesi sınırları dışında yaşamaktadırlar.

1953'te, Yenan ilinde tay ve çing-po etnik guruplarının oturduğu To—hong özerk yönetim bölgesi kurulmuştur. (Tay kenti Mang Si'nin yerine bölge yönetim merkezi olan) Pao Şan kentinin ve çevre bölgelerin Yenan'a bağlanması çinli halkın özgül ağırlığını artırmak niyetiyle yapılmıştır. 1947'den itibaren, Moğolların demokrasi için mücadelesi boyunca, içinde özerk bir bölge yaratılan iç Moğolistan örneği bu bakımdan anlamlıdır. 1954'te, moğol halkına bir «kardeşlik yardımı» verilmesi ve moğol halkı olan bütün toprakların bir tek bölge halinde birleştirilmesi kisvesi altında, Çinlilerin oturduğu Suey Yuan ili (eski Jeho ili) ve Ning Siya ilinin bir kısmı oraya bağlanmışlardır. Bu yönetsel tedbirler, kendi özerk bölgelerinde azınlığa indirgenmiş Moğolların, bölge nüfusunun ancak % 8 ila 10'nu oluşturmaları sonucunu doğurmuştur.

Yi halkının tek başına yada kendine yakın olan Lisu'lar, Nasi'ler Hani'ler ve diğer halklarla birlikte, özerklik çerçevesinde birleşmesinin olanakları vardı. Gene bu tasarı da karşılıksız kaldı.

Çok küçük özerklikler (özerk çevreler) kurulması, halkların birliğini yıkmaya, pekişmelerine engel olmaya can atan maocuların çıkarlarına hizmet etmektedir.

Yerli halkın iradesine karşın, bir çok ulusal özerk birliklerde çinli adlar korunmuştur. Böylece, «Sin Kiang» adı (çince «yeni sınır», «yeni toprak») bu ülkeye Çin'e bağlanmasından sonra verilmiştir. İşte, bu bölgenin Uygurlar, Kazaklar ve bu bölgenin diğer halkları tarafından çinli imparatorların niçin fetih politikası simgesi olarak sayıldığı. Çin devriminin zaferinden ve Ç.H.C.'nin olu-

şumundan sonra, Sin Kiang'ın başlıca halkı Uygurlar, bölgelerinin yeni adı olarak Uyguristan'ı seçtiler.

Bununla birlikte, uygur halkının bu hakkı isteği yerine getirilmedi ve burjuva milliyetçiliği ve ayrılıkçılık olarak nitelendirildi.

Marksizm-leninizm, ezilen halkların gerçek bir eşitliği, değil yalnızca haklarda eşitlik, fakat ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda da eşitlik olmaksızın, ulusal sorunun tam bir çözümünün düşünülemez olduğunu öğretir. Çinli olmayan halkların ekonomik ve kültürel geriliği, Çin halklarının eşitliğinin edinilmesi yolunda başlıca engel oldu. İşte, toplumsal dönüşümler ve Çin halklarının ekonomik ve kültürel atılımı sorunlarının çin komünist Partisine niçin dayattıkları.

Ç.H.C.'de halk iktidarının ilk yıllarında ve ilk beş yıllık plan sırasında, küçük-burjuva ve milliyetçi yönelim çömezlerinin Ç.K.P. içinde henüz üstünlüğü almadıkları dönemde, çinli olmayan halkların ekonomisinin ve kültürünün gelişmesine gerekli dikkat verildi. 1954'te, çinli olmayan halklı bölgelerde, feodal ilişkileri ortadan kaldıran toprak reformu genellikle bitirildi. Hayvan yetiştiriciliğinin üstün olduğu bölgelerde ana görev, feodal ayrıcalıklar sistemini tasfiye etmek oldu. Toprak reformları ve diğer demokratik reformlar bir kez iyi sonuçlandırıldıktan sonra, ulusal bölgelerde sosyalist dönüşümlere başlandı. Bu dönüşümler sayesinde, çinli olmayan halklar kapitalist gelişme aşamasını atlayarak aralarından bazıları feodalizm aşamasından kaçınarak sosyalizm yoluna girmek olanağına sahip oldular.

Çinli olmayan halklı bölgelerin sanayi gelişimine de dikkat edildi. İlk beş yıllık plan sırasında, Sin Kiang'ın, iç Moğolistan'ın Uygur, Kuang Si'nin ve diğerlerinin Çuang özerk bölgelerinde çeşitli sanayi kolları ortaya çıktılar. Okuma yazma bilmezliğin tasfiyesine, tıbbi yardımın düzeltilmesine, çinli olmayan halkların yazı ve dillerinin incelenmesine (okutulmasına, ç) gidildi.

Ulusal sorunun leninist öğretisi, Ç.K.P.'nin VIII. kongresi (eylül 1956) belgelerinde yer aldı. Ç.K.P.'nin VIII kongresinin kararında şöyle deniliyordu: «Ülke içindeki bütün milliyetlerin birliğini pekiştirmek, siyasal bakımdan, bütün milliyetlerin ilerlemesine katkıda bulunmak faaliyetimizin en büyük görevlerinden birisidir.»

«Yoğun nüfuslu ulusal azınlıklara haklarda eşitliği ve bölgesel özerklik hakkını garantilemek zorunludur. Ulus olarak, kendi kendini yönetme organlarının gerçekten ulusal organlara dönüşmesine ve de ulusal azınlıklar kökenli kadroların yetiştirilmesine büyük bir dikkat göstermek uygun düşer. Ulusal azınlıkların yerleşik olduğu bölgelerde, çin ulusundan olan emekçiler ulusal büyük güç sovenizminin her türlü gösterisinden vaz geçmelidirler, azınlıklara kendile-

rini kendi hayatlarının efendisi kılmalarında yardım etmek onlara düşmektedir»⁽¹¹⁾.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler, Çin'in ulusal bölgelerinin ekonomisinin ve kültürünün gelişmesine önemli bir yardımda bulundular. Böylece, Sin Kiang'da, Sovyetler Birliğinin katkısıyla, petrol, maden kömürü sanayilerinin ve hafif sanayinin temelleri atıldı; nadir ve demirli olmayan madenlerin çıkarılması işler hale getirildi. Yüksek derecede kalifiye yüzlerce sovyet işçisi, mühendisi ve teknisyeni Sin Kiang fabrikalarında çalıştılar, kültür ve öğretim temsilcisi sayısız bilgin çeşitli kuruluşlarda işbirliği ettiler.

Bununla birlikte, maocular tarafından daha sonra ilan edilen «yüksek sıçrama» politikası ve halk komünlerinin kurulması, ulusal bölgelere olduğu kadar Çin'in geri kalan kısmına da daha kötü bir etki ettiler. Ulusal bölgelerde kurulmuş olan az sayıda sanayi işletmelerinin üretimi azaldı. Tarım mahvoldu.

Çinlilerin bu bölgelere kitlesel göçü, ulusal bölgelerin ekonomisi ve halkının hayatı için çok kötü sonuçlar doğurdu. Böylece, Sin Kiang'ın faal bir çinlileşmesi Sin Kiang halkı arasında Çinlilerin yüzdesinin artmasına götürdü; 1949'da halkın ancak % 3'ünü oluşturan Çinliler bu gün çoğunluğu oluşturmaktadırlar.

Ulusal bölgelerin çinlileşmesi, yerel halkın Çinlilerle (buraya gönderilip yerleştirilenler ve askerlerle) zoraki evliliği yoluyla da olmaktadır. Bu politika Sin Kiang'ta, iç Moğolistan'da, Tibet'te ve diğer ulusal bölgelerde büyük bir genişlik almıştır. Sin Kiang'ın eski sakini, kazak kadın ozan Marfuga Aytkojina; «Çinlileşme git-tikçe büyük bir genişlik kazanmaktadır. Çinli olmayan genç kızlar yalnızca Çinli erkeklerle ve genç erkekler, çinli kadınlarla evlenmek zorundadırlar. Aksi halde sürgün ve baskıya uğramaktadırlar», diyor.

Sin Kiang'ın başka bir eski sakini, Abdrahmanov da şöyle diyor: «Milyonlarca Çinli, Sin Kiang'a çoktan getirilip yerleştirilmiştir. Yerel halk kendi öz topraklarından ülkenin içine, kısır çöllerde doğru kovulmaktadır. Bu, zoraki bir eritmedir. Genç kazak, uygur, kırgız kızları, ölüm tehdidi altında anababalarından zorla alınmışlardır, onlar Çinli erkeklerle evlenmek zorunda bırakılmaktadırlar».

İç Moğolistan'da yaşayan Moğollar da güç koşullar altındadırlar. Hayvan yetiştirilmesi düşmeye meyletmektedir. Orta bölgelerden gelmiş olan Çinliler, hayvan yetiştiricisi moğollara ait olan otlakları tarla yapmaktadırlar ve böylece de, hayvan yetiştiriciliğine ve bütün ekonomiye büyük bir zarar vermektedirler.

Tibet ekonomisinin büyük güçlükleri vardır. Zoraki çalışmanın geniş çapta kullanıldığı büyük stratejik yollar yapımına indirgen-

miştir gerçekte. Bir kaç sosyo-ekonomik dönüşüm (örneğin, büyük feodal mülkiyetlerin ve manastırlara ait olan mülkiyetlerin tasfiyesi) emekçilerin durumunun hiçbir düzelmesini getirmemiştir. Aksine, özellikle ordunun bakımı için yüksek vergiler, halkın hayat düzeyinin çok büyük oranda düşmesine yol açmıştır. Tahıl tüketimi sıkı bir şekilde sınırlıdır. Tibet'te zoraki çalışma kampları kurulmuştur; tibetli köylülere ait olan en iyi topraklar, buraya getirilip yerleştirilen çinlilere ve bu bölgede konaklayan çinli askerlere verilmektedir.

Mao Çe-tung ve çömezleri, çinli olmayan halkların eritilmesinin «teorik temellerini» bile hazırlamışlardır. **Sin Kiang hungtsi** dergisi, 1960'ta şöyle yazıyordu: «Çinliler Çin'in tüm nüfusunun % 94'ünü oluştururlar ve siyasal, ekonomik ve kültürel bakımdan daha ileridirler. Etnik gurupların birleşmesi, işte bu yüzden bir tek milliyet temelinde olmalıdır. Çin konusunda ise bu temeli oluşturacak olanlar Çinlilerdir»⁽²⁾. Bu dergi: «Çin halkının gelenekleri, ulusal azınlıkların gelenekleri olacaklardır», diye yazıyordu. **Sin Kiang Jihpao** gazetesi şöyle belirtmektedir: «Bu birleşme marksist, komünist bir eritmedir ve toplumun gelişiminin kaçınılmaz bir eğilimidir. Bu eritmeye karşı çıkan kimse, sosyalizme ve komünizme karşı, tarihsel materyalizme karşı çıkmaktadır»⁽³⁾.

Gerçekte, böylece konulmuş olan sorunun eritmeyi reddeden marksizm-leninizmle hiçbir ilgisi yoktur. Ulusların birleşmesi, yani ulusal ayrılıkların tasfiyesi, marksist-leninist teoriye göre, sınıfsal ayrılıkların tasfiyesinden çok daha uzun süren ve karmaşık bir süreçtir ve ancak ulusların ve etnik gurupların gelişip serpilmesi temelinde ve bu da bizzat komünizmde mümkündür. Lenin'in belirttiği gibi, ulusal ayrılıklar uzun zaman varolacaklardır, hatta dünya çapında proletarya diktatörlüğünün kurulmasından sonra bile; ulusların birleşmesi (kaynaşması, ç) komünizmin bütün dünyada kurulmasından sonra olacaktır ancak. Lenin, halkların uzun bir serpilme ve yakınlaşması dönemi ulusların birleşmesinden önce gelecektir, diye öğretiyordu.

Maocuların milliyetçi yöneliminin, Uygurların, Kazakların, Moğolların ve Çinin diğer halklarının ulusal kültürü, eğitimi ve sanatı üzerinde kötü bir etkisi vardır. Tibetçede, uygurcada, moğolcada ve birkaç diğer dilde çıkan ve az sayıda basılan gazeteler, dergiler ve kitaplar çince yayınların sadece kopyalarıdır. Mao Çe-tung'u ve «fikirlerini» göklere çıkaran makaleler yayınlamaktadırlar. Ulusal yazarların çinli olmayan halkların hayatına ayrılmış (hasredilmiş, ç) eserleri çıkarılmamaktadır.

Eskiden ezilmiş halkları, sosyalizmin kurulmasına çekmek için, onların dillerini ve yazılarını geliştirmek, kullanımlarını serbest bırakmak zorunludur. «Demokratik bir Devlet, çeşitli dillerin tam

özgürlüğünü istisnasız tanımalı ve bu dillerden birinin her ne olursa olsunlar ayrıcalıklarını reddetmelidir»^(*), diye yazıyordu Lenin.

Ç.H.C.'nin kurulmasının ilk yıllarında çinli olmayan halkların dillerinin gelişmesi, yazılarının incelenmesi ve yetkinleştirilmesi alanında girişilen çalışma, bu gün, hemen hemen tamamen durmuştur. Ç.H.C.'nin resmi organlarının bu konudaki politikası, Uygurların, Tibetlilerin, Moğolların, Çuangların ve diğer halkların kültürünü çinlileştirmeyi hedef alan maocuların milliyetçi yönelimine tabidir.

Ulusal azınlıkların dillerinin «geliştirilmesi» kisvesi altında, ana dilin sözcüklerinin ve de çinli olmayan halkların dillerine çok eskiden beri girmiş olan uluslararası terminolojinin zararına (karşın, ç) çince sözcükler sokulmaktadır. Çincenin ses özelliklerine uyarlanmış ve çince harflerin yazıya geçirilmesinde kullanılan latin alfabesi, bu halkların yazılarına sokulmaktadır. Böylece, 1959'un sonunda, çince yazı dili Uygurlara, Kazaklara ve Çin'in diğer halklarına, sayısız harf birleşimlerinin onlara tamamen yabancı olmalarına karşın, zorla kabul ettirilmiştir. Kendi öz yazıları olmayan halklara gelince, onlar çinceyi öğrenmeye zorlanmaktadırlar.

Bu tedbirlerin amacı, Çin halklarının dillerini dünya uygarlığından tecrit etmek, gelişmelerini çince ile sınırlamak, onları lehçe rolüne indirgemektir. Bu milliyetçi politika ortaya çıkarken, «moğolcanın varlığı ve yazısı yaşayamaz», «yakın bir gelecekte moğolca tarihsel arenayı terkedecektir» gibi tezler ileri sürüldü. Çin'in diğer halklarının dillerine ve yazılarına karşı maocuların tavrı aynıdır.

Bu gün, halkların kendi dillerini ve kendi yazılarını inceleme isteği, Çin'de, «revizyonizm», «burjuva milliyetçiliği», «partiye ve sosyalizme karşı», «Mao Çe-tung fikirlerine karşı eylem» gösterisi olarak nitelenmektedir.

Ulusal bölgelerde pek çok çocuk henüz okula gitmemektedir. Okullarda, Teknikumlarda^(*), yüksek öğretim kurumlarında dersler çince verilmektedir: başlıca Mao'nun eserleri incelenmektedir. Orta ve yüksek öğretimin sayısız kurumlarındaki öğrenciler sırf Çinlilerdir. Çinli olmayan çocuklar ve gençlik Çin'in iç illerine gitmek zorunda bırakılmaktadır. El kitapları ve eğitim malzemesine şovenizm iyice işlemiştir. Çinli olmayan halkların tarihi saptırılmaktadır. Tarihsel olaylara karşın, Uygurların, Tibetlilerin ve diğer ulusal azınlıkların hatırlanamayan zamanlardan beri (hatta taş devrinden beri) Çin'e ait olan topraklar üzerinde yaşamakta oldukları belirtilmektedir (gerçekte, İç Moğolistan Mançular tarafından XII. yüzyılda; Sin Kiang 1759'a doğru; Tibet 1792'ye doğru fethedilmişlerdir). Uygurların, Tibetlilerin, Moğolların ve diğer

(*) Orta dereceli teknik okul.

halkların zengin edebiyatı, «gerici» ve «feodal» olarak nitelendirilmektedir.

Ç.H.C. halklarının dinsel inançlarının gücü çok iyi bilinir. Tibet'te örneğin, daha yakın zamana kadar ailenin en azından bir erkek çocuğunda tonsür (katolik papazların tepelerinde traşlı kısım, ç) vardı ve keşişlerin toplamı nüfusun bir çeyreğine ulaşıyordu. Maocular düzenli bir din tanımaz propagandadan vazgeçtiler; yönetsel hoyrat yöntemlere baş vurdular. Sayısız manastır ve pagoda kapatıldı. Zulümlerin kurbanı keşişler ve papazlar özsaygısından yoksundurlar ve sivil bir giysi giymeye ve evlenmeye zorlanmışlardır. Onbinlerce eski buda rahibi, baskıya uğrayıp zoraki çalışmaya gönderilmişlerdir. Göz önünde bulundurmamak gerekir ki, buda rahiplerinin ezici çoğunluğu halkın en yoksul tabakalarından gelmektedirler. Böylece dine ve buda rahiplerine karşı mücadele, tibetli halkın önemli bir kesimine karşı misilleme biçimine bürünmüştür.

Kadroların politikasında, maocular şoven büyük güç yönelişi uygulamaktadırlar. Ulusal bölgelerdeki bütün kilit mevkiiler Çinliler tarafından işgal edilmektedir, bu da Ç.H.C. yasaları ile tam bir çelişkedir. Yerel milliyetçiliğe karşı mücadele etmek bahanesiyle; Sin Kiang'ın, İç Moğolistan'ın, Tibet'in ve diğer bölgelerin ulusal kadrolarının önemli bir kesimi yok edilmiştir.

Sin Kiang'ın Uygur özerk bölgesinin Ç.K.P. komitesinin 16 aralık 1957'den 30 nisan 1958'e kadar toplanan geniş toplantısının belgeleri bu bakımdan anlamlıdır. Geniş toplantıda, Sin Kiang'ın ulusal kadroları Sin Kiang'a yeni ad olarak Uyguristanı ve Çin'de ulusal sorunu Sovyetler Birliği gibi çözümlemeyi önermiş olmakla, parti ve Devlet makamlarına atanmaları sırasında ulusal kadroların haklarda eşitliğini istemiş olmakla itham edildiler. Ulusal kadrolar «yurda ve partiye ihanetle» suçlandı ve onlar «sağ sapmacılar, burjuva milliyetçileri, panturancı» v.b., olarak ilan edildi.

Ulusal kadroların kıyımı, sayısız devlet memurunun istifası ve «işle yeniden eğitim» kamplarına gönderilmeleri geniş oturumu izlediler. Bundan kurtulmayı pek azı başardı. Tanınmış uygar yazarı, Kültür bölümü (département) müdürü, Sin Kiang özerk Uygur bölgesi yazarları Derneğinin başkanı Ziya Samedi; bu bölgenin iç İşleri bölümü (département) müdürü, ozan İbrahim Turdi; Urumçi kenti belediye başkanı Abduraim Saidi; İli yöresinin (intihar eden) valisi Abduraim Aisa, ceza görenler arasındadırlar. Kazak yazarı Kajy kumar Şabdanov, 1957'de «işle yeniden eğitime» kampına sürüldü. «Yeniden eğitime» yöntemlerine dayanamadı ve intihar etti.

Pekin yöneticilerinin, kitlesel misilleme ve ulusal kültürün kat-

ledilmesi ile birlikte gelen şoven yönelişlerinin çinli olmayan halklar arasında büyük bir hoşnutsuzluk doğurması çok doğaldır. Ekseriya bu hoşnutsuzluk keskin biçimler almaktadır. Ulusal bölgelerde zaman zaman ayaklanmalar patlak vermektedir. 1959'da Tibet genel ayaklanmasına, değil yalnız papazların yüksek kısmının ve büyük feodallerin, fakat halkın geniş kitlelerinin de katılması çok iyi bilinir. Bu dönemde, çinli yetkililer, tibetli gericilere karşı mücadeleden halka karşı mücadeleye, budist papazların temsilcilerinin kıyımına geçtiler. Mart 1965'te ve ağustos başında, «kültür devriminden» hemen önce, Tibet'te önemli karışıklıklar oldu. Tibet'in dağlarında gerilla günümüze kadar sürmektedir. Misillemeden korkan yaklaşık 100.000 Tibetli yurtlarını terketmek zorunda kaldılar.

1962'de 65.000'den çok Kazak ve Uygurun, Sin Kiang'dan Sovyetler Birliğine kaçması; Çin'in bugünkü yöneticileri tarafından uygulanan şoven ve büyük güç politikasının doğurduğu hoşnutsuzluğu parlak bir şekilde göstermektedir.

Çin'in ulusal bölgelerindeki durum, Çin'in bütün halkları için büyük bir trajedi niteliği alan «kültür devrimi» sonucunda daha da ciddileşti.

1967-1968'de, maoculara karşı halk kitlelerinin silahlı isyanları ve kanlı çarpışmaları bütün ulusal bölgelerde: Tibet'te, İç Moğolistan'da, Sin Kiang'da, Kuang Si'nin Çuang ve Ning Siya'nın Huey özerk bölgelerinde patlak verdi. Çinli olmayan halkların eyleminin maocular tarafından vahşice bastırılmış olmasına karşın, halka karşı olan rejime karşı, mücadele devam etmektedir.

Ulusal bölgelerde, bütün Çin'de olduğu gibi, iktidarın anayasal organları tasfiye edilmişlerdir. 1 kasım 1967'de İç Moğolistan'da, sözümona «devrim komitesinin» kurulması ilan edilmiştir. Resmi bildiri: «şu andan itibaren, İç Moğolistan'da partinin mali, kültürel ve yönetsel bütün organlarının iktidarı (yetkisi, ç) devrimci komiteye aittir» diye belirtmektedir. Ning Siya'nın Huey (nisan 1968), Kuang Si'nin Çuang (mayıs), Sin Kiang'ın ve Tibet'in Uygur (eylül) özerk bölgelerinin kaderi aynı oldu. Bütün özerk bölgelerde «devrimci komiteler» kurulması, anayasal yolla seçilmiş halk iktidarı organlarının ve de parti komitelerinin gerçek bir parçalanmasıdır. Ulusal bölgelerde Moğolların, Tibetlilerin, Çuangların, Uygurların, Dungangların ve Çin'de yaşayan diğer halkların Anayasa tarafından garanti edilen özerkliklerinin son kalıntıları tasfiye edildi. Özerk bölgelerdeki «devrimci komitelerin» yönetimi tasfiye edildi. Özerk bölgelerdeki «devrimci komitelerin» yönetimi, temel olarak Çinliler tarafından üslenilmiştir. Ulusal bölgelerin ekonomik örgütsüzleşmesi, üretimin kısılması, kültürün, sanatın, bilimin ve okulların tasfiyesi; «kültür devriminin» sonuçları bunlar.

Maocular, Sovyetler Birliğindeki durum hakkındaki gerçek-ten, korkmaktadırlar; Sin Kiang'ın ve İç Moğolistan'ın halklarının, Orta Asya, Kazakistan ve M.H.C.'nin kardeş halklarına olan doğal yakınlıklarından da korkmaktadırlar. İç Moğolistan'ın ve Sin Kiang'ın halklarına olsun, ister Orta Asya halklarıyla olsun ve ister Kazakistan halklarıyla olsun bir takım ilişkilerde bulunmak yasaktır. S.S.C.B.'de ve M.H.C.'de moğolca, uygurca, kazakça, kırgızca, uzbekçe ve Sin Kiang ve İç Moğolistan halklarınca bilinen başka dillerde yayınlanmış kitap, gazete ve dergilerin getirilmesi ve dağıtımı yasaktır.

Böylece, Çin'in bugünkü yöneticileri, ulusal sorunun leninist öğretisini yeniden gözden geçirmektedirler (reviser), proletarya enternasyonalizmi ile bağdaşmaz bir politika uygulamaktadırlar. Bundan şu sonuç çıkar ki; Çuanglar, Tibetliler, Moğollar, Dunganlar, Mançular gibi büyük uluslar kendi kaderlerini tayin etme, ulusal ekonomiyi ve kültürü geliştirme hakkından yoksundurlar.

Ç.K.P.'nin nisan 1969'da toplanan IX. kongresi, maocular tarafından uygulanan milliyetçilik ve şovenizmi bir kez daha doğrulayıp kabul etmiştir. Ç.K.P.'nin bu kongrede kabul edilen Tüzüğünde, ulusal politika konusunda bir tek sözcük bulunmamaktadır, çinli olmayan halkların burada adı bile geçmemektedir. Maocular, Ç.H.C.'de çinli olmayan halkların artık olmadığını ve «birleşmenin» (yani zoraki eritmenin) tamamlanmış olduğunu iddia etmektedirler. Ç.K.P.'nin ağustos 1973'te toplanmış olan X. kongre belgelerinin tanıklık ettiği gibi, çinli yöneticiler, ülkede ulusal kuruluşun temel sorunlarını bilmemekte devam etmektedirler.

Maocu gurubun teorisi ve pratiği, Çin'in halkları arasındaki düşmanlık ve güvensizliği gidermemekte, fakat aksine ciddileştirmektedirler; proletarya enternasyonalizmin pekişmesine engel olmaktadır. Ve gerçekte, sosyalizmin ilkeleri ile alay etmektedirler. Çin'de ulusal sorunun doğru çözümü, marksizm-leninizmin temel tezlerine sıkı sıkıya riayet etmekle mümkündür ancak.

NOTLAR :

- (¹) Bkz. Jenmin seutse, 1967.
- (²) Hueytsu'lar, Dunganların çince adı budur, «müslüman ulus» anlamına gelir.
- (³) ÇANG ÇEU-Yİ : Çin devriminde ulusal sorun, ulusal sorun üzerine konferanslar, Pekin, 1958, s. 23) (uygurca)
- (⁴) Aynı eser.
- (⁵) Çin'de Sovyetler, Moskova, «Partizdat» yayını, 1934, s. 440 (rusça).
- (⁶) Age., s. 442.
- (⁷) Bkz. Çin Sovyetleri II. Kongresi, Moskova, «Partizdat» yayını, 1935, (rusça).
- (⁸) Ç.K.P. tüzüğü, Ta-Lien, 1949, s. 2 (çince).
- (⁹) Bkz. G. Efimov : Çin'in çağdaş tarih özeti, Moskova, 1951, s. 465 (rusça).

- (10) Ç.H.C. Anayasasının ifadelerine göre üç tip özerk ulusal birlikler kurulmuştur: bölge, il ve yönetim merkezi. Bugün Çin'de beş özerk bölge vardır: İç Moğolistan, Sin Kiang'ın Uyguru, Kuang Si'nin Çuang'ı, Ning Siya'nın Hueyi ve Tibet ve de 29 özerk il merkezi ve 64 özerk yönetim merkezi vardır.
- (11) Çin komünist Partisi VIII. kongresi belgeleri, s. 480.
- (12) Sin Kiang hungtsi, 1960, sayı 23.
- (13) Sin Kiang Jihpao, 21 mart 1960.
- (14) V. LENİN : Eserler, c. 20, s. 233.

stoyan daskalof DEĞİRMEN

YONGA YAYINLARI PK 984 İSTANBUL

TÜSTAV

çinli yöneticiler ve savaşın ve barışın leninist öğretisinin yozlaştırılması

A. DOUBİNSKI

Türkçesi : H. Arif SAYGI

Ç.H.C. yöneticileri, savaşları ilerlemenin itici gücü saymaktadırlar ve savaşlar lehine faal ve sürekli bir propaganda yapmaktadırlar.

«Yaşasın halk savaşının zaferi!» makalesine, Lin Piao, Mao Çe-tung'un bu konudaki düşüncesini şu sözlerle açıklamaktadır : «Savaş, halkı dayanıklı kılar ve tarihi ilerletir. Savaş, bu anlamda, büyük bir okuldur»⁽¹⁾. Ç.K.P.'nin IX. kongresinden sonra, çin basını, «proletaryanın savaştan vazgeçemez» oluşunu vurgulayarak bu tezi geniş bir şekilde halka indirdi. Yeni bir dünya savaşından sakınılması lehine fikirlerini söyleyen kimseler «oportünist ve proletarya haini»⁽²⁾ olarak nitelendirilmektedirler. Mao'nun «savaşa karşı savaşla mücadele etmenin»⁽³⁾ gerekliliği tezi, propagandanın sürekli bir konusudur.

Mao Çe-tung, «savaşın halklar, Devletler ve bloklar arasındaki mücadelenin en yüksek biçimi olduğunu» ve «iktidarın silahlarla alınmasının ve anlaşmazlık konusu sorunların savaşla halledilmesinin devrimin başlıca hedefi ve en yüksek biçimi olduklarını»⁽⁴⁾ olumlamaktadır.

Bu mevzi (tavır, ç), kuşkusuz, leninizmin terkedilmesidir. Maoçular çin halkına güçlülük tapınımı; askeri ve bürokratik yönetim yöntemlerini zorla kabul ettirmeye (empoze) özenle çalışmaktadırlar. Bu, halkın temel çıkarları ile toplumsal gelişmenin yasaları ile çelişmektedir, Çin'de sosyalizmin kuruluşunu yıkmaktadır ve emperyalizmin çıkarlarına hizmet etmektedir.

★

Yarım yüzyıldan beri uluslararası arenada sovyet Devletinin faaliyeti, sosyalist dış politikanın ilkelerinin geçerliliğini ispat etmiştir.

Lenin bu politikanın birbirleri ile bağımlı ve temel iki ilkesini ayırdetmiştir: proletarya enternasyonalizmi ve ayrı toplumsal sistemli Devletlerin barış içinde birarada yaşaması.

Ekim Devriminin arifesinde Lenin şöyle yazıyordu: «Her boyadan emperyalistlere karşı, ileri ülkelerin devrimcileri ile ve bütün ezilen halklarla ittifak: proletaryanın dış politikası budur»⁽⁵⁾.

Çarlık hükümetleri ve geçici hükümet tarafından imzalanmış olan eşitsiz ikili anlaşmaların ortadan kaldırılması; Finlandiya'nın ve Polonya'nın bağımsızlığının tanınması; Afganistan, Türkiye, İran, Moğolistan, Çin ve diğer ülkelerin halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerinin desteklenmesi; gizli diplomasinin eleverilmesi; işte, dış politikada Sovyetler ülkesinin, proletarya enternasyonalizminin uygulanmasıyla gerçekleştirilen, ilk davranışları (actes) bunlar oldu. Lenin'in belirttiği gibi, bütün ülkelerin halkları arasında ilişkiler işte bu temel üzerinde kurulmalıdır.

Lenin, çağımızın ana çelişkinin, sosyalizmle kapitalizm arasındaki çelişkinin, savaşla değil fakat ekonomik, politik ve ideolojik mücadele ile çözümlenmesi gerektiğini vurguluyordu.»... «Bütün politikamız ve propagandamız», diye yazıyordu Lenin, «halkları savaşa itmeyi hiç mi hiç amaçlamamaktadır, fakat savaşa bir son vermeyi amaçlamaktadır. Ve tecrübe yeterince göstermiştir ki sonu gelmeyen savaşlardan çıkmayı ancak sosyalist devrim sağlar»⁽⁶⁾.

Lenin, kapitalist ve sosyalist Devletler arasında ekonomik ve ticari ilişkilerin kaçınılmazlığını önceden görmüştür. «Hangi düşman hükümetin yada sınıfın olursa olsun arzu, irade ve kararından çok daha üstün bir güç vardır», diyordu Lenin. «Bu, onları bizimle ilişkiye geçmek zorunda bırakan dünyasal ekonomik ilişkilerdir»⁽⁷⁾. O, ayrı toplumsal sistemli Devletler arasında barış içinde birarada yaşama ilkesini, uluslararası ilişkilerin kuralı olma eğilimi gösteren ilkeyi ileri sürmüştür.

Başka ülkelerin iç işlerine müdahale etmeme, büyük yada küçük halkların haklarda eşitliği ilkesini sarsılmaz bir şekilde savunan Lenin, barış içinde birarada yaşamının temel niteliğini pek çok kez vurgulamıştır. Bu anlayış, uluslararası arenada kapitalizme karşı barışçı mücadele araçlarının kullanılmasını, «dünyanın karşısına, değil yalnızca silahlarla ezmeye karşı direnebilecek bir güç olarak, fakat örnek olabilecek bir güç olarak ta çıkmamız»⁽⁸⁾ için; sosyalizmin mevzilerini güçlendirmek, üstünlüğünü bütün insanlığa ispat etmek ve insan faaliyetlerinin başlıca alanında: maddi üretimde, kapitalizmi başarısızlığa uğratmak için, «komünist ve kapitalist iki yöntemin, iki oluşumun (formation), iki ekonominin»⁽⁹⁾ rekabetini içerir.

Böylece, uluslararası arenada sosyalizmin başlıca silahı, «eski Devlet rejimi, ekonomi, hayat ve entellektüel kültür düzeyinin yükselmesine üstünlüğüdür»⁽¹⁰⁾.

Batılı bazı ideologların yargılarının aksine, barış içinde birarada yaşama, taktik bir slogan asla değildir. Bir yada birkaç ül-

kede sosyalizmin zaferinin olanağından ve ayrı toplumsal iki sistemin birarada olmasının bütün bir tarihsel dönem sırasında objektif yasa olduğu inancından gelmektedir mantıksal olarak.

Lenin, barışın sosyalist toplumun kuruluşu için en elverişli koşul olduğunu ve barış için mücadelenin sosyalist Devletin dış politika planında başlıca işlevlerinden birisi olması gerektiğini durmadan vurguluyordu.

Fakat halklar arasında dostluk ilişkileri kurmak için, Lenin'in belirttiği gibi, uluslararası arenada güçler ilişkisini tamamen değiştirmek gerekir. Bu, sosyalizmin birçok ülkede kurulmasını, bir dünya sistemi olmasını ve «proletarya diktatörlüğünün, ulusaldan (yani bir tek ülkede varolan ve bir dünya politikası belirlemekten uzak olandan) uluslararası olana (yani en azından birkaç ileri ülkenin ve bütün dünya politikası üzerinde kesin bir etkisi olan proletarya diktatörlüğüne) dönüşmesinin»⁽¹¹⁾ çözümlenmesini içerir. Lenin'in kaçınılmaz saydığı, devrimci sürecin tastamam bu gelişmesidir. Bu, ikinci dünya savaşından sonra, sosyalist sistemin oluşması ile doğrulanmıştır.

1950 yıllarının ortasına doğru, dünya sosyalist sistemi, insanlığın evriminin kesin faktörü oldu. Sömürge sistemi ulusal kurtuluş hareketinin darbeleri altında darmadağın oldu. Çok sayıda egemen ve bağımsız yeni Devletler ortaya çıktılar.

Çağdaş dönem, barışçı ve demokratik güçlerin atılımı ile belirlenmektedir. Bilimsel ve teknik devrim coşkunlukla gelişmektedir. Ve koşul olarak, olağanüstü bir gücü, kitlesel yoketme araçları yaratılmaktadır. Nükleer silahın ortaya çıkması ile, termonükleer savaş tehdidine karşı mücadele bütün halkların başlıca kaygısı olmuştur.

Anılarında, N. Krupskaya, askeri tekniğin gelişmesi, hedefleri ile ilgili olarak Lenin'in bir değerlendirmesine yervermektedir. 1918'in başında Vladimir İliç'le yaptığı bir konuşmayı hatırlayıp şöyle yazmaktadır: «Vladimir İliç diyordu ki, çağdaş tekniğin gelişmesi, savaşı çok daha yıkıcı kılmaktadır. Fakat bir gün gelecek o derece yıkıcı olacak ki, savaş düşünülemez olacak. 1920-1921'de Vladimir İliç bu soruna yeniden döndü. Kendisine, büyük bir orduyu uzaktan yıkabilecek bir bulgudan söz eden bir mühendisle yaptığı bir konuşmadan beni haberdar etti. Bu, her savaşı olanaksız kılacaktı. Her türlü savaşın olanaksızlığını görür gibi olan İliç bundan coşkuyla söz ediyordu. Herşeyi olduğu gibi, savaş ve barış sorununu da gelişmesinde düşünüyordu»⁽¹²⁾.

Büyük Ekim Devriminin zaferinden sonra, ilk sosyalist Devletin kurucusu şöyle belirtiyordu: «İşçilere ve köylülere savaşın hangi felaketleri getirdiğini biliyoruz, çok çok iyi biliyoruz. İşte bunun için bu noktada en çok tedbir ve ihtiyatı gözlemeliyiz»⁽¹³⁾. Bugün-

kü koşullarda çok daha fazla tedbir ve ihtiyat göstermelidir. Marksist-leninistler yeni bir dünya savaşının önünü almanın mümkün ve gerekli olduğunu dikkatle gözlerler. Çağdaş dünyanın üç büyük gücü: sosyalizmin dünya sistemi, uluslararası işçi sınıfı, ulusal kurtuluş hareketi ortak çabalarıyla barışı koruyup savunacak durumdadırlar. Pasiflik, yeni bir dünya savaşı tehdidine karşı mücadelenin reddi; onun kaçınılmazlığının hatalı siyasal tezinin kabul edilmesi; işçi ve komünist partilerinin uluslararası Konferansının (1969) belirttiği gibi, bütün ülkelerin emekçilerine çağımızın başlıca çatışmasını, sosyalizmle kapitalizm arasındaki çatışmayı, en iyi koşullarda halletmelerini sağlaması gereken mücadeleyi, terk etmek demektir.

Lenin'in fikirlerine dayanan, sosyalist ülkelerin emekçileri, bütün marksist-leninistler, dünya çapında sosyalizmin yeni zaferlerinin çoktan kazanılmış maddi öncüllerini durmadan geliştirmek için en elverişli koşulların korunup savunulmasını başlıca enternasyonalist görevleri sayarlar.

Bu mevzi, emperyalizme karşı sınıf savaşımının biçimlerinden biri olarak devrimci savaş üzerine marksist-leninistlerin görüşüne hiç karşı düşmez. Tamamen aksine, onlar, işçi sınıfının ve ezilen halkların ister silahlı olsun ister silahsız olsun kurtuluşları için mücadele biçimlerini seçmeye hakları olduğuna inanırlar. Bu seçim, somut koşullara ve ülkedeki toplumsal güçler ilişkisine bağlıdır.

Barış içinde birarada yaşama, uluslararası arenada sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf mücadelesinin biçimlerinden biridir. O, halkların mutluluğu ve ilerlemesi için savaşçılara bir engel değildir, aksine, başarılarına katkıda bulunur.

Kendi barış programlarını: nükleer silahın yasaklanması, genel ve tam silahsızlanma zorunluluğu, uluslararası ilişkilerde zor kullanılmasından vazgeçme, askıda kalan uluslararası sorunları siyasal görüşmelerle halletmeyi öneren sosyalist ülkeler bütün ilerici insanlığın çıkarlarını savunmaktadırlar. Aynı zamanda, emperyalizm varoldukça savaş tehdidinin her zaman varolduğunu unutmamaktadırlar ve işte bunun içindir ki sosyalist ülkeler her türlü saldırıya karşı koymak için gerekli her şeyi ellerinde bulundurmalıdırlar. En modern silahla donanmış ve en güçlü sosyalist Devlet olarak Sovyetler Birliği, emperyalist tehditlere karşı, sosyalist ülkeler topluluğunun kalesidir.

Komünist ve işçi partilerinin uluslararası Konferansının (1969) belirtmiş olduğu gibi, bugünkü bütün ilerici güçlerin hedefi, ayrı toplumsal sistemli Devletler arasında barış içinde birarada yaşamayı emperyalizme dayatmak (imposer), «uluslararası gerginliği

ciddileştirerek ve savaş yuvalarını sürdürerek kendi iç çelişkilerinin üstesinden gelme»⁽¹⁴⁾ girişimlerine engel olmaktadır.

Uluslararası arenada komünistler, leninist barış programını savunurken; maocular, Mao Çe-tung'un fikirlerini «çağdaş dönemin marksizm-leninizmi» olarak sunmayı deneyerek, taban tabana karşı mevziler almaktadırlar. Lenin'in fikirlerinin hatalı yorumu, bugünkü çinli yöneticilerin iç politika eylemlerinde de yansımaktadır.

Çinli liderlerin dış politika platformu, birden bire ve kazara ortaya çıkmamıştır. Ç.K.P. içinde iki eğilim: enternasyonalist olan marksist-leninist eğilim ve milliyetçi olan küçük-burjuva eğilim arasındaki uzun bir mücadele sonucu doğmuştur.

1949'da, Çin Halk Cumhuriyetinin kurulmasından sonra, yöneticileri dış politikanın sosyalist ilkelerini ilan ettiler. Bu, Japonya'ya karşı savaş (1937-1945) sırasında maocular tarafından canlandırılan milliyetçiliğe karşı mücadelelerinde, çinli enternasyonalist komünistlerin zaferiydi. Daha bu dönemde Mao, «deniz aşırı klişelere» karşı, yani Sovyetler Birliği komünist Partisi ile sıkı ilişkilere karşı çıkmıştı.

Maocu davranışlara karşın, bu enternasyonalist yönelim, Ç.K.P.'nin eylül 1956'daki VIII. kongresinin kararları tarafından olumlanmıştı. M.K.'nin siyasal raporu üzerine kararında, Kongre, çin halkını «bütün dünyada sağlam bir barış için faal olarak mücadele etmeye»⁽¹⁵⁾ çağırdı. Bu uluslararası planda şu politika belirtildi: Sovyetler Birliği ve bütün halk demokrasisi ülkeleri ile yıkılmaz dostluğu pekiştirmek...; Asya ve Afrika ülkeleri ile ve beş ilkeyi kabul eden ülkeler ile dostluk ilişkileri kurup geliştirmek...⁽¹⁶⁾; silahlı güç kullanılmamasını ve uluslararası işlerde güçle korkutma politikasını mahkum etmek ve yeni bir savaş hazırlığına karşı mücadele etmek...; dünya halklarının barış için mücadelesini desteklemek; sömürgeciliğe karşı çıkmak; Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının sömürgeciliğe karşı ve ulusal egemenlik için mücadelesini desteklemek; ve nihayet, bütün ülkelerin işçi sınıfının ve emekçilerinin sosyalist hareketini desteklemek; bütün ülkelerin proletaryasının uluslararası dayanışmasını pekiştirmek⁽¹⁷⁾. Siyasal rapor üzerine M.K.'nin kararı, çinli emekçileri bütün halklara ve Devletlere karşı eşitlik anlayışı içinde eğitmenin ve her türlü büyük güç tavrını mahkum etmenin zorunluluğunu vurguluyordu⁽¹⁸⁾.

Bununla birlikte, 1957'den itibaren maocular, VIII. kongrenin kararlarına karşı bir kampanya başlattılar.

1957 sonbaharında, Mao Çe-tung, komünist ve işçi partileri temsilcilerinin Konferansında, savaş ve barış konusunda leninist il-

kelerden ne derece uzaklaşmış olduğunu ortaya koyan bir beyanat verdi. Mao Çe-tung, şöyle belirtti: «Gelecek dünya savaşının ne kadar kurban vereceği göz önüne getirilebilir mi? 900 milyon mu? Yani insanlığın üçte biri. Sanıyorum ki, ne kadar korkunç olursa olsun atom bombaları gerçekten kullanılsa bile (ve kullanılacaktır), bu çok daha az olur. Dünya nüfusunun yarısı yokedilebilir. Bu, felaket olmaz. Neden bu? Çünkü biz savaş istemiş olmayacağız. İnsanlığın böylesi vahşetler göreceğini kişisel olarak düşünüyorum. Nehru ile bu sorun hakkında konuştum. Bu noktada o benden daha karamsar. İnsanlığın yarısı yokolsa bile, diğer yarısı her zaman kalır, fakat emperyalizm tamamen yıkılacaktır ve sosyalizm bütün dünyada egemen olacaktır. Yarım yüzyılda yada bir yüzyılda, nüfus iki kat, hatta daha çok artacaktır»⁽¹⁹⁾.

1960'ta Pekin'de **Yaşasın leninizm!** adlı bir broşür yayınlandı. Burada, atom savaşından sonra «galip gelen halkın, emperyalizmin yıkıntılarını üzerinde kapitalizmin uygarlığından bin kez daha fazla gelişmiş bir uygarlık yaratacağı, kendi öz geleceğini kuracağı»⁽²⁰⁾ söyleniyordu. Bu broşürün yazarları, aynı zamanda sosyalist ülkelerin ve bütün ilerici güçlerin, emperyalistlerin bir termo-nükleer savaş alevlendirmelerine engel olma yeteneklerini inkar ediyorlardı. «Savaşın emperyalistler tarafından çıkarılması bize bağlı değildir, zira bizler emperyalist genel kurmay başkanları değiliz»⁽²¹⁾.

Böylece, maocular emperyalizme, sahip olmadığı sıfatlar vermektedirler. Mao Çe-tung ve yandaşlarının düşüncesine göre savaş, sadece emperyalizme bağlıdır. Bu, «acımasız devrimci savaşçılar» olduklarına inanan maocuların, her savaş arzu edilir, zira kapitalizmin sonunu getirecektir diye olumlamalarına engel olmaz. 31 aralık 1962'de, **Jenmin Jihpao** şöyle belirtti: «Barış içinde birarada yaşama yoluyla «savaşız barış» elde etme olanağına gelince, bu... bir saçmalaktır». Daha 1959'da, Mao, her uluslararası detant elde etme isteğini, «boş inançlar»⁽²²⁾ sayıyordu. Maocular, ilerici güçlerin uluslararası detant ve silahsızlanma için mücadelesini, «emperyalizm karşısında bir teslimiyet» olarak sunmaktadırlar. İşte bunun içindir ki Çin, silahsızlanma üzerine hangi uluslararası konferansa olursa olsun katılmayı reddetmektedirler⁽²³⁾.

Uluslararası arenada çinli yöneticilerin «özel yönelimi», değil yalnızca Ç.K.P.'nin VIII. kongresi kararlarından, fakat komünist ve işçi partilerinin 1957 ve 1960 uluslararası Konferanslarının ortak belgelerinden kesinkes uzaklaştıklarına tanıklık eder.

Dünya komünist hareketinde yönetici bir rol sağlamak için, 1958-1963 ve uluslararası komünist hareketi ve sosyalist ülkeler topluluğunu bölmek için 1963-1965 girişimlerinin başarısızlığından sonra, eylül 1965'te Lin Piao'nun, Mao Çe-tung'un «halk savaşına değin» teorisini tanımlayan «Yaşasın halk savaşının zaferi!» adlı

makalesi yayınlandı. Lin Piao, savaşın emperyalizm üzerine zafer için tek yol olduğunu belirtmektedir. «Emperyalistlerin ve yandaşlarının silahlı saldırısı ve silahlı baskısı karşısında bir halk savaşı yapabilmek yada yapamamak, hasılı bu, devrim yapmak yada yapamamaktır»⁽²⁴⁾.

Sözde devrimci boş sözlerle, savaşı ve devrimi özdeşleştirmek neye yarar?

Maocular kendilerini, tutarlı anti-emperyalist güç olarak sunmaya can atmaktadırlar. Gerçekte, bugünkü çinli yöneticiler dünyanın bazı bölgelerini, özellikle üçüncü dünya ülkelerini etkileri altına almak istemektedirler.

«Anti-amerikancılık» öğretisi, «halk savaşının» maocu teorisine çok yakındır. İşte bu yüzden, Güney Doğu Asyada Birleşik-Devletler ile Ç.H.C. arasında ilişkiler kurulmasını hiç olmazsa çok kısa olarak dikkate almak önemli görünmektedir.

Uzun zamandan beri, amerikan siyasal çevreleri, Güney Doğu Asyada egemenliğe açıkça can atan çinli yöneticilerin Birleşik-Devletlerle bir çatışmadan kaçınma ve bu «gerçek olmaktan çok gösterişçi tehditlere karşın»⁽²⁵⁾, çabalarına dikkat etmektedirler. Çok iyi anlamaktadırlar ki maocuların amerikan emperyalizmine karşı «acımasız mücadele»leri konusundaki sözlerin etkinliği yoktur. Birleşik-Devletler bundan bazı sonuçlar çıkardılar ve Çinhindi'ne açık amerikan müdahalesi başlatıldı.

Vietnam'daki amerikan saldırısına, Çin'in «karşılık verme» politikası gerçekte ne oldu?

Bilindiği gibi, 1963-1964'te maocular, komünist hareketi «pasiflikle» ve Vietnam demokratik Cumhuriyetine ve Güney Vietnam ulusal kurtuluş Cephesine yardım etmek isteğinden yoksunlukla suçladılar; Sovyetler Birliğinin, Birleşik Devletlerle bir «pazarlık hazırlamasına» inandırmak için söylenmedik söz bırakmadılar.

1964'ün ortalarında, Ç.H.C., yabancı basından edinilen bilgilere göre, birliklerini ve hava kuvvetlerini ülkenin güney bölgelerine, V.D.C. sınırları yakınına yığmakta olduğu anda, çinli yöneticiler, çin sınırlarının güvenliği tehdit edilmedikçe Çin'in askeri bir harekâta girişmeyeceğini söyleyen bir beyanda bulundular.

Ağustos 1964'te, Pekin'de adının açıklanmasını istemiyen bir hükümet yetkilisi ile konuşan *Der Kurier*'den Hugo Portich'in bir görüşmesi yayınlandı. Burada, eğer Amerikalılar «Kuzey Vietnam'a saldırırlarsa»⁽²⁶⁾ Çin'in savaşa müdahale edeceği söyleniyordu.

5 ağustos'ta, Tonkin körfezi «olayından» sonra, Birleşik-Devletler'in hava kuvvetleri Vietnam demokratik Cumhuriyeti üzerine akınlara giriştiler; Ç.H.C. hükümetinin 8 ağustos 1964 tarihli bildirisinde, «Vietnam demokratik Cumhuriyetine karşı Birleşik-Devletlerin saldırısının, aynı zamanda Çin'e karşı bir saldırı olduğu»

belirtildi. Bununla birlikte bu bildiri, Birleşik-Devletlerin⁽²⁷⁾ eylemleri karşısında Çin'in tepkisi konusunda oldukça muğlak ve hiçbir pratik davranışa girişilmedi.

Amerikan emperyalizmi tarafından savaşın genişletilmesi karşısında, Ç.H.C.'nin pasifliği çinli yöneticilerin amerikan gazetecisi Edgar Snow'a bir beyanatı ile adeta doğrulandı; ocak 1965'te ona. «Çinlilerin eğer Amerikalılar kendilerine saldırırlarsa ancak savaşa girecekleri»⁽²⁸⁾ söylenmişti. Birkaç ay sonra Ç.H.C. Dış işleri Bakanı Çen Yi, Vietnam halkının amerikan saldırganına karşı uzun süreli bir savaşı bizzat yürüteceğine ve onu Vietnam'dan kovacağına olan sarsılmaz inancını ifade etti. Ve eğer bunu bu kuşak yapamazsa, «bundan sonraki kuşak mücadeleye devam edecek»⁽²⁹⁾.

Amerikan emperyalizmi için çinli yöneticilerin özel tavırları ile kendisine ayırdıkları bu avantajları elde tutmak çok önemli idi: onlar (çinli yöneticiler, ç) kurtuluşları için mücadeledeki halkların desteklenmesi için sosyalist ülkelerle, bütün komünist ve işçi partileriyle ortak her eylemi reddetmişlerdi.

Öte yandan amerikan politikacıları Pekin'e «güven vermeye» çalışıyorlardı. Onlara, Birleşik-Devletlerin Vietnam'daki eylemlerinin «Çin'in güvenliğini» hiçbir şekilde tehdit etmediğinin güvenmesini verdiler. Birleşik-Devletler Savunma bakanı Mc Namara'nın 1966'da belirttiği gibi; «Vietnam politikamız Çin'e karşı hiçbir eyleme girişmek istemediğimizi... Vietnamdaki Birleşik-Devletlerin sınırlı hedeflerinin Çin'i hiç te tehdit etmediğini komünist Çin'in yöneticilerine bildirmek için özel yada açık... hiçbir çabadan sakınmadığımızı ve sakınmayacağımızı... gütmektedir»⁽³⁰⁾.

Eğer çinli liderler özel tavırlarından vazgeçselerdi, amerikan emperyalizmi elverişsiz bir durumda bulunurdu. Amerikan politikacıların Ç.H.C.'ne karşı «ihtiyatlı bir yönelim», Birleşik-Devletlerin bir düşman olarak görmedikleri milliyetçiliği, «Asya'nın büyük gücünü» hesaba katacak olan yönelimi alma girişimleri bundandır. Pekin'in kendi payına «iyi niyetini» göstereceğini göz önünde bulunduran Washington'un Pekin ile «anlaşmak» istemesini pek çok belirti; açığa çıkarmaktadır. Birleşik-Devletler, maocuların sovenizmini S.S.C.B.'ne karşı, sosyalist ülkeler topluluğuna karşı yöneltmek istemektedirler.

★

Ç.K.P.'nin IX. kongresi kararlarının gösterdiği gibi, bugünkü çinli yöneticiler, anti-sovyetik yönelimlerini Ç.H.C.'nin dış politikası konusunda uzun vadeli bir program olarak saymaktadırlar. Kongre çağdaş dünyadaki «başlıca» dört çelişkiyi şöyle nitelemiştir: «Bir yandan ezilen uluslar ve emperyalizm ve diğer yandan sosyal

emperyalizm arasındaki çelişki; kapitalist ve revizyonist ülkelerdeki proletarya ve burjuvazi arasındaki çelişki; emperyalist ülkelerle sosyal emperyalist ülke arasındaki, bizzat emperyalist ülkeler arasındaki çelişki; bir yandan sosyalist ülkeler ve öte yandan emperyalizm ve sosyal emperyalizm arasındaki çelişki»⁽³¹⁾.

Çinli politikacılar, S.S.C.B.'ni «sosyal emperyalist» ülke olarak nitelemektedirler; dünyadaki ilk sosyalist Devlet'in sınıfsal niteliğini bilmemektedirler; S.S.C.B.'nin ve emperyalist Devletlerin politikasını aynı plana koymaktadırlar. «Revizyonist» olarak adlandırdıkları sosyalist ülkelerdeki «acımasız uzlaşmazlıklardan» söz eden maocular, bu ülkelerde «devrimlerin» kaçınılmaz olduğunu olumlamaktadırlar. Böylece, çağdaş uluslararası durum saptılmaktadır.

Maocular dünyadaki güçler ilişkisini sınıfsal bakımdan değerlendirmeyi reddetmektedirler ve sosyalist ülkeler topluluğu ile emperyalist kampı özdeş tutmaktadırlar.

Çin basını, Mao'nun tezine büyük yer vermektedir: «Dünya savaşı konusunda, iki şeyden birisi olur: ya savaş devrime götürecektir, yada devrim savaşın önüne geçecektir». Bundan şu sonuç çıkar ki, barış için ve uluslararası detant için mücadele, Çin'in dış politikasında yer almamaktadır ve devrim ancak savaşa bağlıdır.

Ç.K.P.'nin IX. kongresinden sonra, çin basını, «başkan Mao'nun stratejik yönelimini» «unutmamaya», «halk(?) adına savaşa, büyük felaketlere, kıtlığa hazırlanmaya» çağırmaya koyulmuştur.

Çinli yöneticiler, militarist anlayışın propagandasını yaparak, Ç.H.C.ni askeri (paramilitaire) bir ekonomiye dayanan bir Devlet yapmaya çalışmaktadırlar. Pekin herşeyi stratejik bir silahın, orta menzilli füzelerin ve atom başlıklı füzelerin gelişmesine ayırmaktadır. Askeri ihtiyaçlar için yapılan harcamalar, son on yıl boyunca üç katından daha çok arttı; Ç.H.C. ulusal gelirindeki oranı dünyada en yüksek olanlarından biridir. Dışarıdan stratejik mallar satın almak için çok büyük meblağlar ayrılmaktadır.

Ç.K.P.'nin IX. kongresi öncesinden itibaren, Mao Çe-tung grubu, sosyalist ülkeler topluluğunun ve sosyalist cemaatla birlik halinde emperyalist boyunduruktan kurtulmak için mücadele eden anti-emperyalist halklar cephesinin zararına, hükmedici büyük güç politikasını zorla kabul ettirmeyi başaramadığına ve S.S.C.B.'nin barışçı politikasını gözden düşürmeyi başaramadığına tanıklık eden gerçeklere çarptı.

İç ve dış politikalarının bunalımı nedeniyle maocular, ulusla-

rarası sahnede IX. kongreden sonra taktik değiştirmek zorunda kaldılar.

Maocuların taktik manevraları Mao Çe-tung'un 20 Mayıs 1970'te söylenmiş sözlerini yansıtıyordu: «Yeni bir dünya savaşı tehlikesi henüz vardır ve bütün ülkelerin halkları buna hazırlanmalıdır. Fakat hali hazırda dünyadaki başlıca eğilim, devrimdir»⁽³²⁾.

Bununla birlikte, «kültür devriminin» en kızıştığı anda (1966-1969), Çin dış politikasında eskiden olduğu gibi bir «devrim ihraç etme», büyük güç politikasının hedeflerini gerçekleştirme, komşu ülkelerde «halk savaşları» alevlendirme, buralarda sürekli bir gerginlik durumunu ayakta tutma ve başka kıtalara «devrimci savaş» «ihraç etme» eğilimi bulunabilmekteydi henüz; Ç.K.P.'nin IX. kongresinden sonra, aksine, maocular «normal bir diplomasiye» geçmek için eski «aşırıçılık» ilkelerinden açık bir vazgeçme eğilimi gösterdiler. Fakat Çin dış politikasının önceki aşamaları ile Ç.K.P.'nin IX. kongresini izleyen dönem arasında Çinli yöneticilerinin politikasının mantıksal bir bağı ve bir tek temeli her zaman sürüp gidiyordu. Bu temel, Çin'i askeri üstünlükte bir ekonomiye sahip bir ülke yapmak amacıyla, sosyalist ülkeler ve emperyalizm arasındaki mümkün bütün çelişkileri kışkırtıp kullanmayı amaçlıyan büyük güç arzularından oluşmaktaydı. Pekin'in bütün «küçük ülkelerin», emperyalizm tarafından ezilmiş «üçüncü dünya» halklarının «süper güçlerin» politikasına karşı koruyucusu olduğu iddia ediliyordu.

Maocuların niyeti, daha faal bir dış politika izlemek, Pekin, kapitalist Batı ve A.B.D. arasındaki ilişkileri artırmak için, böylece milliyetçi politikasını ve eski hükmedici politikasının ekonomik temelini daha «uygun» bir görünüm vererek güçlendirmeyi hesabeden daha «sakin» «barışçı» bir politika çizgisini ilan etmekte.

Pekin, «barış içinde birarada yaşamamanın beş ilkesini» gitgide daha sık bir şekilde tekrar etmeye ve bu ilkeler temelinde, kapitalist ülkelerle olduğu gibi sosyalist ülkelerle de ilişkiler kurmaya hazır olduğunu belirtmeye koyuldu. Aynı zamanda böylesi bir politika pahasına emperyalist güçler tarafından tanınmayı ümit eden Pekin, toplumsal hayatın olgularına sınıfsal yaklaşımı reddetmeye devam ediyordu ve anti-sovyetik ve anti-sosyalist faaliyetlerini güçlendiriyordu. Pekin'in «yeni» taktik çizgisi, kapitalist dünyanın başlıca ülkeleri ile apaçık bir yakınlaşmaya doğru işte böylece yönlenecekti.

Ç.K.P.'nin X. kongresi (Ağustos 1973) Çinli yöneticilerin anti-sovyetik ve anti-sosyalist politika çizgisini değiştirmede. Sovyetler Birliğine ve sosyalist topluluğun diğer ülkelerine karşı yönetilen, X. kongrenin bu politik çizgisi, Kongrede Çu En-lay tarafından okunan raporda ve kongre üzerine yayınlanan bildiride doğrulanmıştır.

Hiç kuşku yoktur ki, «büyük güç» niyetlerini gerçekleştirmek için çinli politikacılar her vasıtaya tenezzül etmektedirler. S.B.K.P.'nin XXIV. kongresince kabul edilen «barış Programını» gerçekleştirmek için gösterdiği çabalarda S.S.C.B.'ne engel olmak ve sosyalist topluluğun bütün halkların güvenliğini güçlendirmeyi amaçlayan leninist politikasını bütünüyle yıkmak amacıyla, batılı güçlerin en gerici ve en muhafazakâr çevreleri ile güç birliği (bloc) yapmaya hazır olduklarını ilan etmektedirler.

24 Eylül 1973'te Taşkent'te söylediği kısa söylevinde L. Brejnev, çinli yöneticilerin, Ç.K.P. X. kongresinde doğrulanmış olan temel politik çizgisini şöyle nitelendirdi: «... Pekin yöneticileri geçmişte olduğu gibi —ve sağ duyuyu hiçe sayarak— anti-sovyetik bir politik izlemeyi ve uluslararası detant'a karşı çıkmayı sürdürmektedirler» (33).

Pekin, silahsızlanma ve nükleer silahların sınırlandırılması konusunda olumsuz tavrını göstermek için her fırsatı yakalamaktadır.

Pekin, Avrupada olduğu kadar Orta Doğu ve Asyada da uluslararası detanta karşı çıkmaktadır.

Maocular, N.A.T.O'nun güçlendirilmesi gerici politikasını açıkça desteklemektedirler. Atlantik blokunun askeri potansiyelinin kısılması olanağı onları endişelendirmektedir. B.M.T.'ni, S.S.C.B.'ne, sosyalist ülkelere, Varşova Anlaşmasına ve Karşılıklı ekonomik yardımlaşma Konseyine (COMECON, ç) karşı küfürlerinin kürsüsü haline getirdiler.

Sosyalist ülkelerin komünist ve işçi partilerinin temsilcilerinin Kırım'da (30-31 Temmuz 1973) buluşmaları sırasında, sosyalist ülkeler Topluluğunun temel hedefinin evrensel bir barışın kurulması olarak kalmakta devam ettiği açıkça vurgulanmıştı. Kırım karşılaşması sırasında belirtilmiş olduğu gibi, bu sorunla ilgilenen, dünyanın bütün ülkelerinin birleşik çabaları sayesinde ve uluslararası sahnede 1973'te S.B.K.P.'nin M.K. genel Sekreteri L. Brejnev'in Amerika Birleşik Devletlerine, Almanya Federal Cumhuriyetine, Fransa'ya ziyaretleri ile ve buralarda yapılmış olan konuşmalarla gerçekleştirilen ilerlemeleri pekiştirerek, işte bu hedefe doğru ilerlemek uygun düşmektedir.

Bu konuşmaların sonucu, bütün insanlık için hayati çıkar sorununu olan nükleer bir savaşın önüne geçilmesi üzerine özellikle sovyet-amerikan Anlaşması ve diğer önemli anlaşmaların imzalanması oldu.

Kardeş sosyalist ülkelerin, Lenin tarafından ileri sürülmüş olan, birleşik dış politikası; bütün ilerici güçlere sürekli bir barışın güvencesi, termonükleer bir savaş tehdidinin insanlık için sonu ve bütün emekçiler için toplumsal ilerleme ve mutluluk adına emper-

yalızmin tam ve kesin bir başarısızlığa uğratılması olarak görünmektedir.

Geleceği olanaksız ve geleceksiz maocu «teori» ve pratik üzerine, bilimsel sosyalizmin ve marksist-leninist teorinin üstünlüğü işte burada ve diğer faktörlerde de, yatmaktadır.

NOTLAR :

- (1) LİN PİAO : «Yaşasın halk savaşının zaferi!», Pekin, 1965, s. 65.
- (2) Tsefang Jihpao, 14 Mayıs 1969.
- (3) MAO ÇE-TUNG : Seçmeler, Pekin, 1966, s. 67.
- (4) Peking Review, Eylül 6, 1965.
- (5) V. LENİN : Eserler, c. 25, s. 86.
- (6) Age., c. 31, s. 489.
- (7) Age., c. 33, s. 154.
- (8) Age., c. 31, s. 474.
- (9) Age., c. 31, s. 433.
- (10) Sovyetler Birliği komünist Partisi Programı, Moskova, 1961, s. 65.
- (11) V. LENİN : Eserler, c. 31, s. 149.
- (12) N. KURUPSKAYA : Lenin üzerine Anılar, Moskova, 1960, s., 40, 41 (rusça).
- (13) V. LENİN : Eserler, c. 33, s. 147.
- (14) Komünist ve işçi partilerinin uluslararası Konferansı, Moskova, 1969, s. 32.
- (15) Bkz. Çin komünist Partisinin VIII. kongre Belgeleri, c. 1, s. 130.
- (16) Ç.H.C. Devlet Konseyi Başkanının Hindistan'a ziyareti sırasında, 28 haziran 1954'te ilan edilen beş ilke, bildiri de şu şekilde sıralanmıştı: 1. Toprak bütünlüğü ve egemenliğe karşılıklı saygı; 2. Saldırmazlık; 3. Başkasının iç işlerine müdahale etmeme; 4. Eşitlik ve karşılıklı yarar; 5. Barış içinde birarada yaşama.
- (17) Çin komünist Partisinin VIII. pançin kongresi belgeleri, c. 1, s. 131.
- (18) Bkz. Çin komünist Partisi VIII. kongresinin belgeleri, c. 1, s. 132.
- (19) Pravda, 21-22 eylül 1963.
- (20) Yaşasın leninizmi!, Pekin, 1960, s. 23 (rusça)
- (21) Age.
- (22) Nouvelle revue internationale, 1964, sayı 6, s. 158.
- (23) Bkz. Jenmin Jihpao, 20 haziran 1966.
- (24) LİN PİAO : «Yaşasın halk savaşının zaferi!», Pekin, 1965, s. 47.
- (25) Bkz. Well Red China How Risk War? in: U.S. News and World Report, c. LXII, sayı 22, Mayıs 29, 1967, s. 40.
- (26) Vyetnam'a 1964-1966'da Amerikan saldırısından sonra Çin-Amerikan ilişkileri ile ilgili veriler, S.S.C.B. Bilimler akademisinin Uzak Doğu Enstitüsünde bilimsel araştırmacı G. Bogolyubov'un incelemesinden alınmıştır.
- (27) Bkz. «Yeni Çin» Ajansı enformasyon bülteni, 8 ağustos 1964, s. 2.
- (28) The New Republic, Şubat 27, 1965, s. 22.
- (29) Sinhua ajansı enformasyon bülteni, 1 haziran 1965, s. 1-2.
- (30) Entereprise, Paris, no: 574, 8 eylül 1966, s. 15.
- (31) Hongtsi, 1969, no: 5, s. 28.
- (32) Jenmin Jihpao, 21 Mayıs 1970.
- (33) Pravda, 25 eylül 1973.

TEMEL YAYINLAR

G. DİMİTROF SEÇME ESERLER

- ★ BİRİNCİ CİLT : 25 TL. (toplatıldı)
- ★ İKİNCİ CİLT : 20 TL.
- ★ ÜÇÜNCÜ CİLT : çıkıyor.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL

Georges Cogniot

(Yeni çıktı)

Fiatı : 12.50 TL.

TÜSTAV

temel
yayınlar

Necatibey cad. 25/9
Yenişehir — ANKARA

DER-DA

(DERGİ DAĞITIM)

dergiler:

ÜRÜN — MİLİTAN — YENİ ADIMLAR — TÜRKİYE DEF-
TERİ — YARINA DOĞRU (Eylülde çıkacak) — GERÇEK
SİNEMA — YEDİNCİ SANAT — SOYUT — İLKE (Kısmi)
— YENİ ADIMLAR (Kasımda çıkacak) — ÖYKÜ — KATKI
— AŞAMA — YENİDÜNYA — BİRİKİM — SED — KÖKEN
— ÇAĞ — YAZI — EMEKÇİ — ATILIM — FOLKLORA
DOĞRU

gazeteler:

★ SOSYALİST GENÇLİK

kitaplar:

- TEMEL YAYINLAR**
G. Dimitrof, Seçme Eserler 1 (toplatıldı) 25.— TL.
İ. Dimitrof, Seçme Eserler 2 20.— TL.
- ÖNCÜ YAYINLARI**
(Anadolu Dağıtımı)
Türkiye'de İlk Sendika 10.— TL.
Marksizm-Leninizm'in İdeolojik ve
Politik Düşmanı MAOİZM 15.— TL.
- BİLİM YAYINLARI**
(Anadolu Dağıtımı)
Marksizm ve Maoizm 20.— TL.
ITT Belgeler ve ŞİLİ Devriminin Öğrettikleri ... 12.50 TL.
- ÜRÜN YAYINLARI**
(İstanbul Dağıtımı)
Dünyada İlk Anti-faşist Ayaklanma
Eylül 1923 (toplatıldı) 6.— TL.
Kadının Toplumda Rolü Üzerine
V. İ. Lenin 5.— TL.

- **ADRES:** Çağaloğlu Yokuşu, Kemaliye Han, 4/14, İSTANBUL
- **DAĞITIM ŞARTLARI:** Dağıtımı yapılan yayınlar, bayilere % 25 indirimli, ödemeli gönderilir. 50 Liraya kadar olan talepler karşılığında, pul gönderilmesi rica olunur. Dergilerin eski sayıları bulunur. Öncü ve Bilim yayınlarının Anadolu dağıtımı tarafımızdan yapılmaktadır.

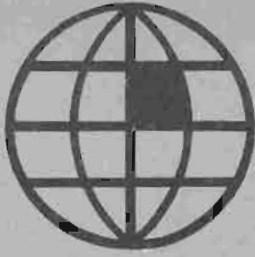
ankara

**kitap
derği
afis
Yayın**

dağıtım

BAYINDIR SOK. 38/3
YENİŞEHİR - ANKARA

TÜSTAV

ürün yayınları

●1●

6 lira

İvan Michailov

DÜNYADA İLK ANTİFAŞİST
AYAKLANMA
eylül 1923

●2●

5 lira

Lenin

toplumda kadının
rolü üzerine

●3●

6 lira

A. BOUDANOV - G. SOTCHEVKO

MAĞLUP EDİLEMİYEN
vietnam-kamboçya

●4●

6 lira

Lenin

uzaktan mektuplar

p.k.41 sirkeci
istanbul

10 Lira